

PRIREDILI

KAZNENO PRAVO: MLADEN PIŠKOREC, predsjednik kaznenog odjela

GRAĐANSKO PRAVO: ANTUN DOMINKO, sudac građanskog odjela

KAZNENO PRAVO

I KAZNENI ZAKON IZ 2011. GODINE	1
II ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU	7
III ZAKON O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA	14

GRAĐANSKO PRAVO

I STVARNO PRAVO.....	16
II OBVEZNO PRAVO.....	27
III NASLJEDNO PRAVO.....	36
IV RADNO PRAVO.....	37
V GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO	
PARNIČNI POSTUPAK.....	53
OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA.....	65
IZVANPARNIČNI POSTUPAK.....	79

KAZNENO PRAVO

I KAZNENI ZAKON IZ 2011. GODINE

1) Čl. 3. st. 3

Prema činjeničnom opisu izreke prvostupanjske presude kazneno djelo utaje poreza ili carine iz čl. 256. st. 1. KZ/11 (optužen za kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz čl. 292. KZ/97) okrivljenik je počinio time što kao odgovorna osoba trgovačkog društva, znajući da je račun društva blokiran, gotovinski promet od utrška prodane robe nije polagao na žiro račun tog, već drugog trgovačkog društva i time onemogućio naplatu dospjelih obveza po rješenju o ovrsi nadležne porezne uprave. Iz takvog činjeničnog opisa evidentno proizlazi da je u konkretnom slučaju već bila utvrđena porezna obveza, samo što ista nije bila plaćena, pa radnje okrivljenika ne mogu predstavljati presuđeno kazneno djelo, koje je identično kaznenom djelu utaje poreza i drugih davanja iz čl. 286. st. 1. KZ/97, koja se sastoje u radnjama koje za posljedicu imaju smanjenje ili neutvrđenje porezne obveze. Kako kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz čl. 292. KZ/97, za koje je optužen, više ne postoji u KZ/11 koji je stupio na snagu 1. siječnja 2013., niti se činjenično opisane radnje djela mogu podvesti pod neko drugo kazneno djelo iz KZ/11, okrivljenik je oslobođen optužbe na temelju čl. 453. toč. 1. ZKP-a.

Županijski sud Bjelovar, Kž-324/2016. od 5. listopada 2017.

2) Čl. 3. st. 3.

Okrivljenik je proglašen krivim za kazneno djelo nesavjesnog gospodarskog poslovanja iz čl. 291. st. 2. KZ/97, što je kao predsjednik uprave trgovačkog društva „E“ sklopio sa bankom ugovor o jamstvu uz izdavanje tri mjenice i tri bjanko zadužnice, kao garanciju povrata kredita trgovačkog društva „AP“, u kojemu je njegov sin bio član uprave, u visini od 300.000,00 eura. Kada je banka raskinula ugovor o kreditu, zbog neispunjavanja obveza trgovačkog društva „AP“, poslala je na naplatu primljena sredstva osiguranja vraćanja kredita izdana od trgovačkog društva „E“ i sa računa te tvrtke namirila svoja potraživanja prema trgovačkom društvu „AP“ u ukupnom iznosu od 2,249.349,18 kn. Postupanje okrivljenika bilo je protivno odredbi čl. 252. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, jer je očito da poslove uprave trgovačkog društva „E“ nije vodio sa pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika, uslijed čega je tom društvu prouzročena šteta u iznosu od preko dva milijuna kuna. Neosnovan je prigovor o nepostojanju pravnog kontinuiteta između kaznenog djela nesavjesnog gospodarskog poslovanja iz čl. 291. st. 2. KZ/97 i zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz čl. 246. st. 2. KZ/11, jer da u činjeničnom opisu djela nije opisan element pribavljanja koristi za drugu osobu, što je obilježje kaznenog djela iz čl. 246. KZ/11. Kod kaznenog djela iz čl. 246. KZ/11 traži se da počinitelj „pribavi sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist te time ili na drugi način onome o čijim se imovinskim interesima dužan brinuti prouzroči štetu“, što znači da se šteta može prouzročiti pribavljanjem protupravne imovinske koristi (na što upućuju riječi „te time“), ali se ona može prouzročiti i „na drugi način“, tj. nepribavljanjem imovinske koristi. Korist i šteta ne traže se

„kumulativno“, što je vidljivo i iz teksta odredbe čl. 246. st. 2. KZ/11, gdje se posljedica opisuje kao „znatna imovinska korist ili znatna šteta“, slijedom čega je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da u konkretnom predmetu postoji pravni kontinuitet između kaznenih djela iz čl. 291. st. 2. KZ/97 i čl. 246. st. 2. KZ/11. Naime, iz činjeničnog opisa djela pravno se izvodi zaključak da je izdavanjem garancija trgovačko društvo „AP“ steklo bolju kreditnu sposobnost kod banke, jer bez garancija ne bi moglo ishoditi dobivanje kredita u tako visokom iznosu (300.000,00 eura), dok je istodobno okrivljenik, kao predsjednik uprave trgovačkog društva „E“ izdavanjem garancije bez opravdanog ekonomskog interesa za to društvo i bez traženja adekvatnih sredstava osiguranja od društva „AP“ u slučaju da dođe do aktiviranja garancija, povrijedio dužnost zaštite tuđih imovinskih interesa koja se temelji na zakonu i time pravnoj osobi o čijim se imovinskim interesima bio dužan brinuti, prouzročio štetu od preko dva milijuna kuna. Po visini zapriječene kazne pravilno je primijenjen zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja djela, jer je za kazneno djelo iz čl. 291. st. 2. KZ/97 propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, a za kazneno djelo iz čl. 246. st. 2. KZ/11 kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina.

Županijski sud Bjelovar, Kž-285/2016. od 19. listopada 2017.

3) Čl. 51. st. 1.

Odredbom čl. 51. st. 1. KZ/11, koja se primjenjuje u postupku objedinjavanja kazni u smislu odredbe čl. 498. st. 1. toč. 1. ZKP-a, propisano je da će sud jedinstvenu kaznu počinitelju kaznenih djela izreći na temelju ocjene počiniteljeve ličnosti i počinjenih kaznenih djela u njihovoj ukupnosti. Iz ove odredbe jasno proizlazi da olakotne, pa ni otegotne okolnosti, koje su bile uzete u obzir pri utvrđivanju pojedinačnih kazni za svako od kaznenih djela za koja je osuđenik ranijim presudama proglašen krivim, ne mogu biti od utjecaja na jedinstvenu kaznu. U protivnom bi došlo do njihovog dvostrukog vrednovanja, a to nije dopušteno, jer bi se takvo postupanje protivilo i citiranoj odredbi čl. 51. st. 1. KZ/11. Eventualne nove okolnosti koje su se pojavile nakon izricanja pravomoćnih presuda, a koje bi dovele do blaže osude u smislu čl. 498. st. 1. toč. 4. ZKP-a, mogle bi biti predmetom obnove kaznenog postupka kao izvanrednog pravnog lijeka, ali podnesenog iz druge osnove, a nisu od utjecaja na odmjeravanje jedinstvene kazne u smislu čl. 498. st. 1. toč. 1. ZKP-a i čl. 51. KZ/11. Prigodom odmjeravanja jedinstvene kazne i u postupku „neprave obnove“ kaznenog postupka nužno je imati na umu da se ta kazna izriče osobi koja je višekratnim počinjenjem kaznenih djela iskazala viši stupanj upornosti u kriminalnom ponašanju, a za ocjenu njegove ličnosti značajan je i međusobni odnos počinjenih djela, pri čemu treba cijeliti i radi li se o istovrsnom ili raznovrsnom stjecaju, kao i ukupan broj počinjenih djela. Također je potrebno ocijeniti i jesu li sva djela počinjena u kraćem ili duljem vremenskom razmaku, te razmotriti ukazuje li takvo razdoblje počinjenja na potrebu strožeg ili blažeg kažnjavanja.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-296/2017. od 7. lipnja 2017.

4) Čl. 55. st. 7.

Na sjednicu izvanraspravnog vijeća (čl. 19.b st. 5. ZKP-a), na kojoj se odlučuje o izvršenju izrečene kazne zatvora zamijenjene radom za opće dobro, sud nije dužan pozvati osuđenika i ispitati ga ili pribaviti njegovo očitovanje, jer to nije propisano ni odredbom čl.

55. st. 7. KZ/11, niti nekom drugom zakonskom odredbom. Doduše, takva mogućnost nije isključena, ali to ovisi o okolnostima pojedinog predmeta i ocjeni izvanraspravnog vijeća o nužnosti neposrednog ispitivanja stranaka na sjednici vijeća.

Županijski sud Bjelovar, Kž-124/2017. od 3. kolovoza 2017.

5) Čl. 70.

Nužna pretpostavka za izricanje sigurnosne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana iz čl. 70. st. 1. KZ/11 je da djelo za koje je okrivljenik proglašen krivim ima obilježja nasilja. Teško kazneno djelo dovođenje u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom iz čl. 222. st. 1. u vezi čl. 215. st. 1. KZ/11, u vidu paleža šume, nije djelo s obilježjem nasilja. Kada je zakonodavac propisao primjenu ove sigurnosne mjere na djela s obilježjem nasilja tada se primjena željela ograničiti prvenstveno na djela s elementima fizičkog nasrtaja na tijelo druge osobe (npr. teška tjelesna ozljeda, ubojstvo, silovanje itd.) u obliku agresije počinjene s namjerom. Zaštitni objekt kaznenog djela iz čl. 215. KZ/11 je sigurnost ljudi i imovine, te je počinitelj svjestan da opasnost koju prouzroči može, u krajnjem slučaju, imati za posljedicu i narušavanje fizičkog integriteta pojedinačno neodređenih osoba, no to je tek eventualna daljnja posljedica njegovog djelovanja ili propuštanja, koja se može pripisati njegovom nehaju, dok se samo to djelovanje, u ovom slučaju paljenje vatre, ne može označiti kao nasilje ili agresija u smislu čl. 70. st. 1. KZ/11. Konačno, niti u činjeničnom opisu djela nije opisano u čemu bi se sastojalo nasilno postupanje okrivljenika.

Županijski sud Bjelovar, Kž-112/2017. od 20. srpnja 2017.

6) Čl. 123. st. 2.

Za postojanje kaznenog djela nepružanja pomoći iz čl. 123. st. 2. KZ/11 potrebno je da se radi o nepružanju pomoći „osobi u opasnosti“ koju je počinitelj, u konkretnom slučaju okrivljenik kao počinitelj kaznenog djela izazivanja prometne nesreće iz čl. 272. st. 1. i 3. KZ/97, sam prouzrokovao. To pak znači da je ta osoba nakon prometne nesreće ostala na životu, objekt kaznenog djela je živ čovjek kome je moguće pružiti pomoć. Ako je povrijeđeni odmah ili ubrzo nakon prometne nesreće umro, tada kazneno djelo nepružanja pomoći ne može postojati. Ako je povrijeđena osoba umrla kasnije, djelo će postojati i u slučaju kad su ozljede bile apsolutno smrtonosne, tako da ni hitna liječnička pomoć ne bi spriječila nastupanje smrti. Kako je nedvojbeno utvrđeno da je smrt oštećenika, u najpovoljnijoj varijanti za okrivljenika, nastupila kroz pet minuta od naleta vozila, tada se može zaključiti da se radilo o smrti gotovo odmah po ozljeđivanju, pa oštećeniku pomoć nije ni bilo moguće pružiti. Nedostaje stoga povrijeđena osoba kao bitni element kaznenog djela nepružanja pomoći, uslijed čega nema kaznenog djela iz čl. 123. st. 2. KZ/11.

Županijski sud Bjelovar, Kž-264/2016. od 13. srpnja 2017.

7) Čl. 140. st. 1.

Za postojanje kaznenog djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 1. KZ/11 potrebno je da počinitelj radnju djela, u konkretnom predmetu s drugom osobom nastoji uspostaviti ili uspostavlja neželjeni kontakt, poduzima „ustrajno i kroz dulje vrijeme“, time da ova dva obilježja djela moraju biti kumulativno ispunjena. Po pravnom shvaćanju drugostupanjskog suda to znači da počinjene radnje djela trebaju dosegnuti znatnu mjeru intenziteta i vremenskog trajanja, odnosno da se radi o većoj (znatnoj) frekvenciji normiranog protupravnog ponašanja. Prema utvrđenju izreke presude okrivljenik je u „razdoblju od 7. kolovoza do 1. rujna“ oštećenicu „učestalo“ zvao na mobilni i kućni telefon, ali nije određenije i konkretnije opisano u čemu se sastojalo „učestalo“ pozivanje. Iz dokaza i razloga presude nedvojbeno proizlazi da su u inkriminiranom razdoblju, dakle u periodu od 26 dana, pozivi uslijedili u svega tri dana – 7., 8. i 31. kolovoza, dakle, sa vremenskim razmakom između 8. i 31. kolovoza od 22 dana, pa se inkriminirano razdoblje ne može označiti kao „dulje vrijeme“. Niti brojnost poziva – 37 puta na mobitel i 13 puta na fiksni telefon oštećenice, kao ni njihova raspoređenost prema podacima TK operatera (7. kolovoza 1 poziv na mobilni telefon, 8. kolovoza ukupno 36, a 31. kolovoza 13 poziva na mobilni i fiksni telefon) ne mogu se smatrati kao „ustrajno“ nazivanje. Stoga radnje okrivljenika ne sadrže sva bitna obilježja bića kaznenog djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 1. KZ/11 i valjalo ga je osloboditi optužbe.

Županijski sud Bjelovar, Kž-131/2017. od 14. rujna 2017.

8) Čl. 147. st. 2.

Za kazneno djelo uvrede iz čl. 147. st. 2. KZ/11 počinjeno „na drugi način zbog čega je uvreda postala pristupačnom većem broju osoba“ potrebno je da se radi o najmanje pet ili više osoba kojima je uvreda postala pristupačnom.

Županijski sud Bjelovar, Kž-326/2016. od 30. ožujka 2017.

9) Čl. 148. st. 1. i 2.

Izjava kako netko zarađuje 10.000,00 kn dnevno, insinuirajući da mu je to omogućeno zbog podržavanja gradonačelnika i veze sa bivšom ravnateljicom ustanove koja ga plaća, objektivno je podobna da naškodi nečijoj časti i ugledu. Okrivljenik se pri tome ne može pozivati ni na jedan osnov za isključenje protupravnosti, jer je kao javna i politička osoba – političar i gradski vijećnik, trebao postupati sa većim stupnjem odgovornosti kod iznošenja takvih činjeničnih tvrdnji, tim više što je od ravnatelja ustanove dobio informaciju da tvrdnje o zaradi privatnog tužitelja nisu točne, već je točno da na temelju zaključenih ugovora zarađuje oko 2.000,00 kn. Pod krinkom zaštite javnog interesa ne mogu se objavljivati glasine ni neprovjerene informacije, jer takav standard proizlazi upravo iz suštine javnog djelovanja. Pravilno je stoga prvostupanjski sud okrivljenika proglasio krivim za kazneno djelo teškog sramoćenja iz čl. 148. st. 2. i 1. KZ/11.

Županijski sud Bjelovar, Kž-288/2016. od 12. siječnja 2017.

10) Čl. 149. st. 2.

Ne predstavljaju iznošenje neistinitih činjeničnih tvrdnji navodi izneseni u žalbi okrivljenika da privatni tužitelj „ima širok krug poznanika preko kojih uspijeva svoje neosnovane i nezakonite zahtjeve „oplemeniti““ i da „kao dipl. kriminalist radi u državnoj službi pa smatra da i on svojim utjecajem usmjerava sve pokrenute postupke u korist svoje majke, a samim tim i u svoje“. Ovi navodi ne sadrže nikakve klevetničke tvrdnje koje mogu štetiti časti i ugledu privatnog tužitelja i čija bi se istinitost eventualno mogla dokazivati, već se radi o subjektivnom uvjerenju, o dojmu da bi privatni tužitelj mogao utjecati na sudske postupke. U konkretnom slučaju ne može se raditi ni o kaznenom djelu teškog sramoćenja iz čl. 148. KZ/11, jer je biće i tog djela iznošenje ili pronošanje činjeničnih tvrdnji. Izneseni navodi, kao negativni vrijednosni sudovi, mogu biti uvredljive naravi, ali su sadržani u žalbi koju je okrivljenik, po punomoćniku, podnio protiv sudske odluke, u namjeri da zaštiti svoja prava za koja smatra da su mu povrijeđena, a ne u namjeri vrijeđanja privatnog tužitelja, što isključuje i kazneno djelo uvrede iz čl. 147. KZ/11.

Županijski sud Bjelovar, Kž-280/2016. od 12. siječnja 2017.

11) Čl. 151. st. 1. i 2.

Ako je okrivljenik kazneno djelo teškog sramoćenja iz čl. 148. st. 2. i 1. KZ/11 počinio putem računalnog sustava ili mreže – putem facebook zida dnevnih novina, što je novinar samo prenio u dnevnom listu, pogrešna je odluka suda pozivom na odredbu čl. 151. st. 1. i 2. KZ/11 o objavi prvostupanjske presude, kojom je okrivljenik proglašen krivim za predmetno kazneno djelo, u dnevnom tisku, jer to nije sredstvo javnog priopćavanja u kojemu je kazneno djelo počinjeno.

Županijski sud Bjelovar, Kž-288/2016. od 12. siječnja 2017.

12) Čl. 155. st. 2. u vezi čl. 154. st. 1. toč. 2.

Ne čini kazneno djelo bludnih radnji opisano u čl. 155. st. 2. u vezi čl. 154. st. 1. toč. 2. KZ/11 okrivljenik koji je oštećenicu, koja je uslijed alkoholiziranosti od 1,82 g/kg apsolutnog alkohola u krvi ležala na travi bez svijesti, znajući da se ne može oduprijeti zbog svog pijanog stanja, zavlacenjem ruke ispod odjeće dirao po grudima, spolovilu i stražnjici, jer bludne radnje nisu počinjene prema žrtvi posebno ranjivoj zbog njezine ovisnosti. Ovisnost je trajno duševno i/ili tjelesno stanje organizma prilikom kojega tijelo ovisi o sredstvu koje izaziva tu ovisnost. Tijekom postupka nije utvrđeno da bi oštećenica bila ovisna o alkoholu, već je kritične zgođe bila alkoholizirana i sama se prekomjernim konzumiranjem alkohola, koji inače ne podnosi, dovela u pijano stanje, odnosno u stanje bespomoćnosti uslijed alkoholiziranosti. Radilo se o trenutnom opijanju oštećenice, a ne o trajnom stanju njezine ovisnosti o alkoholu, pa se radi samo o počinjenju kaznenog djela bludnih radnji iz čl. 155. st. 1. KZ/11.

Županijski sud Bjelovar, Kž-76/2017. od 21. rujna 2017.

13) Čl. 227. st. 4.

Ne stoji žalbeni prigovor kako nije utvrđena uzročna veza između alkoholiziranosti (najmanje 1,53 g/kg apsolutnog alkohola u krvi) i reakcije okrivljenika kao vozača (pravodobno reagirao kočenjem). Reakcija vozača predstavlja samo jedan od faktora koji se trebaju uzeti u obzir u ocjenu kod utvrđivanja uzročne veze između alkoholiziranosti vozača i njegove cjelokupne nepropisne vožnje. Uzročnost nije samo pitanje trenutne reakcije na uočenu opasnost već sveukupnog postupanja vozača u prometu u konkretnoj prometnoj situaciji. Nesporno je da je okrivljenik osobnim automobilom upravljao u alkoholiziranom stanju i brzinom od 104 km/h u naseljenom mjestu. Već sama utvrđena brzina kretanja u naseljenom mjestu ukazuje na veoma grubo kršenje propisa koje, u pravilu, nije svojstveno prosječnim trijeznim vozačima, već je naprotiv, u pravilu, karakteristika alkoholiziranih vozača, koji stvarnost ne uočavaju realno, gube samokritičnost i minoriziraju opasnosti prometa. Upravo to je bilo prisutno kod okrivljenika, imajući u vidu da se utvrđenom brzinom najprije upustio u pretjecanje motocikla, a potom se nastavio kretati po lijevoj strani kolnika ne smanjujući brzinu, iako je uočio kretanje oštećenog bicikliste koji je okomito prelazio kolnik sa lijeve na desnu stranu ceste. Pravilno je stoga utvrđena činjenica uzročne veze između stupnja alkoholiziranosti okrivljenika i prevelike i neadekvatne brzine, uslijed čega je došlo do izazivanja prometne nesreće i pregaženja bicikliste.

Županijski sud Bjelovar, Kž-264/2016. od 13. srpnja 2017.

14) Čl. 229. st. 1. toč. 1.

Provlačenje kroz otvor između zida kuće i ograde dvorišta, koja na visini 157 cm iznad tla ostavlja otvor prema zidu 23 cm, koji otvor je ostao nezatvoren zbog neravne konfiguracije zida, koji su okrivljenici iskoristili i kroz njega se provukli u ograđeno dvorište, iz kojeg su otuđili uskladištene sekundarne sirovine, predstavlja počinjenje kaznenog djela teške krađe u vidu svladavanja većih prepreka iz čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ/11.

Županijski sud Bjelovar, Kž-134/2017. od 14. rujna 2017.

15) Čl. 246. st. 2.

Neosnovano je stajalište okrivljenika, koji su kao odgovorne osobe u Dječjem vrtiću „B“ dio novca primljenog od grada za financiranje potreba djelatnosti vrtića zadržali za sebe (kupovali robu koja se ne može svrstati u potrepštine za obavljanje djelatnosti skrbi djece u vrtiću) i time oštetili Dječji vrtić „B“, da nisu mogli biti proglašeni krivim zbog kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz čl. 246. st. 2. KZ/11, jer dječji vrtić nije obavljao gospodarsku djelatnost. U segmentu novčanih transakcija, vezanih uz svakodnevni rad dječjeg vrtića i kupnju robe potrebne za normalno funkcioniranje vrtića, radilo se o gospodarskoj djelatnosti kao nužnoj pretpostavci uredne skrbi o djeci i obavljanja djelatnosti predškolskog odgoja.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-621/2016. od 9. studenog 2017.

II ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

16) Čl. 10.

Kao nezakonite dokaze sud je iz spisa izdvojio zapisnik o očevidu, zapisnik i potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta i fotodokumentaciju očevida, procijenivši da je radnjama policijskih službenika zapravo provedena dokazna radnja pretrage doma. Teza državnog odvjetnika da nije bilo potrebe za pretragom, jer se sigurno znalo (potvrdom vlasnika prostora) da se predmeti (duhan) važni za kazneni postupak nalaze u određenom prostoru, a osnova za poduzimanje radnje pretrage bi bilo samo ako bi tek postojala vjerojatnost o postojanju takvih predmeta, nema uporište u postojećoj zakonskoj regulativi. Postojanje vjerojatnosti ili sigurnosti u činjenicu pronalaska predmeta važnih za kazneni postupak ne razgraničuje situacije poduzimanja očevida od situacije kada je potrebno provesti pretragu. Na temelju čl. 240. st. 1. ZKP-a pretraga je istraživanje predmeta pretrage uporabom osjetila i njihovih pomagala, dok se na temelju čl. 304. ZKP-a očevidom činjenice u postupku utvrđuju i razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima ili njihovim pomagalima, iz kojih definicija proizlazi da se radi o zapravo dvije vrlo slične dokazne radnje sa zajedničkim nazivnikom „utvrđivanja činjenica vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima“. Ono u čemu se suštinski razlikuju ove dvije dokazne radnje je definirano u čl. 240. st. 3. ZKP-a, gdje zakonodavac propisuje da se propisi o pretrazi ne odnose na prirodne, javne i napuštene prostore, što argumentum a contrario znači da se u takvim prostorima provodi očevid, a svaki puta kada utvrđivanje činjenica u nekom prostoru znači narušavanje nečije privatnosti, tada to mora biti izvršeno u formi pretrage.

Županijski sud Bjelovar, Kž-33/2017. od 23. veljače 2017.

17) Čl. 10.

Kao nezakonite dokaze sud je pravilno izdvojio zapisnik i potvrdu policije o privremenom oduzimanju predmeta i fotodokumentaciju očevida, do čega se došlo nakon ulaska i pretraživanja kuće koju je okrivljenik privremeno koristio. Pogrešno je stajalište državnog odvjetnika da su policijski službenici samo izvršili dokaznu radnju oduzimanja predmeta uz dobrovoljnost u postupanju okrivljenika, koji je kuću otključao, a da pretraga privatnog prostora nije vršena, niti je bilo potrebe za provođenjem pretrage, jer je držatelj prostora dopustio pregled istoga i dobrovoljno je predao pronađene predmete, pri čemu se poziva na odredbu čl. 74. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, prema kojoj, između ostalih situacija, policijski službenik može bez pisanog naloga ući i obaviti pregled tuđeg doma i drugog privatnog prostora ako to držatelj stana ili stanar traži. Prema shvaćanju drugostupanskog suda dikcija „ako to držatelj stana ili stanar traži“ podrazumijeva situacije kada se takav držatelj stana nalazi npr. u nekoj opasnosti i slično, te svakako podrazumijeva samo situacije kada ulazak policije u stan predstavlja za držatelja stana nešto pozitivno, npr. pomoć u slučaju neke nesreće. Citirana zakonska odredba ne odnosi se na situacije kada bi stanar iz ulaska policije u stan mogao jedino očekivati pronalazak predmeta i dokaza koji ga čine sumnjivim da je počinio kazneno djelo, što je nedvojbeno za njega negativna okolnost. U

konkretnom slučaju nije se stoga radilo o „traženju“ držatelja stana da policija uđe u stan, kako to definira čl. 74. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.

Županijski sud Bjelovar, Kž-98/2017. od 27. travnja 2017.

18) Čl. 10.

Prema prihvaćenoj sudskoj praksi, snimke koje neovlašteno i bez znanja snimljene osobe sačinjava druga osoba ne mogu se upotrijebiti u dokaznom postupku, u pitanju su nezakoniti dokazi iz čl. 10. st. 2. toč. 2. ZKP-a, jer se na taj način krše prava na privatnost osobe, odnosno njeno pravo na nepovredivost osobnog života. Iz snimljenih razgovora nedvojbeno slijedi da okrivljenik za cijelo vrijeme vođenja niza telefonskih razgovora nije znao da ga oštećenik snima, a to je saznao na samom kraju snimljenih razgovora kada mu je oštećenik poručio da mu je svega dosta i da će se obratiti nadležnim tijelima progona, te mu rekao da je prethodne razgovore snimao. Sve snimke telefonskih razgovora koje su sačinjene bez znanja okrivljenika su nezakoniti dokazi, a tek one koje su uslijedile nakon što mu je oštećenik rekao da ga snima, dakle, uz pristanak okrivljenika, mogu se kao dokaz koristiti u dokaznom postupku, jer pristanak na snimanje isključuje protupravnost snimanja.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, III Kr-11/2017. od 22. veljače 2017.

19) Čl. 10. st. 2. toč. 3.

Neprihvatljivo je stajalište kako okolnost da svjedok, koji prilikom davanja iskaza pred policijskim istražiteljem, kao brat 1. osumnjičenika osnovano sumnjivog za počinjenje kaznenog djela nedozvoljene trgovine iz čl. 264. st. 1. KZ/11 u supočiniteljstvu sa 2. osumnjičenikom, nije bio upozoren na blagodat nesvjedočenja, ne utječe na zakonitost zapisnika o ispitivanju, budući je presuda u odnosu na njegovog brata, koji nije uložio prigovor protiv izdanog kaznenog naloga, postala pravomoćna, pa se sada kazneni postupak vodi samo protiv okrivljenika sa kojim svjedok nije ni u kakvom srodstvu. U vrijeme ispitivanja pred policijskim istražiteljem svjedok je dao iskaz bez da je bio upozoren u smislu odredbe čl. 285. st. 3. ZKP-a, pa je takav iskaz pribavljen povredom odredaba kaznenog postupka i predstavlja nezakoniti dokaz u smislu odredbe čl. 10. st. 2. toč. 3. ZKP-a, te se ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku (čl. 300. st. 1. i 2. ZKP-a). Dokaz koji je u jednoj fazi postupka ocijenjen nezakonitim ne može u daljnjem tijeku postupka postati zakoniti dokaz, niti se iskaz svjedoka koji je pribavljen povredom odredaba kaznenog postupka može upotrijebiti kao dokaz u kasnijim fazama postupka.

Županijski sud Bjelovar, Kž-105/2017. od 11. svibnja 2017.

20) Čl. 12. st. 1.

Prvostupanjskom presudom protiv okrivljenika je na temelju čl. 452. toč. 5. ZKP-a odbijena optužba za kazneno djelo nedozvoljene trgovine iz čl. 264. st. 1. KZ/11, da bi protivno čl. 78. st. 1. Zakona o trošarinama bez markica Ministarstva financija RH i

originalnog pakiranja proizvođača automobilom prevezio 99 kg sitno rezanog duhana, dakle da bi neovlašteno prenosio robu čiji je promet ograničen, jer je sud zauzeo stajalište da se radi o presuđenoj stvari budući je okrivljeniku pravomoćno u carinskom postupku rješenjem na tu količinu rezanog duhana, koju je nezakonito posjedovao, sukladno Uredbi o visini trošarine na cigarete, sitno rezani duhan i ostali duhan za pušenje (NN 43/15), kao trošarinskom obvezniku, utvrđena obveza plaćanja trošarine i naplaćena trošarina u iznosu od 54.450,00 kn. Prema stajalištu drugostupanjskog suda u konkretnom slučaju se ne radi o presuđenoj stvari („ne bis in idem“). Po odredbama Zakona o trošarinama (čl. 21. st. 2. toč. 3., čl. 76. i čl. 78. st. 11.) trošarinska osnovica i visina trošarine se određuju isto za sve trošarinske obveznike, nezavisno od toga posjeduju li trošarinski proizvod zakonito ili nezakonito. Zakon o trošarinama nije predvidio nikakvu vrstu penalizacije nelegalnog bavljenja trošarinskim proizvodom. Drugostupanjski sud stoga smatra kako razrezivanja plaćanja trošarine okrivljeniku u paralelnom carinskom postupku, na način i u visini kako bi to okrivljeniku bilo razrezano kao i da se odlučio legalno baviti trgovinom duhanom, nikako ne može predstavljati „kaznu“, niti u najširem smislu, zbog čega ni konkretan carinski postupak ne predstavlja „kaznenu stvar“, dakle nije bio „kaznene prirode“.

Županijski sud Bjelovar, Kž-217/2017. od 9. studenog 2017.

21) Čl. 12. st. 1.

Ne radi se o presuđenoj stvari („ne bis in idem“) kada su okrivljenici, kao odgovorne osobe u dječjem vrtiću, u prekršajnom postupku bili osuđeni za prekršaj zbog plaćanja protivno odredbi čl. 47. Zakona o platnom prometu u zemlji, dok su sada u kaznenom postupku osuđeni zbog kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz čl. 246. st. 2. KZ/11, počinjenog time što su kao odgovorne osobe u dječjem vrtiću dio novca primljenog od grada za financiranje potreba djelatnosti dječjeg vrtića zadržali za sebe i time oštetili dječji vrtić. U kaznenom predmetu zbog kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju radi se o povredi dužnosti zaštite tuđih interesa kojom su okrivljenici novac zadržali za sebe i oštetili dječji vrtić, dakle, radi se o bitno većoj kriminalnoj količini, ali i različitom djelu, nego je to ostvareni prekršaj iz čl. 47. Zakona o platnom prometu u zemlji.

Vrhovni sud Republike Hrvatske I Kž-621/2016. od 9. studenog 2017.

22) Čl. 12. st. 1.

Da bi se moglo raditi o primjeni načela „ne bis in idem“ u smislu odredbi čl. 4. st. 1. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čl. 31. st. 1. Ustava RH i čl. 12. st. 1. ZKP-a, osoba mora biti pravomoćno oslobođena ili osuđena u kaznenom postupku, dakle odluka mora biti donesena u postupku koji je provelo ovlašteno sudsko tijelo ili drugo ovlašteno državno tijelo čiji postupak ima karakteristike ili se može izjednačiti sa kaznenim postupkom. Obvezni prekršajni nalog koji je policija izdala na temelju čl. 239. Prekršajnog zakona prije pokretanja prekršajnog postupka protiv počinitelja prekršaja iz čl. 30. st. 1. Zakona o privatnoj zaštiti predstavlja mandatno kažnjavanje bez provođenja postupka, pa se takav postupak ne može izjednačiti sa „kaznenim postupkom“. Osim toga opis prekršaja iz čl. 30. st. 1. Zakona o privatnoj zaštiti, zbog kojeg je izdan obvezni prekršajni nalog, u bitnome ne iscrpljuje obilježja kaznenog djela osobito teške tjelesne ozljede iz čl.

119. st. 1. u vezi čl. 118. st. 1. KZ/11, koje se okrivljeniku stavlja na teret optužnicom. Poveznicu između presuđenog prekršaja i optuženog kaznenog djela čini jedino sama radnja protupravnog ponašanja okrivljenika (rukom udario oštećenika u predio glave uslijed čega je ovaj pao na tlo), dok prekršajem uopće nije obuhvaćena osobito teška posljedica – osobito teška tjelesna ozljeda oštećenika (u zbiru prijelom nosnih kostiju, krvni podljev donje usnice, prijelom baze lubanje, lijeve slijepoočne kosti i potpuni gubitak sluha na lijevo uho) i krivnja za takvu posljedicu.

Županijski sud Bjelovar, Kž-84/2017. od 6. srpnja 2017.

23) Čl. 13.

Kada je prvostupanjska presuda, kojom je okrivljenik proglašen krivim zbog dva kaznena djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. i čl. 139. st. 2. i 4. KZ/11, iako je optužnicom državnog odvjetnika optužen za jedno kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. i 4. KZ/11, ukinuta prihvaćanjem žalbe okrivljenika zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 9. ZKP-a, u ponovljenom postupku državni odvjetnik nije mogao izmijeniti optužnicu na štetu okrivljenika na način da ga tereti za počinjenje dva kaznena djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. i čl. 139. st. 2. i 4. KZ/11, niti ga je sud mogao proglasiti krivim za predmetna dva kaznena djela, jer je time povrijeđeno načelo zabrane iz odredbe čl. 13. ZKP-a. Drugostupanjski sud je stoga preinačio presudu u pravnoj oznaci djela i izrekao da je okrivljenik radnjama zbog kojih je izrekom prvostupanjske presude proglašen krivim počinio jedno kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. i 4. KZ/11.

Županijski sud Bjelovar, Kžmp-1/2017. od 2. ožujka 2017.

24) Čl. 98.

Pravilno je odbijen prijedlog državnog odvjetnika da se izrečene mjere opreza iz čl. 98. st. 1. toč. 4. i 5. ZKP-a zamijene istražnim zatvorom iz razloga što je okrivljenik telefonom nazvao oštećenicu, odnosno suprugu. Nedvojbeno je utvrđeno da se u predmetnom telefonskom razgovoru sa suprugom okrivljenik interesirao za njihovo zajedničko dijete i o postupku vezano za razvod braka, na koji način je formalno prekršio mjere opreza, jer je, unatoč zabrani, telefonom nazvao suprugu, ali nije počinio radnju koja bi imala elemente nekog od terećenih kaznenih djela – prijetnje iz čl. 139. KZ/11 ili nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11. Svrha izricanja predmetnih mjera opreza je preveniranje opasnosti od ponavljanja kaznenog djela, jer su one izrečene kao zamjena za istražni zatvor iz procesne osnove čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP-a. Time međutim nije isključeno pravo okrivljenika da kontaktira sa suprugom interesirajući se za dijete ili tijekom postupka za razvod braka, već je bitno da pri tome ne počini novo kazneno djelo.

Županijski sud Bjelovar, Kv II-47/2017. od 13. srpnja 2017.

25) Čl. 218.

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama ZKP-a objavljenog u NN 145/13 od 6. prosinca 2013. potpuno je promijenjen čl. 218. ZKP-a u sklopu temeljite izmjene uloge suca istrage u stadiju istraživanja i istrage. Do te izmjene potpunu dominaciju u istraživanju i istrazi imao je državni odvjetnik, dok bi se u ovom konkretnom predmetu umjesto državnog odvjetnika radilo o oštećeniku kao tužitelju. Do tada je sudac istrage bio obvezan na prijedlog ovlaštenog tužitelja provesti barem dokaznu radnju prvog ispitivanja osumnjičenika, kako bi omogućio tužitelju da krene u optuženje, iako je možda smatrao da nema nikakvih osnova da se krene u kazneni progon osumnjičenika. Izmjenama ZKP-a željelo se na neki način spriječiti da tužitelji bez ikakvog kriterija dovode pred sud na ispitivanje osumnjičenike u situacijama kada je potpuno izvjesno da neće biti moguć nikakav daljnji progon zbog postojanja neke od zapreka iz čl. 224. st. 1. ZKP-a. Temeljem čl. 218. st. 3. toč. 3. ZKP-a sudac istrage može, povodom žalbe osumnjičenika na rješenje državnog odvjetnika o provođenju istrage, prihvatiti žalbu i ukinuti rješenje ako utvrdi postojanje razloga iz čl. 224. st. 1. toč. 1. do 3. ZKP-a ili ako utvrdi da nema osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo (ovo je faktički točka 4. stav 1. član 224. ZKP-a kojom je propisano da će se istraga obustaviti ako nema dovoljno dokaza da je okrivljenik počinio djelo). Ovu odredbu treba povezati sa čl. 225. ZKP-a, koji govori o situaciji kada je ovlašten tužitelj oštećenik kao tužitelj i kada sudac istrage ima pravo ne prihvatiti prijedlog za provođenje istrage (tim više i prijedlog za provođenjem dokazne radnje prvog ispitivanja osumnjičenika u sklopu istraživanja) i odbiti prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenjem istrage (prvog ispitivanja osumnjičenika).

Županijski sud Bjelovar, Kv II-28/2017. od 4. svibnja 2017.

26) Čl. 246.

Oduzimanje duhana iz traktorske prikolice, koji se nalazio u samom kutu traktorske prikolice s visokim stranicama, pakiran u vreće, a prikolica još uz to bila parkirana pod svojevrsnu nadstrešnicu, tako da je duhan bio sakriven od pogleda i policija ga nije mogla pronaći samim pregledom, predstavlja u stvari dokaznu radnju pretrage, koja je nedvojbeno obavljena izvan zakonskih uvjeta iz čl. 246. ZKP-a i predstavlja nezakonito provedenu dokaznu radnju. Nisu bili ispunjeni uvjeti iz čl. 246. ZKP-a budući je odavno prošlo osam sati od otkrivanja kaznenog djela (pretraga je vršena tek drugi dan po uhićenju okrivljenika), što automatski isključuje i postojanje prijeko potrebe takvog hitnog postupanja da bi se npr. osigurali tragovi i dokazi u vezi s kaznenim djelom.

Županijski sud Bjelovar, Kž-98/2017. od 27. travnja 2017.

27) Čl. 404. st. 5.

Prvostupanjski sud je na raspravi, na koju je okrivljenik uredno pozvan i izostanak opravdao bolešću, donio rješenje da će se rasprava temeljem čl. 404. st. 5. ZKP-a održati bez prisutnosti okrivljenika, te je nakon okončane rasprave donio i objavio presudu. Iz raspravnog spisa proizlazi da okrivljenik nije prethodno ispitan, niti se očitovao o optužbi na raspravi pred sudom sukladno odredbama ZKP-a, a što je jedan od uvjeta za suđenje bez prisutnosti okrivljenika primjenom čl. 404. st. 5. ZKP-a, već je na raspravi, na kojoj je donijeta i objavljena presuda, samo pročitana iskaz okrivljenika na zapisniku Županijskog tužiteljstva

HNŽ, Federacije BiH, koji je pribavljen zamolbenim putem. Čitanjem zapisnika o ispitivanju okrivljenika pred tijelom strane zemlje ne može se smatrati da su ispunjene pretpostavke za održavanje rasprave bez prisutnosti okrivljenika, pa su time povrijeđena okrivljenikova prava i počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP-a – rasprava protivno odredbama ZKP-a održana u odsutnosti okrivljenika. Ukoliko prisutnost okrivljenika na raspravi ne bi mogla biti osigurana, zbog neodazivanja na pozive suda ili nedostupnosti, sud može donijeti rješenje o suđenju u odsutnosti, ako su za to ispunjeni uvjeti, temeljem čl. 402. st. 3. ZKP-a.

Županijski sud Bjelovar, Kž-303/2016. od 9. veljače 2017.

28) Čl. 464. st. 7.

Okrivljenik koji se u odnosu na optuženo kazneno djelo iz čl. 326. st. 1. u vezi čl. 34. KZ/11 izjasnio da se smatra krivim i počinjenje djela priznao na način kako mu je optužnicom činjenično i pravno stavljeno na teret, te u obrani, jednako kao i u završnom govoru, nije isticao činjenicu beznačajnosti djela, štoviše, suglasio se s predloženom sankcijom, ne može se u žalbi pozivati na novu činjenicu da se radi o beznačajnom djelu.

Županijski sud Bjelovar, Kž-97/2017. od 20. srpnja 2017.

29) Čl. 468. st. 1. toč. 6.

Počinjena je apsolutno bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 6. ZKP-a, na koju drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, kada je presudu donio sudac za mladež, iako je još tijekom postupka okrivljenik navršio 23 godine života, jer odredba čl. 36. Zakona o sudovima za mladež propisuje da nadležnost suda za mladež prestaje s navršenom dvadesettrećom godinom počiniteljeva života.

Županijski sud Bjelovar, Kž-31/2017. od 3. veljače 2017.

30) Čl. 468. st. 1. toč. 9.

Prekoračio je optužbu prvostupanjski sud kada je okrivljenika, optuženog zbog teškog kaznenog djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta iz čl. 166. st. 1. u vezi čl. 158. st. 1. KZ/11, počinjenog radnjama koje su po stajalištu državnog odvjetnika bile poduzete s namjerom zadovoljenja spolnog nagona okrivljenika, zaključivši nakon provedenog dokaznog postupka da su inkriminirane radnje bile poduzete s ciljem da se dijete fizički zlostavi, ispuštanjem iz činjeničnog opisa djela navoda o tome da je okrivljenik postupao „u cilju zadovoljenja spolnog nagona“, proglasio krivim za kazneno djelo povrede djetetovih prava iz čl. 177. st. 2. KZ/11. Prvostupanjski sud je povrijedio objektivni identitet presude i optužbe jer je, neovisno što se radi o blažem kaznenom djelu, okrivljenik osuđen za drugo, a ne drugačije kazneno djelo. Kazneno djelo iz čl. 177. st. 2. KZ/11 nije samo drukčije i blaže, već je to drugo kazneno djelo kojim se štiti brak, obitelj i djeca (Glava XVIII), konkretno pravo djeteta na nesmetani tjelesni, duhovni i moralni razvoj, dok se kod teškog kaznenog djela iz čl. 166. st. 1. u vezi čl. 158. st. 1. KZ/11 (Glava XVII) djeca mlađa od 15 godina štite od spolnog zlostavljanja i iskorištavanja. Ovi zaštitni objekti, mada se dijelom neizravno

preklapaju, imaju bitno različiti cilj, pa je prvostupanjski sud, izmjenom činjeničnog i pravnog opisa kaznenog djela narušio objektivni identitet optužnice (takvo stajalište zauzeto je i u odluci VSRH broj I Kž-611/07 od 22. kolovoza 2007).

Vrhovni sud Republike Hrvatske, Kžm-12/2017. od 16. studenog 2017.

31) Čl. 468. st. 3.

Povrijeđeno je okrivljenikovo pravo na konfrontaciju sa suokrivljenikom kada ga je ovaj prilikom prvog ispitivanja pred državnim odvjetnikom teretio za počinjenje kaznenog djela, na kojem iskazu se isključivo temelji osuđujuća presuda, a kasnije na raspravi je odstupio od te obrane poričući počinjenje djela. Time je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP-a, obzirom da se na temelju čl. 431. st. 1. ZKP-a osuđujuća presuda ne može temeljiti, isključivo ili u odlučujućoj mjeri, na pročitanim zapisnicima o provedenim dokaznim radnjama ispitivanja svjedoka ili vještaka, ako te dokazne radnje nisu provedene na način propisan čl. 234. i 235. ZKP-a. U ovom slučaju problematično je prvo ispitivanje pred državnim odvjetnikom suokrivljenika, koji formalno nije niti svjedok, niti vještak, no materijalno je on, u odnosu na okrivljenika, svjedok optužbe.

Županijski sud Bjelovaru, Kž-251/2016. od 8. lipnja 2017.

32) Čl. 475.

Odredba čl. 475. ZKP-a, kojom su u st. 2. propisani uvjeti za održavanje javne sjednice, odnosi se jedino na odluke koje drugostupanjski sud donosi u sjednici vijeća vezano za odlučivanje o žalbi na prvostupanjsku presudu (čl. 480. do 489. ZKP-a). Žalba protiv rješenja regulirana je u odredbama čl. 491. do 496. ZKP-a, o toj žalbi odlučuje se u nejavnoj sjednici vijeća, što proizlazi iz odredbe čl. 495. ZKP-a, prema kojoj, ako što drugo nije propisano, na postupak o žalbi protiv rješenja primijenit će se odredbe čl. 463. i 465. st. 3., čl. 466. do 472., čl. 474. te čl. 479. ZKP-a. Dakle, odredba čl. 475. ZKP-a ne primjenjuje se u postupku odlučivanja o žalbi protiv rješenja.

Županijski sud Bjelovar, Kž-124/2017. od 3. kolovoza 2017.

33) Čl. 475. st. 2.

Žalbeni sud mora pozvati okrivljenika na sjednicu žalbenog vijeća ako je okrivljeni osporavao i činjenično i pravno utvrđenje iz prvostupanjske presude, a žalbeni sud je nadležan odlučivati o tim pitanjima, u protivnom krši okrivljenikovo pravo na obranu i pošteno suđenje iz čl. 6. st. 1. i 3.c) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

**Presuda Europskog suda za ljudska prava (drugi odjel) Strasbourg
od 25. listopada 2016. – predmet Arps protiv Hrvatske (Zahtjev broj 23444/12)**

34) Čl. 555. st. 4.

Mogućnost upućivanja okrivljenika u psihijatrijsku ustanovu prije pravomoćnosti presude predviđena je odredbom čl. 555. st. 4. ZKP-a, po kojoj će predsjednik vijeća na zahtjev okrivljenika, donijeti rješenje o izvršenju prisilnog smještaja prije pravomoćnosti, no takvom odlukom nije isključena primjena istražnog zatvora sukladno odredbi čl. 554. st. 2. ZKP-a. Odredbe čl. 554. st. 2. i čl. 555. st. 4. ZKP-a reguliraju potpuno različite pravne situacije. U prvom slučaju radi se o obveznom istražnom zatvoru odmah kada je donesena presuda sukladno odredbi čl. 554. st. 1. ZKP-a, kojom je utvrđeno počinjenje protupravnog djela u nebrojivom stanju i određen prisilni smještaj okrivljenika u psihijatrijsku ustanovu. U drugom slučaju radi se samo o pravu okrivljenika da bude ranije, prije pravomoćnosti presude, upućen na prisilni smještaj, kod čega zakonom nije propisan rok u kojem je sud dužan donijeti rješenje o izvršenju prisilnog smještaja prije pravomoćnosti presude.

Županijski sud Bjelovar, Kž-172/2017. od 3. srpnja 2017.

35) Čl. 564. st. 4.

Prvostupanjski sud je obustavio postupak za opoziv uvjetne osude po pravomoćnoj presudi kojom je osuđenik proglašen krivim zbog kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja iz čl. 209. st. 2. KZ/97 počinjenog u razdoblju od 1. srpnja 2011. do 1. svibnja 2012. godine i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četiri mjeseca, na koju je primijenjena uvjetna osuda sa rokom provjeravanja od dvije godine i pod daljnjim uvjetom da ubuduće uredno ispunjava dužnost uzdržavanja, utvrdivši da je osuđenik u novom kaznenom postupku, zbog kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja iz čl. 172. st. 2. i 1. KZ/11, koje se odnosi na razdoblje od 1. svibnja 2012. do 31. kolovoza 2013. godine, pravomoćnom presudom oslobođen optužbe. Kako se prijedlog za opoziv uvjetne osude zbog neispunjavanja dužnosti uzdržavanja maloljetnog djeteta odnosi na vremensko razdoblje za koje je osuđenik u novom postupku pravomoćno oslobođen optužbe, ispravna je odluka prvostupanjskog suda kojom je obustavljen postupak za opoziv uvjetne osude.

Županijski sud Bjelovaru, Kžzd-4/2017. od 16. veljače 2017.

III ZAKON O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

36) Čl. 157. st. 2.

Institut iz čl. 157. st. 2. ZIKZ-a predstavlja izuzetak od redovnog odlučivanja o uvjetnom otpustu i zakonskih uvjeta propisanih u odredbi čl. 59. st. 1. KZ/11, konkretno vremena izdržane kazne (najmanje jedna polovina kazne na koju je osuđen, ali ne manje od tri mjeseca). Radi se o izvanrednoj mogućnosti uvjetnog otpusta na prijedlog zatvorenika, ako je preostali dio neizdržane kazne do tri mjeseca, dakle, kada se radi o veoma kratkom vremenu preostalog dijela neizdržane kazne. Osnovanost uvjetnog otpusta u smislu odredbe čl. 157. st. 2. ZIKZ-a treba prvenstveno ocjenjivati prema uspjehu dotadašnjeg penalnog tretmana vezano za kaznu čije izdržavanje je u tijeku i preostaje još mali dio do tri mjeseca neizdržane kazne. Okolnosti ranije osuđivanosti i vođenja drugih kaznenih postupaka kod toga nisu od

odlučujućeg značaja, te okolnosti imaju značaj kod odlučivanja o uvjetnom otpustu pokrenutom po službenoj dužnosti i tada predstavljaju razlog za odbijanje takvog prijedloga sukladno odredbi čl. 159.a toč. 4. ZIKZ-a. Obzirom da je zatvorenik u dosadašnjem tijeku izdržavanja kazne, čiji je istek 10. srpnja 2017., dakle ostaje mu sa današnjim danom neizdržani dio od jedan mjesec i dva dana zatvora, po izvješću zatvora ocijenjen ocjenom „naročito uspješan“, uz mišljenje da prijedlog zatvorenika za uvjetni otpust treba prihvatiti, opravdano je sudac izvršenja odlučio da ga uvjetno otpusti, jer je dosadašnji penalni tretman očito u potpunosti ostvaren.

Županijski sud Bjelovar, Kž I-24/2017. od 8. lipnja 2017.

37) Čl. 159. d st. 2.

Odredba čl. 159.d st. 2. ZIKZ-a propisuje da sudac izvršenja, ako zatvorenik kojem je odobren uvjetni otpust, prije uvjetnog otpuštanja počini teži stegovni prijestup, može opozvati odluku o uvjetnom otpustu. Preduvjet za primjenu te zakonske odredbe nije da stegovni postupak bude proveden i donesena odluka o kažnjavanju zatvorenika. Kod primjene ove odredbe sudac izvršenja ocjenjuje da li je zatvorenik počinio teži stegovni prijestup i sukladno tome donosi odluku da li će opozvati odobreni uvjetni otpust, time da teži stegovni prijestup ne mora biti u koleraciji sa razlozima zbog kojih je uvjetni otpust odobren ili obvezama koje su zatvoreniku uz uvjetni otpust nametnute, pogotovo ne sa samim kaznenim djelom zbog kojeg se izdržava kazna zatvora.

Županijski sud Bjelovar, Kž I-14/2017. od 6. travnja 2017.

G R A Đ A N S K O P R A V O**I. STVARNO PRAVO****POSJED – ZAŠTITA POSJEDA – SUDSKA ZAŠTITA – SADRŽAJ ODLUKE KOJOM SE PRUŽA POSJEDOVNA ZAŠTITA****Uspostava posjedovnog stanja – kod zaštite posjeda prava služnosti prolaza**

(čl.22.st.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)

Kada se traži sudska zaštita posjeda prava služnosti pješačkog prolaza zbog čina smetanja postavljanjem željeznih zaključanih vrata, uspostava prijašnjeg posjedovnog stanja ostvaruje se već i predajom ključeva brave vrata pa za to nije potrebno nalagati i njihovo uklanjanje – jer i bez toga posjedniku je omogućen nesmetan prolaz i izvršavanje sadržaja posjeda prava služnosti.

„Iz pravilna i na izvedenim dokazima utemeljena utvrđenja suda prvog stupnja proizlazi da se tužitelj nalazio u posjedu prava služnosti puta koji se proteže u mjestu P.L. na čest. zem. 4562/1 i čest. zem. 11 sve k.o. P. radi prilaza pješice do svoje nekretnine čest. zgr. 172/2 k.o. P., koji u naravi predstavlja betonski prilaz uz kuću i dvorište tuženika do kuće tužitelja, te da su mu tuženici oduzeli posjed tog prava tako što su postavili željezna vrata širine 1,20 m na potezu između čest. zgr. 174 i čest. zem. 11 k.o. P., poblizje označena točkom A-B na skici lica mjesta mjerničkog vještaka.

U pravu je tužitelj kada u žalbi tvrdi da mu je posjed prava služnosti puta oduzet postavljanjem željeznih vrata, no neosnovano ističe da prijašnje posjedovno stanje nije uspostavljeno time što je tuženima naloženo da mu predaju ključeve brave tih željeznih vrata.

Točna je žalbena tvrdnja kako je odredbom čl. 22. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“, broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 90/10, 143/12 i 152/14 – dalje: ZVDSP) propisano da se sudska zaštita posjeda, među inim, ostvaruje i uspostavom posjedovnog stanja kakvo je bilo u času smetanja.

Nije sporno da na betonskom prilazu uz kuću tuženika do trenutka postavljanja od strane tuženika nisu postojala željezna vrata. Međutim, žalitelj ispušta iz vida da postavljanjem željeznih vrata njemu nije oduzet posjed stvari (zemljišta), već posjed prava služnosti puta preko zemljišta tuženih, zbog čega i po ocjeni ovoga suda za uspostavu prijašnjeg posjedovnog stanja nije nužno uklanjanje postavljenih željeznih vrata. Naime, već i samom predajom ključeva brave tih željeznih vrata tužitelju je omogućen prolaz pješice do svoje kuće preko zemljišta tuženih, čime mu je vraćen oduzeti posjed prava služnosti puta, a time je i uspostavljeno posjedovno stanje kakvo je bilo u času smetanja. Uslijed navedenih razloga sud prvog stupnja je na pravilno i potpuno utvrđene činjenice, suprotno navodima žalbe, pravilno primijenio materijalno pravo iz čl. 22. u vezi čl. 10. st. 5. ZVDSP-a kada je djelomično prihvatio tužbeni zahtjev i tužitelju pružio posjedovnu zaštitu na način poblizje

opisan u točki 1. izreke prvostupanjskog rješenja, te odbio dio tužbenog zahtjeva za uklanjanjem željeznih vrata.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1499/16-2, od 30. VIII. 2017.

SUVLASNIŠTVO – DIOBA – NAČIN DIOBE – FIZIČKA DIOBA

Geometrijska dioba nekretnine – potvrda parcelacijskog elaborata

(čl.50.st.2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14 i čl.59.st.2. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina – "Narodne novine" br. 16/07, 152/08, 124/10 i 56/13)

Da bi sud svoju odluku o razvrgnuću suvlasništva geometrijskom diobom nekretnine (poljoprivredno zemljište) mogao utemeljiti na u tu svrhu sačinjenom parcelacijskom elaboratu, isti zajedno sa sačinjenim prijavnim listom mora sadržavati potvrdu nadležnog ureda za katastar, čime se potvrđuje da je sačinjen u skladu sa geodetskim i katastarskim propisima i da je predloženi način diobe provediv u katastru nekretnina.

„Pobijano rješenje o razvrgnuću geometrijskom diobom sud donosi pozivom na odredbu čl.50.st.2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00,114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09 - u daljnjem tekstu: ZVDSP), u skladu sa parcelacijskim elaboratom te prijavnim listom mjerničkog vještaka B.Ć..

Odluka suda donesena u postupku razvrgnuća nekretnine geometrijskom diobom predstavlja ispravu temeljem koje svaki od suvlasnika u tom razvrgnuću stječe pravo vlasništva na novoformiranim česticama te se kao takav temeljem te isprave i upisuje u zemljišnoj knjizi. Upravo zbog toga sud tu odluku donosi na temelju u postupku sačinjenog parcelacijskog elaborata i sačinjenog prijavnog lista. Nije sporno, a što proizlazi i iz stanja predmetnog spisa, da je u ovom postupku za potrebe razvrgnuća suvlasničke zajednice nekretnina stranaka geometrijskom diobom sačinjen parcelacijski elaborat zajedno sa prijavnim listom za katastar i za zemljišnu knjigu (list 83 – 94), iz kojeg proizlazi da je sačinjen po ovlaštenom geodetskom vještaku B.Ć., i da je isti potpisan po navedenom vještaku i na njemu je otisnut njegov štambilj te štambilj pravne osobe u kojoj je navedeni vještak zaposlen.

Materija izrade parcelacijskog elaborata, koji čini podlogu za donošenje sudske odluke (tabularne isprave) o razvrgnuću nekretnine geometrijskom diobom, regulirana je odredbama Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN broj 16/07, 152/08, 124/10 i 56/13 – dalje:ZDIKN). U odredbi čl.59.st.1. navedenog zakona je propisano da parcelacijski i geodetski elaborat mora imati naznačenu osobu koja ga je izradila, datum izradbe, ime i potpis te pečat ovlaštenog geodetskog stručnjaka i potpis suradnika koji su sudjelovali u njegovoj izradi, a odredbom st.2. istog članka i zakona je propisano da bi se parcelacijski i geodetski elaborat mogao upotrebljavati da ga nadležni područni ured za katastar mora potvrditi da je izrađen u skladu sa geodetskim i katastarskim propisima, da odgovara svrsi za koju je izrađen te da se može upotrebljavati za potrebe katastra nekretnina.

Polazeći od naprijed navedenih zakonskih odredbi te od pravnog značaja rješenja o razvrgnuću suvlasničke zajednice nekretnina geometrijskom diobom, parcelacijski elaborat i

uz njega priloženi prijavni list – što čini podlogu sudu za donošenje navedenog rješenja, da bi sud mogao donijeti navedeno rješenje, moraju biti potvrđeni po nadležnom uredu za katastar, čime se zapravo potvrđuje da su sačinjeni u skladu sa geodetskim i katastarskim propisima i da je u njima predloženi način diobe provediv u katastru nekretnina. U konkretnom slučaju u spis dostavljeni elaborat i uz njega priloženi prijavni list ne sadrže navedenu potvrdu, pa na temelju istih nije bilo ni moguće donijeti pobijano rješenje o razvrgnuću. Zbog navedenog valjalo je, temeljem odredbe čl.380.t.3. ZPP-a, uvažiti žalbu protustranke i ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-971/16-2, od 17. I. 2017.

SUVLASNIŠTVO – DIOBA – DIOBA ISPLATOM

Stjecanje založnog prava pri diobi isplatom

(čl.51.st.2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)

Založno pravo koje se stječe u postupku razvrgnuća suvlasništva nekretnine isplatom zakonsko je pravo – za njegovo osnivanje nije potrebna odluka suda koji provodi postupak razvrgnuća, već suvlasnik koji ga stječe radi osiguranja svoje tražbine ovlašten je ishoditi njegov upis u zemljišnoj knjizi temeljem pravomoćnog rješenja o razvrgnuću kojim je određena dioba isplatom.

„Predlagateljica u žalbi smatra da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo zbog toga što je propustio odlučiti pobijanim rješenjem u smislu odredbe čl. 51. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 90/10, 143/12 i 152/14 – dalje: ZVDSP).

Odredbom čl. 51. ZVDSP-a propisano je u st. 1. da suvlasnik ima pravo na razvrgnuće isplatom ako je to posebno određeno zakonom ili pravnim poslom, ili ako učini vjerojatnim da za to postoji osobito ozbiljan razlog, pa će sud odrediti da mu pripadne stvar u cijelosti, a da on ostalim suvlasnicima isplati vrijednost njihovih dijelova u roku koji će sud odrediti prema okolnostima, a u st.2. da u slučaju iz st. 1. ovoga članka ostali suvlasnici imaju do isplate založno pravo na stvari koja je pripala tražitelju razvrgnuća, i ne isplati li ih u roku, da oni mogu zahtijevati ispunjenje ili naplatu iz vrijednosti zaloga, a mogu i tražiti da se poništi odluka o razvrgnuću isplate.

U ovom slučaju radi se o osnivanju zakonskog založnog prava. Prema odredbi čl. 314. st. 1. ZVDSP-a zakonsko založno pravo osniva se ispunjenjem pretpostavki koje za to odredi posebni zakon, a u st. 2. je propisano da će se zakonsko založno pravo na nekretnini upisati u zemljišnu knjigu na zahtjev založnoga vjerovnika. Prema tome, suvlasnici imaju na temelju zakona (čl. 51. st. 2. ZVDSP-a) zakonsko založno pravo na onoj stvari koju je u razvrgnuću suvlasničke zajednice isplatom dobio jedan od njih, a radi osiguranja njihovih tražbina da im on u novcu isplati vrijednost njihovih suvlasničkih dijelova. Zbog toga, kada se radi o zakonskom založnom pravu tada nije potrebna odluka suda o osnivanju založnog prava kao što to u žalbi pogrešno smatra predlagateljica, jer je ona zakonsko založno pravo radi ostvarenje svoje tražbine i to isplate njenog suvlasničkog dijela za nekretnine upisane u zk.ul. 617. k.o. V. i to čk.br. 2493. kuća broj 13 i dvorište u S. i čk.br. 2494. voćnjak vrt (točka 3.

izreke) u iznosu od 32.814,00 kn stekla po samom zakonu i ovlaštena je tražiti upis tog založnog prava u zemljišnim knjigama.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1454/17-3, od 17. XI. 2017.

**PRAVO VLASNIŠTVA – STJECANJE – DOSJELOST – STJECANJE
DOSJEDANJEM NA NEPOKRETNOSTI - PRETPOSTAVKE**

Samostalni suposjed nepokretne stvari

(čl.159. i čl.11.st.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)

Kada dvije osobe određenu nepokretnu stvar – zemljišnu česticu u naravi pristupni put – ravnopravno i jednako kvalitativno iskorištavaju za pristup drugim svojim nekretninama ne priznajući pri tome isključivu i višu vlast u posjedovanju onom drugom, može se govoriti o samostalnom suposjedu tih osobe a ne o samostalnom posjedu samo jednog od njih, pa stoga ne postoje ni pretpostavke za stjecanje dosjelošću isključivog prava vlasništva samo jednog od njih na cijeloj toj nepokretnoj stvari.

„Predmet spora, prema konačno postavljenom zahtjevu, u ovoj parnici je utvrđenje tužiteljeva vlasništva na čk.br. 4378/4 put pri fundušu površine 35 čhv upisanoj u zk.ul.br. 3462 k.o. K.S., a takav zahtjev tužitelj je činjenično utemeljio na tvrdnjama o dugogodišnjem samostalnom posjedovanju i korištenju navedene nekretnine kao pristupnog puta sa javne ceste na njegovu drugu nekretninu (čk.br.4378/1) kroz vrijeme dulje od 30 godina (zajedno sa prednicima), s tim da je u prvotno postavljenom zahtjevu (iz polazne tužbe) tražio utvrđenje suvlasništva u 16/20 dijela tvrdeći da se nalazi u dugogodišnjem suposjedu predmetne nekretnine zajedno sa F.M. i F.D. (prednici tuženika).

Nije sporno da je tužitelj sada (u vrijeme donošenja pobijane presude) u zemljišnim knjigama upisan kao suvlasnik predmetne nekretnine u ½ dijela, a u preostaloj ½ dijela kao suvlasnik je upisan tuženik. Raspravljajući u ovoj parnici sporno pitanje da li je tužitelj, posjedovanjem predmetne nekretnine kroz vrijeme duže od 30 godina, dosjelošću stekao pravo suvlasništva u preostalih 10/20 dijela (upisanom na tuženiku), sud prvog stupnja je utvrdio da predmetna čestica u naravi predstavlja asfaltirani put duljine oko 25-30 metara kojim se kao prilaznim putem sa glavne (javne) ceste dolazi do dvorišta u posjedu i vlasništvu tužitelja gdje taj put i završava; da se preko navedene čestice (u naravi puta) sa javne ceste dolazi i do nekretnine (čk.br.4378/2) koja je bila u posjedu i vlasništvu sada pokojne M.F. a sada je u vlasništvu i posjedu tuženika, i koja je u naravi kuća i dvorište i nalazi se s desne strane navedenog puta gledajući od javne ceste; da navedene nekretnine tužitelja i tuženika (ranije M.F.) nemaju drugu pristupnu vezu sa javnom cestom, i da predmetni put kao veza između nekretnina tužitelja i tuženika postoji više od 30 godina, te su ga kao pristupnu vezu svojih nekretnina i javne ceste koristili samo tužitelj i njegovi prednici s jedne strane te tuženik i njegovi prednici s druge strane; da je asfaltiranje navedenog puta izvršio tužitelj 1998. ili 1999. godine.

Temeljem navedenih činjeničnih utvrđenja sud prvog stupnja prihvaća postavljeni zahtjev jer utvrđuje; da tužitelj I.Š., računajući i posjed njegovih prednika, više od 50 godina neprekidno i nesmetano posjeduje predmetnu nekretninu – čk.br. 4378/4 Put pri fundušu sa 35 čhv; da ni jednim predloženim i provedenim dokazom tuženik nije dokazao da bi navedeni posjed tužitelja bio nepošten; i da je navedeni posjed tužitelja samostalan – odnosno da

tužitelj predmetnu nekretninu posjeduje s uvjerenjem da je njegovo vlasništvo i vlasništvo njegovih predaka, pri čemu ne osporava tuženiku pravo da preko navedenog puta ima sa glavne ceste pravo prolaza i provoza na svoju čkbr. 4378/2 – pa slijedom navedenog zaključuje da je tužitelj dosjelošću stekao pravo vlasništva predmetne nekretnine u cijelosti, pozivajući se pri tome na primjenu odredbi čl.159.st.3. i čl.160.st.2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00,114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 143/12 i 152/14 - u daljnjem tekstu: ZVDSP).

U pravu je tuženik kada u žalbi ukazuje na postojane žalbenog razloga iz odredbe čl.356. ZPP-a, jer je sud prvog stupnja iz utvrđenih činjenica izveo pogrešan zaključak o ispunjenju zakonom propisanih pretpostavki za stjecanje tužiteljeva prava vlasništva dosjelošću na cijeloj predmetnoj nekretnini. Naime, u smislu odredbe čl.159. ZVDSP, za stjecanje prava vlasništva nekretnine dosjelošću potrebno je, osim potrebne duljine posjeda te da taj posjed bude barem pošten, da je posjed samostalan u smislu odredbe čl.11.st.1. ZVDSP – odnosno da posjednik određenu stvar posjeduje kao njezin vlasnik što isključuje takav posjed bilo koje druge osobe, a iz dokaza provedenih tijekom postupka nema utemeljenja za izvođenje zaključka da se tužitelj osobno i putem svojih pravnih prednika nalazio u isključivom i samostalnom posjedu cijele čk.br.4378/4.

Iz provedenih dokaza proizlazi da je na predmetnoj nekretnini tuženik upisan kao suvlasnik u ½ dijela – dakle u istom omjeru kao i tužitelj. Isto tako, iz provedenih dokaza proizlazi, što konačno nije ni sporno, da su prije tuženika, u zemljišnim knjigama kao suvlasnici bili upisani i njegovi pravni prednici, s tim da je tuženikova baka M.F., koja je prvotno i bila tužena u ovom postupku, bila upisana kao suvlasnik u 4/20 dijela i u vrijeme podnošenja tužbe u ovom postupku. Nadalje, iz provedenih dokaza potpuno izvjesno proizlazi, što također više nije sporno, da predmetna čestica čk.br.4378/4 u naravi predstavlja put, i da ista predstavlja jedinu putnu vezu sa javnom cestom, i za nekretninu (kuća s dvorištem) u vlasništvu tužitelja (čk.br.4378/1), ali isto tako i za nekretninu u vlasništvu tuženika (čk.br.4378/2) ranije u vlasništvu F.M. koja je također u naravi kuća i dvorište, te da predmetnu česticu u navedenu svrhu (za pristup na nekretninu u svojem vlasništvu sa javne ceste) koriste i tužitelj i tuženik, a prije njih su to činili i njihovi pravni prednici. U polaznoj tužbi, kojom tužitelj nije zatražio utvrđenje prava vlasništva cijele nekretnine već utvrđenje suvlasništva u 16/20 dijela, tužitelj nije osporavao pravo suvlasništva već u tom momentu upisane suvlasnice M.F., kao što nije sporio da se ona zajedno sa njim nalazi u posjedu predmetne čestice koja je u naravi put. Isto proizlazi i iz njegovog prvog stranačkog iskaza (list 94) danog u ovom postupku dana 11.07.2007. godine.

Polazeći upravo od naprijed navedenog kao i od naprijed navedenih činjenica koje utvrđuje sud prvog stupnja na temelju izvedenih dokaza, proizlazio bi zaključak o tužiteljevu samostalnom suposjedu predmetne čestice, a ne o njegovu samostalnom i isključivom posjedu koji isključuje samostalan posjed svake druge osobe (tuženika), i da se u istom takvom suposjedu (samostalnom) zajedno sa tužiteljem nalazi i tuženik a prije toga i njegovi prednici – D.F. (otac) odnosno M.F. (baka). Naime, u izvedenim dokazima nema uporišta za izvođenje zaključka da suposjed tuženika, a prije toga njegovih pravnih prednika, ne bi bio iste kvalitete kao i suposjed tužitelja, da je slabije kvalitete odnosno da isti nije samostalan, a napose za zaključak da su tuženik i njegovi pravni prednici izvršavali posjed dijela predmetne čestice kao nositelji prava stvarne služnosti kako to prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda pogrešno zaključuje sud prvog stupnja. Dakle, kako iz provedenih dokaza prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda proizlazi postojanje suposjeda predmetne čestice obje parnične stranke, tužitelja i tuženika, a prije njih njihovih pravnih prednika, tužitelj neosnovano traži utvrđenje prava svoga isključiva vlasništva predmetne čestice – tj. vlasništva i na

suvlasničkom dijelu koji je upisan na ime tuženika, pa je pravilnom primjenom materijalnog prava iz naprijed navedenih zakonskih odredbi na koje se poziva i sud prvog stupnja, tužbeni zahtjev tužitelja valjalo odbiti kao neosnovan.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-924/16-2, od 22. IX. 2016.

TUŽBA ZA POVRAT STVARI – POLOŽAJ POŠTENOG POSJEDNIKA – NAKNADA ZA UPOTREBU I KORIŠTENJE STVARI

Pravo suvlasnika zahtijevati naknadu za upotrebu stvari od ostalih suvlasnika

(čl.164. u svezi čl.38.st.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)

Suvlasnik stvari (stana) koji od izvršavanja njenog suposjeda nije isključen voljom i radnjama ostalih suvlasnika već ga ne izvršava svojom slobodnom voljom – nema pravo zahtijevati naknadu za korištenje stvari u suvlasništvu od ostalih suvlasnika koji izvršavaju suposjed cijele stvari, jer u navedenoj situaciji oni nemaju položaj nesavjesnog posjednika.

„Prvostupanjski sud je pravilnom ocjenom izvedenih dokaza u smislu čl. 8. ZPP-a utvrdio da je tužitelj bio suvlasnik predmetne nekretnine s N.S. svaki u 1/2 dijela, da je N.S. preminula 22. siječnja 2007. godine te su njezinim nasljednicima, vezano uz predmetnu nekretninu, proglašeni I i II tuženici, pa su stoga isti suvlasnici predmetne nekretnine svaki u 1/4 dijela, da tužitelj u utuženom razdoblju nije živio u predmetnoj nekretnini obzirom je isti nakon rastave braka s N.S. iz predmetne nekretnine odselio u P., da je tužitelj raspolagao ključevima predmetne nekretnine i da brave nisu mijenjane, da je tužitelj imao fizičku mogućnost posjedovanja predmetne nekretnine i da tuženici nisu onemogućavali tužitelja u vršenju prava na suposjed.

U konkretnom slučaju mjerodavne su odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14 – dalje: ZVDSP), koje uređuju pravni položaj poštenog odnosno nepoštenog posjednika. Naime, ako je određena stvar još uvijek u nepromijenjenom obliku (očuvanog identiteta) u posjedu osobe od koje se zahtjeva isplata naknade, tada valja primijeniti odredbe čl.164. st.1. i čl.165. st.1. ZVDSP-a, prema kojim odredbama je samo nepošteni posjednik dužan naknaditi koristi od uporabe tuđe stvari. Poštenje posjeda je regulirano odredbom čl.18.st.3. ZVDSP – i prema njoj posjed je pošten ako posjednik kad ga je stekao nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao razloga posumnjati da mu ne pripada pravo na posjed, s tim da poštenje prestaje čim posjednik sazna da mu pravo na taj posjed ne pripada, a prema odredbi st.5. istog članka poštenje posjeda se predmnijeva a onaj tko tvrdi protivno dužan je to i dokazati. Odredbom čl.18.st.4. ZVDSP propisano je i to da ako je u sporu o pravu na posjed pravomoćno odlučeno da pravo na posjed ne pripada posjedniku, njegov je posjed nepošten od časa kad je primio tužbu.

Nadalje, odredbom čl. 38. st. 1. ZVDSP-a, propisano je da ako nije što drugo određeno da svaki suvlasnik smije izvršavati glede cijele stvari sve ovlasti koje ima kao nositelj dijela prava vlasništva bez suglasnosti ostalih suvlasnika, ako time ne vrijeđa prava ostalih suvlasnika. Pored toga odredbom čl. 42. st. 1. ZVDSP je propisano da svim suvlasnicima pripada pravo na suposjed stvari, ali oni mogu odlučiti da će međusobno podijeliti posjed

stvari i/ili izvršavanje svih ili nekih vlasničkih ovlasti glede nje. O izvršavanju suposjeda cijele nekretnine protivno odredbi čl.38.st.1. ZVDSP moglo bi se doista govoriti samo u slučaju da je tužitelj kao suvlasnik doista imao volju i želju izvršavati suposjed suvlasničke nekretnine, da je tu volju na bilo koji način iskazao tuženicima i da su ga oni u toj njegovoj namjeri osujetili – odnosno onemogućili ga izvršavanjem svoga suposjeda. Dakle, tuženici kao suvlasnici imaju pravo izvršavati glede cijele nekretnine sve ovlasti koje proizlaze iz njihovog suvlasničkog dijela – dakle izvršavati i posjed, a načinom na koji su u konkretnom slučaju oni izvršavali te svoje ovlasti oni nisu postupali protivno odredbi čl.38.st.1. ZVDSP, odnosno nisu vrijeđali prava tužitelja kao jednog od suvlasnika, jer je on i sam u svojem stranačkom iskazu priznao da je tijekom 2006. godine ključevima koje je imao za predmetnu nekretninu ušao nesmetano u nju, što znači da tuženici nisu promijenili brave na vratima i time onemogućili tužitelja u izvršavanju njegovog suposjeda stvari.

Zbog toga pravilan je zaključak suda prvog stupnja da tužitelju ne pripada pravo potraživati od tuženih naknadu za korištenje cijele nekretnine u suvlasništvu stranaka jer se tuženici ne mogu smatrati nepoštenim suposjednicima u smislu odredbe čl.165.st.1. ZVDSP, a nisu niti onemogućavali tužitelja u njegovom pravu na suposjed nekretnina.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1202/17-2, od 07. IX. 2017.

PRAVO SLUŽNOSTI – ZAŠTITA SLUŽNOSTI – ZAHTJEV ZA POŠTIVANJE PRAVA SLUŽNOSTI

Sudska stvarno-pravna zaštita glede nekretnine koja predstavlja put (nerazvrstanu cestu)

(čl.233. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14 i čl.101 Zakona o cestama – "Narodne novine" br. 84/11, 22/13, 54/13, 148/13 i 92/14)

Pružanje sudske stvarno pravne zaštite na poštivanje prava služnosti prolaza i provoza pretpostavlja, između ostalog, i postojanje poslužne nekretnine – takve nekretnine koja je podobna biti objektom stvarnih prava, a ta pretpostavka ne postoji kada se ta zaštita traži u odnosu na nekretninu koja predstavlja javno dobro u općoj uporabi (put) – nerazvrstanu cestu u vlasništvu jedinice lokalne samouprave.

„Nije sporno da predmetna k.č.br.824 površine 303 m2, upisana u p.l. 1523 k.o. P., koja odgovara z.k.č.br.2464/4, predstavlja javni put, jer je to i sam tužitelj naveo u tužbi (i u činjeničnom supstratu i u petitu zahtjeva) što tuženik nije osporio, a tužitelj i u predmetnoj žalbi ističe da je riječ o javnom putu. Osim toga, da predmetna nekretnina predstavlja javni put proizlazi i iz u spisu predmeta postojećih isprava – izvatka iz posjedovnog lista (list 8) i iz zemljišnoknjižnog izvatka (list 19). Unatoč navedenoj nespornoj činjenici tužitelj je u predmetnoj parnici prema tuženiku zahtijevao ostvarenje sudske zaštite prava služnosti provoza i prolaza navedenim putem i tražio da se radi te zaštite tuženiku naloži poduzimanje određene činidbe.

U smislu odredbe čl.186.st.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14 – dalje: ZVDSP), stvarna služnost je stvarno pravo svagdašnjeg vlasnika određene nekretnine (povlasna nekretnina) da se za potrebe te nekretnine na određeni način služi nečijom nekretninom (poslužna nekretnina), čiji svagdašnji vlasnik to mora trpjeti ili mora

propuštati određene radnje glede svoje nekretnine koje bi inače imao pravo činiti. Ovlaštenik prava stvarne služnosti u smislu navedene odredbe, a takva je i služnost provoza i prolaza, imao bi pravo, u skladu sa odredbom čl.233. ZVDSP, tražiti poštivanje navedenog prava kako od vlasnika poslužne nekretnine ali i od svake druge osobe koja ga ometa ili onemogućava u izvršavanju navedene služnosti. Pretpostavka za tražiti navedenu pravnu zaštitu je postojanje prava služnosti na nekoj nekretnini kao poslužnoj, a jedna od temeljnih pretpostavki za to je da se radi o stvari (nekretnini) na kojoj je moguće stjecanje i postojanje prava stvarne služnosti. Odredbom čl.2.st.1. ZVDSP je propisano da predmet prava vlasništva i drugih stvarnih prava može biti svaka pokretna ili nepokretna stvar, osim onih koje nisu za to sposobne, a odredbom čl.3.st.1. istog zakona je propisano da sposobne biti objektom prava vlasništva i drugih stvarnih prava jesu sve stvari – osim onih kojima njihove naravne osobine ili zakonske odredbe priječe da pripadaju pojedincu.

Polazeći od nesporne činjenice da predmetna čestica predstavlja javni put, a da iz provedenih dokaza ne proizlazi da je riječ o javnoj cesti u smislu odredbe čl.6. Zakona o cestama (NN broj 84/11, 22/13, 54/13, 148/13 i 92/14 – dalje:ZC), navedena nekretnina predstavlja nerazvrstanu cestu iz odredbe čl.98. ZC, čiji pravni status je propisan odredbom čl.101. ZC, kojom je u st.1. propisano da nerazvrstana cesta predstavlja javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalazi, a odredbom st.2. istog članka i zakona da se nerazvrstana cesta ne može otuđiti iz vlasništva jedinice lokalne samouprave niti se na njoj mogu stjecati stvarna prava, osim prava služnosti i prava građenja radi izgradnje građevina sukladno odluci izvršnog tijela jedinice lokalne samouprave pod uvjetom da ne ometaju odvijanje prometa i održavanje nerazvrstane ceste.

Prema tome iz naprijed navedene zakonske odredbe jasno proizlazi da na predmetnoj nekretnini ne postoji mogućnost stjecanja i postojanja prava stvarne služnosti prolaza i provoza iz čega nadalje proizlazi da tužitelju ne pripada pravo zahtijevati pravnu zaštitu koja u smislu odredbi ZVDSP pripada ovlašteniku stvarne služnosti kao vlasniku povlasnog dobra. Točne su žalbene tvrdnje tužitelja da se javnim putem, kao javnim dobrom u općoj uporabi, ima pravo svatko služiti pa stoga i oni, jer to glede nerazvrstanih cesta propisuje i odredba čl.98.st.1. ZC, ali unatoč tome tužiteljima ne pripada pravo na zatraženu pravnu zaštitu, već u situaciji kada su onemogućeni u korištenju javnog puta od strane druge osobe pravnu zaštitu trebaju ostvarivati posredstvom pravne osobe (jedinice lokalne samouprave – općine) koja je u smislu zakonskih odredbi nadležna upravljati navedenim javnim putem.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1330/16-2, od 24. XI. 2016.

PRAVO SLUŽNOSTI – PRESTANAK PRAVA SLUŽNOSTI

Izdavanje dozvole brisanja hipoteke – za bivše društveno poduzeće čiji pravni slijednik ne postoji

(čl.347.st.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14 i čl.65. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske – "Narodne novine" br. 94/13 i 18/16)

Ako je založnim pravom osigurana novčana tražbina prestala, dozvolu brisanja hipoteke u zemljišnoj knjizi upisane za korist vjerovnika te tražbine – bivšeg

društvenog poduzeća čiji pravni slijednik više ne postoji, dužna je vlasniku opterećene nekretnine za tog vjerovnika izdati Republika Hrvatska.

„Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja radi utvrđenja da je platio kredit po ugovoru o kreditu broj 15/88 od 29. ožujka 1988. u iznosu od 6.000.000,00 dinara koji je sklopljen između tužitelja kao primatelja kredita i tadašnjeg poslodavca tužitelja Dr. N. M. R. – OOUR I. s. L. i zahtjev da je tuženik dužan dozvoliti brisanje zaloga.

Nesporna je činjenica da je za novčano potraživanje po kreditu uknjižen zalog (hipoteka) na suvlasničkom dijelu nekretnine tužitelja upisane u zk.ul. 807 k.o. P. čk.br. 318/2 pod brojem Z-559/98 za korist Dr. N. M. R. – OOUR I. s. L., a nesporna je i činjenica da je slijednik navedenog poduzeća H. i. r. s. d.d. L. nakon provedenog stečaja brisan iz sudskog registra.

Tužena je osporila u prvostupanjskom postupku da je pasivno legitimirana u ovoj parnici i da je tužitelj otplatio kredit, a to ističe i u žalbi, no protivno tim tvrdnjama pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je tužena pasivno legitimirana u ovoj parnici u smislu odredbe čl. 65. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (NN broj 94/13,18/16).

Naime, člankom 65. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske propisano je da su neprocijenjena imovina u smislu ovog zakona dionice u trgovačkim društvima, poslovni udjeli u trgovačkim društvima, građevinska zemljišta, poslovni prostori, stanovi, potraživanje i pokretnine koje nisu u cijelosti ili dijelu procijenjene u vrijednost društvenog kapitala, društvenog poduzeća ili su ista uključena po knjigovodstvenoj vrijednosti u postupku pretvorbe na temelju Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća (NN broj 19/91, 83/92, 94/93, 2/94, 9/95 i 118/99) odnosno koje nisu unesene u temeljni kapital trgovačkog društva u postupku privatizacije na temelju Zakona o privatizaciji (NN broj 21/96, 71/97, 16/98, 73/00), a na koje su pravo korištenja, upravljanja i raspolaganja imala društvena poduzeća te u pogledu kojih imovinsko-pravni odnosi nisu uređeni posebnim propisima, s tim da se neprocijenjenom imovinom smatraju i stanovi koje su društvena poduzeća u postupku pretvorbe prenijela fondovima u stambenom i komunalnom gospodarstvu, a koji nisu prodani nositeljima stanarskog prava na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, a u odnosu na imovinu u obliku dionica i poslovnih udjela u trgovačkim društvima, te u obliku poslovnih prostora i stanova, te imovina u obliku pokretnina i potraživanja, koja u cijelosti nije procijenjena, određuje se da je ona vlasništvo Republike Hrvatske.

Tužena u žalbi u odnosu na pasivnu legitimaciju osporava pravilnost primjene materijalnog prava i to odredbe čl. 65. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske i navodi da se u predmetnom slučaju ne radi o neprocijenjenom građevinskom zemljištu ili stanu, a niti o stanu koji su društvena poduzeća u postupku pretvorbe prenijela fondovima u stambenom i komunalnom gospodarstvu, a koja nisu prodana nositeljima stanarskog prava na temelju Zakona o prodaji stanova na kojim postoji stanarsko pravo, već da se radi o obiteljskoj kući u vlasništvu tužitelja. Tvrdnja tužene da su u predmetnom slučaju ne radi o građevinskom zemljištu ili stanu je točna. Međutim, tužena ispušta iz vida da je odredbom čl. 65. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske propisano da imovinu koja nije procijenjena u vrijednost društvenog kapitala čine i potraživanja, a novčana sredstva koja je tužitelj dobio temeljem ugovora o kreditu je upravo potraživanje davatelja kredita osigurano zalogom.

Neosnovano tužena u žalbi osporava utvrđeno činjenično stanje u odnosu na otplatu kredita. Točno je da se na temelju iskaza saslušanih svjedoka ne može sa sigurnošću utvrditi da je tužitelj kredit otplatio. Međutim, prema priloženom u spis ugovoru o kreditu, kredit je odobren 1988. sa rokom otplate od 10 godina, otplaćivao se obustavom mjesečne rate od plaće tužitelja (točka 5. ugovora), prema potvrdi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (list 9-11) tužitelj je bio u radnom odnosu u poduzeću Dr. N. M. R. – I. s. L. i njegovim pravnim slijednicima od 1896-2001., a iznos cijelog kredita preračunat u kune bi iznosio 6.000,00 kn pa je stoga s pravom prvostupanjski sud prihvatio iskaz tužitelja da je kredit otplatio, jer na to upućuju sve naprijed navedene činjenice. Prvostupanjski sud je stoga pravilno primijenio odredbu čl. 346. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, dalje: ZVDSP) kada je prihvatio tužbeni zahtjev da je tuženik dužan dozvoliti tužitelju brisanje prava zalogu na nekretnini tužitelja. Prema odredbi čl. 346. ZVDSP založno pravo prestaje kad prestane cijela njime osigurana tražbina, međutim, kako se u predmetnom slučaju radi o založnom pravu na nekretnini (hipoteka) primjenom čl. 347. st. 1 ZVDSP nije dovoljno da je prestala tražbina koju je osiguravala, već hipoteka prestaje brisanjem iz zemljišne knjige.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1417/15-2, od 02. II. 2017.

VLASNIŠTVO POSEBNOG DIJELA ZGRADE – IZVRŽAVANJE OVLAŠTI GLEDE CIJELE NEKRETNINE – ZAJEDNIČKA PRIČUVA

Obveznik plaćanja – kod fiducijarnog prijenosa posebnog dijela nekretnine

(čl.380. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – "Narodne novine" br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14)

Kada je na posebnom dijelu (poslovni prostor) nekretnine izvršen fiducijarni prijenos vlasništva radi osiguranja novčane tražbine – obveznik plaćanja pričuve je i nadalje potonji vlasnik (fiducijant – protivnik osiguranja), a ta obveza prelazi na prethodnog vlasnika (fiducijara – predlagatelja osiguranja) tek njegovim stjecanjem punopravnog vlasništva.

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja za plaćanje sredstava zajedničke pričuve za stambeni prostor u Z., S. 7 za razdoblje od prosinca 1998. godine do prosinca 2009. godine u ukupnom iznosu od 28.439,07 kuna.

Prvostupanjski sud nije pravilno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da je nekretnina tuženika prenesena u vlasništvo Hypo banke d.d. radi osiguranja potraživanje te banke, pa se zaključak prvostupanjskog suda da je u ovom slučaju banka kao fiducijarni vlasnik nekretnine dužna platiti troškove zajedničke pričuve ne može prihvatiti.

Mjerodavne zakonske odredbe kojim je uređen položaj fiducijarnog vlasnika nekretnine su primarno odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09 i 153/09 – dalje: ZVDSP) i to čl. 34. st. 4. i 5. kojima je propisano:

„Vlasnik čije će pravo vlasništva prestati ispunjenjem uvjeta ili istekom roka (prethodni vlasnik), dužan je postupati obzirno prema onome tko čeka da time postane vlasnikom (potonji vlasnik), te mu prenijeti vlasništvo pošto istekne rok ili se ispuni uvjet, pri

čemu će se njihov međusobni odnos prosuđivati kao da je prethodni vlasnik bio plodouživatelj. Kad je vlasništvo uvjetovano ili oročeno djelovanjem prema trećima, tada samim ispunjenjem uvjeta, odnosno istekom roka ono pripada potonjem vlasniku, ako zakonom nije drugačije određeno, a pravna raspolaganja stvarju koja je bio poduzeo prethodni vlasnik gube učinak.

Vlasnik koji je dobio ili je pridržao pravo vlasništva određene stvari radi osiguranja ispunjenja neke tražbine, obvezan je propustiti služiti se i raspolagati tom stvari, osim za namirenje te tražbine, a ovlašten je, ne bude li mu tražbina o dospijeću ispunjena, namiriti je iz stvari u skladu s pravilima o namirivanju zalogom osiguranih tražbina izvansudskim putem.“

Naime, fiducijarni prijenos prava vlasništva je uvjetni prijenos prava vlasništva nekretnine sa fiducijarnog dužnika na fiducijarnog vjerovnika uz ograničenje raskidnim uvjetom da vjerovniku bude ispunjena određena tražbina. Fiducijarni dužnik se u zemljišnim knjigama briše kao vlasnik, a upisuje se fiducijarni vjerovnik uz zabilježbu da je prijenos prava vlasništva učinjen radi osiguranja tražbine. Fiducijarni vjerovnik je ovlašten, ako se za to ispune uvjeti u slučaju da mu osigurana tražbina ne bude ispunjena, ishoditi uknjižbu „punog“ prava vlasništva na nekretnini. U slučaju da fiducijarni dužnik tražbinu ispuni u roku u zemljišnim knjigama se briše fiducijarni prijenos prava vlasništva i nekretnina se ponovno uknjižuje za korist fiducijarnog dužnika. Dakle, za vrijeme fiducijarnog vlasništva fiducijarni vjerovnik nije u posjedu iste nekretnine, niti ima ovlasti da istu koristi, te stoga nije niti u obvezi plaćati pričuvu. Danom kada je stekao punopravno vlasništvo isti stječe i obvezu plaćanja pričuve. Prema tome, tuženik je kao osoba koja i dalje posjeduje i koristi nekretninu koja je predmet fiducijarnog prijenosa prava vlasništva u obvezi plaćati troškove zajedničke pričuve u smislu odredbe čl. 380. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i ta njegova obveza traje i mogla bi prestati tek u slučaju da fiducijarni vjerovnik postane punopravni vlasnik stvari.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2159/15-2, od 31. I. 2017.

II. O B V E Z N O P R A V O

PRESTANAK OBVEZA – OSTALI NAČINI PRESTANKA OBVEZA – PRIJEBOJ (KOMPENZACIJA)

Pretpostavke – izjava o prijeboju

(čl.196.st.1. Zakona o obveznim odnosima – "Narodne novine" br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15)

Za prestanak novčane tražbine prijebojem (građanskopravnom kompenzacijom) potrebna je izjava o prijeboju međusobnih istovrsnih i dospjelih tražbina – za što je dovoljno da je ta izjava upućena drugoj strani i da za to postoji dokaz a ne i to da ju je druga strana primila i da se je sa njome suglasila.

„Tužitelj je u ovom postupku tražio da se proglasi nedopuštenom ovrha tvrdeći da je tuženikova tražbina prestala građanskopravnim prijebojem prije pokretanja predmetnog ovršnog postupka jer je tužitelj za svoju tražbinu koju je imao prema tuženiku izjavio građanskopravni prijeboj preporučenom pošiljkom s povratnicom poslanom dana 08. travnja 2008., dakle prije pokretanja predmetnoga ovršnog postupka, koji je pokrenut prijedlogom za ovrhu podnesenim 16. travnja 2008. godine.

Kako je tuženik tijekom postupka izjavio da nikada od tužitelja nije primio izjavu o prijeboju jer potpis na povratnici datiran s 09. travnjem 2008. nije njegov, dakle kako je tvrdio da do prijeboja uslijed ne primanja izjave od strane tuženika nije ni došlo, prvostupanjski sud je, nakon što je proveo grafološko vještačenje, u cijelosti odbio tužbeni zahtjev s obrazloženjem da je izjava o prijeboju bez učinka budući je potrebno da druga strana primi izjavu o prijeboju, odnosno potrebno je da osoba kojoj se izjavljuje prijeboj sazna da je izjava o prijeboju dana, pa kako je grafološkim vještačenjem utvrđeno da nijedan od dva potpisa na povratnici nije napisan rukom tuženika, prvostupanjski sud je utvrdio da nije došlo do prijeboja međusobnih tražbina slijedom čega je dopuštena ovrha pokrenuta radi tuženikove tražbine.

Osnovano tužitelj ukazuje da je ostvaren žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava a do čega je došlo uslijed pogrešne ocjene prvostupanjskog suda o pretpostavkama potrebnim za pravnu valjanost jednostranog prijeboja. Naime, iz odredbe čl. 196. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08 – dalje ZOO), kojim je propisano da prijeboj ne nastaje čim se ispune pretpostavke za to nego tek izjavom o prijeboju (st. 1.) te da se nakon izjave o prijeboju smatra da je učinak prijeboja nastao onoga trenutka kad su se ispunile pretpostavke za to (st. 2.), proizlazi da je, osim postojanja općih pretpostavki koje se tiču kvalitete međusobnih tražbina stranaka (uzajamnost novčanih tražbina ili dugih zamjenjivih tražbina istoga roda i kakvoće, te dospjelost – čl. 195. ZOO-a), za pravnu valjanost građanskopravne kompenzacije dovoljno da jedna strana drugoj strani jednostrano izjavi da vrši prijeboj međusobnih tražbina. U situaciji kao što je predmetna kada stranke imaju jedna prema drugoj novčane dospjele tražbine, a što tijekom postupka nije niti bilo sporno, do prestanka obveze jednostranim prijebojem dolazi onda kada jedna strana drugoj izjavi prijeboj, pri čemu uopće nije odlučno slaže li se druga strana s time da međusobne tražbine potpuno ili djelomično prestanu prijebojem (tako i VPS RH Pž-2208/86 od 17. ožujka 1987.) a jednako tako se ne zahtijeva posebna forma za davanje izjave o prijeboju.

Tužitelj je tijekom postupka tvrdio da je tuženiku dana 8. travnja 2008. preporučenom pošiljkom s povratnicom poslao izjavu o prijebodu, a te svoje tvrdnje potkrijepio je dokazima koje je dostavio u spis, a to je potvrda o predaji preporučene pošiljke na ime tuženika. Uzevši u obzir nesporno postojanje uvodno navedenim sudskim odlukama utvrđenih međusobnih dospjelih novčanih tražbina stranaka, te činjenicu da je tužitelj tuženiku izjavio prijebod na način da je izjavu o prijebodu poslao preporučenom pošiljkom, slanjem predmetnog pismena s izjavom o prijebodu, po ocjeni ovoga suda, izvršen je prijebod međusobnih tražbina stranaka do visine tražbine koju je tuženik imao prema tužitelju, i time je prestala tražbina tuženika primjenom čl. 195. ZOO-a.

Kako u trenutku podnošenja prijedloga za ovrhu tuženik više nije imao tražbinu prema tužitelju budući da je tražbina iz ovršne isprave prestala prijebodom, to je pravilnom primjenom materijalnog prava tužbeni zahtjev valjalo prihvatiti i proglasiti nedopuštenom ovrhu jer je ostvaren žalbeni razlog iz čl. 46. st. 1. t. 9. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 67/08) a zbog kojeg je tužitelj kao ovršenik upućen na parnicu iz ovršnog postupka rješenjem broj Ovrpl-2732/08-4 od 16. ožujka 2009. godine.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1422/16-2, od 12. I. 2017.

NEVALJANOST UGOVORA – NIŠTETNOST - OPĆENITO

Ugovori o kreditu sa stranom bankom bez ovlaštenja za rad – zaključeni do 30. rujna 2015. godine

(čl.322.st.2. Zakona o obveznim odnosima – "Narodne novine" br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15)

Ugovor o kreditu sklopljen prije 30. rujna 2015. godine (do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju – NN102/15) sa stranom bankom bez izdanog odobrenja Hrvatske narodne banke za pružanje bankarskih usluga na teritoriju Republike Hrvatske nije ništetan, jer se radi o zabrani sklapanja ugovora samo jednoj ugovornoj strani (stranoj banci) koja nema za posljedicu propisanu ništetnost.

„Tužitelj tužbeni zahtjev zasniva prije svega na tvrdnjama da je sporni ugovor iz 2006. godine sklopljen protivno zakonu, budući da je tuženik strana banka koje nema odobrenje za rad u Republici Hrvatskoj, a prvostupanjski sud odbijajući presudu zasniva na ocijeni da ova okolnost nema za posljedicu ništetnost ugovora, koje obrazloženje prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

Dakle, iako je odredbom čl. 51. st. 1. Zakona o bankama („Narodne novine“, br: 84/02 i 141/06) u vrijeme sklapanja spornog ugovora (13.1.2006.) bilo propisano da bankarske i druge financijske usluge na području Republike Hrvatske strana banka može pružati samo putem svojih podružnica, koje podružnice temeljem čl. 52. istog Zakona može osnovati samo na temelju odobrenja Hrvatske narodne banke, poslovanje tuženika protivno navedenim odredbama nema za posljedicu ništetnost ugovora. Ovo temeljem čl. 322. st. 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br: 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15 – dalje: ZOO) kojim je između ostalog propisano kako zabrana sklapanja određenog ugovora samo jednoj strani nema za posljedicu ništetnost ugovora, već da je ugovor valjan, a da će strana koja povrijedi ovu zabranu snositi odgovarajuće posljedice. Pri tome treba reći da je u međuvremenu,

odredbom čl. 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“, br: 102/15) dodan čl. 19. j kojim je propisano da je ništetan ugovor kojeg je sklopio vjerovnik, odnosno kreditni posrednik koji nema odobrenje za pružanje usluge potrošačkog kreditiranja, odnosno za posredovanje pri potrošačkom kreditiranju. Međutim, navedeni Zakon je stupio na snagu 30. rujna 2015., a istim nije propisano njegovo povratno djelovanje, pa stoga primjeni navedene odredbe ne bi bilo mjesta. Slijedom navedenog žalba je odbijena kao neosnovana, te je potvrđena pobijana presuda.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-556/15-2, od 03. XI. 2016.

ZASTARA – VRIJEME POTREBNO ZA ZASTARU – POVREMENE TRAZBINE

Kod otkaza ugovora o kreditu – zastara anuiteta dospjelih prije otkaza

(čl.372. Zakona o obveznim odnosima – "Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Otkazom ugovora o kreditu dospijeva cijeli iznos kreditnog duga koji zastarijeva u općem roku zastare (5 godina) – što ne utječe na zastaru neplaćenih anuiteta dospjelih do otkaza ugovora, koji zastarijevaju u roku zastare za povremene tražbine (3 godine).

„Sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da su tužena Ž.B. kao primateljica kredita i tužitelj kao davatelj kredita sklopili dana 07. svibnja 2004. godine ugovor o kreditu za iznos od 35.000,00 EUR u protuvrijednosti kuna i da je zbog neuredne otplate kredita ugovor o kreditu raskinut dana 23. srpnja 2014. godine.

Osnovan je žalbeni razlog kojeg u žalbi ističe tuženik D.K. pogrešne primjene materijalnog prava i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja za pravilnu ocjenu zastare potraživanja. Naime, tuženik D.K. je tijekom prvostupanjskog postupka istakao prigovor zastare potraživanja, a sud prvog stupnja je taj prigovor ocijenio neosnovanim. Sud prvog stupnja je utvrdio je da je potraživanje dospjelo otkazom ugovora o kreditu 23. srpnja 2014. godine, a kako je tužba podnijeta 20. kolovoza 2014. godine, unutar roka od 3 godine, zaključuje da potraživanje tužitelja nije zastarjelo.

Pravna ocjena suda prvog stupnja kada je počela teći zastara za potraživanje koje je dospjelo prije dana raskida ugovora o kreditu je pogrešna.

Potraživanje tužitelja se sastoji od duga po ugovoru o kreditu, koji je dospio prije raskida ugovora o kreditu 23. srpnja 2014. godine, i duga koji je dospio raskidom ugovora. Na potraživanje koje je dospjelo prije dana raskida ugovora o kreditu primjenjuje se rok zastare propisan čl. 372. Zakona o obveznim odnosima (NN broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01- dalje: ZOO/91), jer je ugovorena otplata kredita u anuitetima (čl. III. ugovora o kreditu)., i za to potraživanje zastara počinje teći od dospelosti svakog pojedinog davanja (anuiteta), a na potraživanje koje je dospjelo samim raskidom ugovora o kreditu primjenjuje se opći rok zastare propisan čl. 371. ZOO/91 i zastara počinje teći 24. srpnja 2014. godine obzirom da je ugovor raskinut dana 23. srpnja 2014. godine.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1086/15-3, od 30. III. 2017.

UGOVOR O KUPOPRODAJI – SLUČAJEVI KUPOPRODAJE S POSEBNIM POGODBAMA – KUPOPRODAJA S OBROČNOM OTPLATOM CIJENE

Raskid ugovora zbog neispunjenja – plaćanja dospjelih rata kupovne cijene

(čl.468.st.2. i st.3. Zakona o obveznim odnosima – "Narodne novine" br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15)

Kada kod ugovora o prodaji stana uz obročnu otplatu cijene kupac stana, nakon početne uredne otplate, dođe u zakašnjenje sa otplatom preostalih dospjelih rata koje u svojem zbiru iznose manje od 1/8 ukupne cijene stana, prodavatelj zbog toga nije ovlašten raskinuti ugovor o prodaji.

„Prvostupanjski sud je utvrdio da su prednik tužitelja Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika kao prodavatelj i prednica tužene I.K. kao kupac dana 13. listopada 1994. sklopili ugovor o kupoprodaji stana na kojem postoji stanarsko pravo uz obročnu otplatu cijene stana; da je dana 2. veljače 1995. tužena u svojstvu davatelja uzdržavanja sklopila ugovor o doživotnom uzdržavanju sa I.K., te da je nakon smrti primateljice uzdržavanja tužena postala vlasnica navedenog stana; da tužena ne ispunjava uredno obvezu otplate kupoprodajne cijene za stan, iako je ugovorom o doživotnom uzdržavanju preuzela ovakvu obvezu; da je opomenom od 14. veljače 2014. tužitelj pozvao tuženu na plaćanje neplaćenih obroka kupovne cijene u iznosu od 2.639,89 kn ostavivši joj za to daljnji rok od 15 dana uz napomenu da će u protivnom pokrenuti sudski postupak radi naplate duga, odnosno raskid ugovora o kupoprodaji stana; da nakon toga sve do zaključenja glavne rasprave tužena nije ispunila navedenu tražbinu.

Na temelju ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostupanjski sud nalazi da je do raskida ugovora došlo temeljem samog zakona, tj. temeljem čl. 362. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br: 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15 – dalje: ZOO), nakon što tužena nije ispunila tražbinu niti u naknadno ostavljenom roku od 15 dana. Upravo zbog toga što je ugovor raskinut po samom zakonu, odbijen je dio tužbenog zahtjeva kojim tužitelj traži da ga raskine sud svojom presudom.

Ovakvi razlozi donošenja pobijene presude upućuju na to da je pri njezinom donošenju prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo. Naime, predmetni ugovor je kupoprodajni ugovor s obročnom otplatom cijene. Pretpostavke za raskid ovakvog ugovora uslijed neispunjenja su propisane odredbama čl. 468. ZOO-a. Odredbama čl. 468. st. 2. i 3. ZOO-a je propisano da nakon početne otplate prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dođe u zakašnjenje s najmanje dvije uzastopne otplate koje čine najmanje osminu cijene, uz iznimku mogućnosti raskida uslijed zakašnjenja samo sa jednom otplatom ako za isplatu cijelog ostatka cijene nije predviđeno više od 4 rate. Imajući u vidu da je ugovorom o prodaji stana na kojem postoji stanarsko pravo ugovorena obročna otplata preostalog iznosa od 26.557,16 kn, uz mogućnost revalorizacije ovog iznosa u skladu sa zakonom, a da je pokretanju ovoga parničnog postupka prethodila opomena tužitelja tuženoj radi plaćanja dužnog iznosa od 2.639,89 kn, izvjesno je da su dospjeli neotplaćeni obroci manji od 1/8 dijela cijene stana. Stoga je ocijenjeno da se nisu ostvarile zakonom propisane pretpostavke za raskid kupoprodajnog ugovora s obročnom otplatom cijene stana.

Iz navedenih razloga, pazeći na pogrešnu primjenu materijalnog prava po službenoj dužnosti, ovaj drugostupanjski sud je preinačio pobijani dio prvostupanjske presude odbijanjem tužbenog zahtjeva.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1485/15-2, od 03. XI. 2016.

PROMJENA VJEROVNICA ILI DUŽNIKA – JAMSTVO - OPĆENITO

Postojanje pisane izjave o jamčenju

(čl. 998. Zakona o obveznim odnosima – "Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Da bi neka osoba odgovarala za tuđu obvezu kao jamac nije dovoljan njen potpis u tom svojstvu na ugovoru o toj obvezi (ugovor o kreditu) bez postojanje pismene izjave kojom ta osoba na izričit i nedvosmislen način izražava volju ispuniti vjerovniku njegovu dospjelu tražbinu iz toga ugovora.

„U ovoj pravnoj stvari tužitelj je od tuženika potraživao isplatu iznosa od 2.916,83 EUR-a sa zateznim kamatama, a to potraživanje temelji na tome da je tuženik kao solidarni jamac po ugovoru o kreditu koji je zaključen između pravnog prednika tužitelja Z.b. – p.b. d.d. S. i korisnika kredita J.D. u obvezi platiti utuženi iznos.

Tijekom prvostupanjskog postupka tuženik je isticao prigovor kojeg ponavlja i u žalbi da predmetni ugovor ne sadrži ikakvu izjavu o jamčenju te da se tuženik niti u ugovoru niti na bilo koji drugi način nije obvezao vjerovniku ispuniti ikakvu tražbinu, pa da stoga ne odgovara za obveze korisnika kredita prema tužitelju.

U pravnoj ocijeni ovoga spora mjerodavne su odredbe čl.997. i čl.998. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br: 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje: ZOO). Odredbom čl. 997. ZOO-a propisano je da se ugovorom o jamstvu jamac obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti pravovaljanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini. Odredbom čl. 998. ZOO-a propisano je da ugovor o jamstvu obvezuje jamca samo ako je izjavu o jamčenju učinio pismeno.

Iz zaključenog ugovora o kreditu i to u čl. 7. navodi se samo da po ovom ugovoru jamci odgovaraju solidarno, te se na kraju ugovora nalaze potpisi solidarnih jamaca. Međutim, prema citiranim zakonskim odredbama ugovor o jamstvu obvezuje jamca samo ako je izjavu o jamčevini učinio pismeno, i osoba koja nije potpisala izjavu o jamstvu ne smatra se jamcem po ugovoru o jamstvu. Da bi ta izjava imala učinke izjave o jamstvu mora predstavljati izraz izričite i nedvosmislene izrečene volje o jamčenju onog koji ju je dao da će određena obveza biti izvršena i to zbog potrebe da se pruži zaštita ugovorenim odnosima na način da se neće bilo koje ili bilo kakve izjave smatrati izrazom određene volje i pristanka na određene odnose, ali i potrebe da ima izvjesnu dokaznu vrijednost, da koristi uz ostalo i za osiguranje autentičnosti i volje ugovornih stranaka za sklapanje ugovora kojeg žele postići.

Tužitelj tijekom postupka nije priložio takvu izjavu o jamčenju koju bi dao tuženik, pa stoga tuženik ne odgovara za dug glavnog dužnika i osnovano u žalbi tuženik ističe upravo taj razlog pogrešne primjene materijalnog prava. Iz navedenih razloga valjalo je prihvatiti žalbu tuženika i preinačiti prvostupanjsku presudu primjenom odredbe čl. 373. toč. 3. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1519/16-2, od 09. II. 2017.

ZASTARA – VRIJEME POTREBNO ZA ZASTARU – ROKOVI ZASTARE KOD UGOVORA O OSIGURANJU

Zastara tražbine iz ugovora o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju

(čl.16. Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju – "Narodne novine" br. 85/06, 150/08 i 71/10, i čl.29. Pravila za uspostavljenje i provođenje dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja – "Narodne novine" br. 2/09, 1/11 i 91/13)

Rok zastare tražbine neplaćene premije dopunskog zdravstvenog osiguranja propisan je specijalnim propisom – Pravilima za uspostavljanje i provođenje dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja donesenim temeljem odredbi Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, i on iznosi tri godine i počinje teći prvog idućeg dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala.

„Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu neplaćenih premija za dopunsko zdravstveno osiguranje nastalih u periodu osiguranja od 23. veljače 2011. do 22. veljače 2013. s tim što je najraniji neplaćeni obrok čija se isplata traži dospio 23. siječnja 2012.

Pravilno je prvostupanjski sud odbio prigovor zastare tuženice kao neosnovan. Naime, prema Pravilima uspostavljanja i provođenja dopunskog zdravstvenog osiguranja koji su se primjenjivali u spornom periodu (NN broj 2/09, 1/11 i 91/13) i to čl. 29., a koja pravila su donesena na temelju Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (NN broj 85/06, 150/08 i 71/10), Pravilnika o uvjetima i načinu provođenja dopunskog zdravstvenog osiguranja (NN broj 2/09, 123/09 i 88/10) te Statuta Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje je propisano da tražbine osiguranika, odnosno ugovaratelja te tražbine HZZO-a iz ugovora o dopunskom zdravstvenom osiguranju zastarijevaju za tri godine računajući od prvog dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala.

Prema tome, obzirom na činjenicu da najstarije potraživanje potječe iz siječnja 2012., a prijedlog za ovrhu je podnesen 04. prosinca 2014. godine to onda nisu protekle 3 godine. Sve i kad bi se zastara računala počevši od dana zaključenja ugovora, tj. od 23. veljače 2011. kako to tuženica u žalbi ističe, ni tada ne bi nastupila zastara, jer dakle ako bi se uzelo da je tog dana nastala tražbina, rok od 3 godine počeo bi se računati od 01. siječnja 2012., a ovršni prijedlog je podnesen 04. prosinca 2014., dakle prije isteka 3 godine.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1884/15-3, od 10. IV. 2017.

POPRAVLJANJE IMOVINSKE ŠTETE – POJEDINI SLUČAJEVI NAKNADE IMOVINSKE ŠTETE

Šteta zbog odstrela križanca domaće i divlje svinje

(čl.3.st.1. Zakona o lovstvu – "Narodne novine" br.140/05, 75/09, 153/09, 141/14, 21/16, 41/16, 67/16 i 62/17)

Križanac nastao prirodnim križanjem domaće i divlje svinje nije divljač (divlja svinja) u smislu odredbi Zakona o lovstvu – stoga se ni visina štete pričinjene njihovim protupravnim odstrelom ne utvrđuje primjenom Odštetnog cjenika za izračun naknade štete na divljači u lovištu, već prema vrijednosti konzumnog mesa odstrijeljenog križanca.

„Predmet spora je zahtjev tužiteljice za isplatu kojeg temelji na prekomjernom izlovu divljih svinja u zajedničkom lovištu u lovnim godinama 2002./2003., 2003./2004., 2004./2005., 2005./2006. i 2006./2007.

Prvostupanjski sud je utvrdio da se ovaj prekomjerni odstrel odnosi na križane svinje koje nisu domaće životinje poznatog vlasnika, već su nastale križanjem divljih svinja i domaćih svinja. Tijekom postupka, a na temelju stručnog mišljenja Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zavoda za biologiju, patologiju i uzgoj divljači, a po profesoru dr. sc. Z.J. utvrđeno je da ove svinje koje su nastale prirodnim križanjem divljih i domaćih svinja zadržavaju neke karakteristike divljih svinja, ali i pokazuju odlike domaćih pasmina svinja, no da one odstupaju od osobina divljači, tj. divlje svinje i da se ne mogu smatrati divljom svinjom u smislu čl. 3. st. 1. Zakona o lovstvu (Narodne novine broj 140/05 i 75/09 – dalje: ZL/05).

Pravomoćnom međupresudom je već utvrđeno da postoji odgovornost tuženika za naknadu štete tužitelju za cjelokupno utuženo razdoblje, jer je odstrel ovih križanaca domaćih i divljih svinja koje žive u lovištu izvršen protivno lovno-gospodarskoj osnovi i protivno odredbi čl. 40. st. 2. Zakona o lovu („Narodne novine“, broj 10/94, 5/95, 25/96, 33/97, 44/98 i 29/98 – dalje: ZL/94), odnosno čl. 41. ZL/05, bez prethodne revizije lovno-gospodarske osnove. Na tužiteljici je bio teret dokaza visine štete koju je ona time pretrpjela, i ona je zahtijevala naknadu štete u ukupnom iznosu od 106.800,00 kuna, i to prema Tabeli 1. Odštetnog cjenika za izračun naknade za štete na divljači u lovištu („Narodne novine“, broj 67/06). Međutim, ne može se, a za utvrđenje visine štete koju je tužiteljica pretrpjela odstrelom ovih križanih svinja, primijeniti naprijed citirani odštetni cjenik. Naime, tim cjenikom propisano je da osoba koja nanese štetu divljači bespravnim lovom ili na drugi način obvezatna je nadoknaditi štete lovoovlašteniku, a visina naknade za štetu na divljači obuhvaća vrijednost mesa i vrijednost trofeja ovisno o spolnoj i dobnoj strukturi.

Dakle kako je utvrđeno da se ne radi o divljoj svinji u smislu Zakona o lovstvu, pa očito ove odstrijeljene križane svinje nemaju i vrijednost trofeja, već bi se tužiteljčina šteta sastojala u vrijednosti konzumnog mesa odstrijeljenih križanaca, a što se sigurno ne može uzeti prema Tabeli 1. o vrijednosti krupne divljači, pa između ostalog i divlje svinje, kako to tužiteljica zahtijeva u tužbi i u priloženom iskazu nastale štete (list 8-9 spisa). Tužiteljica tijekom postupka nije predlagala nikakve druge dokaze kojim bi se utvrdila visina štete koju je pretrpjela pa dakle tužiteljica nije dokazala visinu štete pa je iz tog razloga trebalo odbiti u cijelosti njezin tužbeni zahtjev.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-793/16-2, od 12. X. 2017.

POREZI, PRISTOJBE, TROŠARINE, CARINE, DOPRINOSI I NAKNADE – PRISTOJBE – HRVATSKOJ RADIOTELEVIZIJI

Drugi prijammnik u istom kućanstvu

(čl.34.st.2. i st.6. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji – "Narodne novine" br. 137/10, 76/12 i 78/16)

Dijete koje ima istu adresu prebivališta kao i njegovi roditelji te koje je kao redovni student na roditeljskom uzdržavanju član je obiteljskog kućanstva u smislu odredbi Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji – stoga, u situaciji kada je član toga kućanstva (jedan od roditelja) već prijavljen kao obveznik plaćanja pristojbe za jedan prijamnik (tv), ne postoji obveza prijavljivanja ni obveza plaćanja pristojbe za drugi prijamnik (prijenosno računalo) koje dijete koristi u mjestu svoga privremenog boravišta – mjestu studiranja.

„Kada prihvaća tužbeni zahtjev sud prvog stupnja polazi od toga da je sa danom 14. studenoga 2013. godine tužiteljica prijavila prijamnik (prijenosno računalo HP) te da nije dokazala svoje tvrdnje iz prigovora, i polazi od odredbe čl.34.st.1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (NN broj 137/10, 76/12 i 78/16 – dalje:ZHRT), kojom odredbom je propisano da svatko tko ima u vlasništvu ili posjedu radijski i televizijski prijamnik odnosno drugi uređaj za prijam radijskog ili audiovizualnog programa (u daljnjem tekstu: prijamnik) na području Republike Hrvatske koje je pokriveno prijenosnim signalom dužan je HRT-u plaćati mjesečnu pristojbu utvrđenu člankom 35. stavkom 2. ovoga Zakona, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Međutim, za donošenje pravilne odluke u ovom predmetu od značaja su i druge odredbe čl.34. ZHRT – među njima osobito odredba st.2. kojom je propisano da kućanstva koja u vlasništvu ili posjedu imaju dva ili više prijarnika plaćaju mjesečnu pristojbu utvrđenu člankom 35. stavkom 2. ovoga Zakona kao da imaju jedan prijamnik, odredba st.5. kojom je propisano da osoba koja ima u vlasništvu ili posjedu prijamnik, a nije član kućanstva koje plaća mjesečnu pristojbu u skladu s ovim Zakonom, obvezna je HRT-u prijaviti prijamnik najkasnije u roku od 30 dana od dana nabave prijarnika ili registracije motornog vozila s ugrađenim prijarnikom, a promjenu adrese, mjesta stanovanja ili sjedišta najkasnije u roku od 15 dana od dana promjene, i odredba st.6. kojom je propisano što se smatra kućanstvom u smislu navedenog zakona – to je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirenje osnovnih životnih potreba (stanovanja, prehrane i sl.).

Utvrđenje suda o postojanju obveze tužene na plaćanje mjesečne pristojbe proturječi naprijed navedenim odredbama i ispravama koje je pribavio sam sud ili ih je u spis dostavila tužena, iz kojih isprava ne proizlazi da je tužena vlasnik predmetnog računala HP, već da je to majka tužene S.Č. koja je isto i kupila. Navedeno računalo, kada je po zaposleniku tužitelja prijavljeno, samo je zatečeno u posjedu tužene na adresi njenog boravišta u Z. gdje ona stanuje kao studentica Arhitektonskog fakulteta. Već iz navedenog proizlazi da tužena ne bi bila obveznik plaćanja pristojbe u smislu odredbe čl. 34. st.1. ZHRT – kojom je to propisano da je obveznik onaj tko ima u vlasništvu ili posjedu prijamnik. Prema tome, u smislu navedene odredbe, obveznik plaćanja je prvenstveno vlasnik prijarnika ako je on poznat – a u konkretnom slučaju sporno računalo ima vlasnika i to je S.Č., majka tužene, pa pored poznatog vlasnika obveznik plaćanja u smislu navedene odredbe ne može biti tužena kod koje je računalo zatečeno u posjedu.

Nadalje, sud prvog stupnja potpuno pogrešno tumači i primjenjuje i odredbu čl. 34. st. 6. ZHRT – koja određuje što se u smislu odredbi toga zakona smatra jednim kućanstvom, odnosno tko ga čini, a onda i odredbu st. 2 istog članka koja regulira situacije kada isto kućanstvo ima dva ili više prijarnika. Naime, u smislu odredbe čl. 34. st. 6. ZHRT kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirenje osnovnih životnih potreba (stanovanja, prehrane i sl.). Svakako da obitelj, u smislu navedene odredbe, čine roditelji i djeca koja su na njihovu uzdržavanju, a

tužena je kćerka S.Č. – vlasnice spornog prijenosnog računala, sa statusom redovnog studenta. Iz naprijed navedenih isprava proizlazi da i tužena i njeni roditelji (Č.S. i Č.Z.) imaju istu adresu prebivališta – u Š., T. 84. Okolnost što tužena ima status studenta Arhitektonskog fakulteta u Z., zbog čega u određenim vremenskim razdobljima stanuje izvan mjesta prijavljenog prebivališta, tj. u Z., ne oduzima joj ni status člana obiteljske zajednice, a zasigurno ni status člana zajedničkog kućanstva, jer je kao studentica zasigurno osoba na uzdržavanju svojih roditelja, tj. osoba koja svoje osnovne životne potrebe o kojima govori odredba čl.34. st. 6. ZHRT podmiruje iz zajedničkih prihoda kućanstva roditelja.

Prema tome, kako iz isprava koje postoje u predmetnom spisi proizlazi zaključak da sporno prijenosno računalo je u vlasništvu člana (S.Č.) kućanstva, čiji član je i tužena M.Č., pa kako za navedeno kućanstvo već postoji obveza plaćanja pristojbe za RTV prijarnik, tj. obveznik je Z.Č., to onda nije ni postojala obveza prijave spornog računala u smislu odredbe st. 5. čl. 34. ZHRT, a onda ni obveza plaćanja pristojbe. Dakle, pravilnom primjenom materijalnog prava iz naprijed navedenih zakonskih odredbi valjalo je tužbeni zahtjev tužitelja odbiti kao neosnovan a ne ga prihvatiti.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-793/16-2, od 12. X. 2017.

III. NASLJEDNO PRAVO

PRELAZAK OSTAVINE NA NASLJEDNIKE – ZASTARA PRAVA ZAHTIJEVATI OSTAVINU

Kada se može isticati prigovor zastare

(čl.144.st.1. i st.2. Zakona o nasljeđivanju – "Narodne novine" br. 52/71,47/78 i 56/00)

Prigovor zastare zahtijevati ostavinu nasljednopravni je prigovor i kao takvog moguće ga je isticati, izvan ostavinskog postupka, samo u parnici o nasljedstvu prema sunasljedniku (zakonskom ili oporučnom) – ne i u vlasničkoj parnici između osoba koje se ne nalaze u odnosu nasljednika neke osobe kao ostavitelja.

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da nekretnina označena kao čk.br. 1202/1 k.o. F. dvorište od 211 m² nije vlasništvo Republike Hrvatske nego predstavlja ostavinu iza pokojne M.K. te da je tuženica dužna trpjeti upis vlasništva te nekretnine u korist nasljednika pokojne M.K. kojima ta imovina bude uručena u ostavinskom postupku.

Odlučujući o tužbenom zahtjevu tužiteljice prvostupanjski sud je utvrdio da je predmetna nekretnina od 1956. godine, kada je osnovan novi katastarski operat za k.o. F. bila upisana na ime M.K. sve do 1978. godine kada se upisuje kao društveno vlasništvo, da je zemljišna knjiga za k.o. F. stupila na snagu 15. kolovoza 1978. godine, te da je predmetna nekretnina od tada upisana kao društveno vlasništvo s pravom korištenja P.k.P., a u postupku preoblikovanja zemljišne knjige za k.o. F. 2003. godine upisuje se kao vlasništvo Hrvatskog fonda za privatizaciju, a od 2011. godine kao vlasništvo Republike Hrvatske, da je M.K., rođena 23. listopada 1884. godine a umrla 20. prosinca 1967. godine, bila baka tužiteljice.

Prvostupanjski sud je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice pozivajući se na odredbu čl. 144. st. 1. i 2. Zakona o nasljeđivanju (NN broj 52/71, 47/78 i 56/00 – dalje: ZN). Tom je odredbom propisano da pravo zahtijevati ostavinu kao nasljednik ostavitelja zastarijeva prema savjesnom držatelju za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za držatelja stvari ostavine, a najkasnije za 10 godina računajući za zakonskog nasljednika od smrti ostaviteljeve, a za oporučnog nasljednika od proglašenja oporuke. Prema nesavjesnom držatelju ovo pravo zastarijeva za 20 godina.

Osnovano u žalbi tužiteljica smatra da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio tu odredbu odbijajući tužbeni zahtjev. Naime, u članku 144. ZN-a riječ je o zastari prava zahtijevati ostavinu kao nasljednik ako se ostvaruje o ostavinskom postupku ili izvan ostavinskog postupka u parnici o nasljedstvu. Ta je tužba moguća samo između osoba koje se spore o pravu nasljedstva od kojih jedna ističe svoje jednako ili jače pravo nasljedstva prema osobi koja posjed stvari ostavine također temelji na pravu nasljedstva. Stoga, kada tuženik spornu imovinu drži kao svoju vlastitu, a ne po nasljedno-pravnom osnovu, onda se u odnosu na njega ne primjenjuju rokovi zastare iz čl. 144. ZN-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-285/16-2, od 16. XI. 2017.

IV. R A D N O P R A V O

PLAĆE – NAKNADA PLAĆE

Plaćeni slobodni dan – nakon dežurstva subotom, nedjeljom i blagdanom

(čl.60. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja – "Narodne novine" br. 09/05 i Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja – "Narodne novine" br. 88/13)

Kada je u svemu potpuno jasnom i nedvosmislenom odredbom kolektivnog ugovora izričito propisano „da nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i blagdanom, radnik ima pravo na jedan plaćeni slobodan dan“ – tada nema mjesta drugačijem (slobodan ali ne plaćen) tumačenju te odredbe od strane zajedničkog povjerenstva za tumačenja kolektivnog ugovora, jer bi to značilo izmjenu navedene odredbe i ukidanje njome priznatog prava radnika što nije cilj ni svrha tumačenja odredbi kolektivnog ugovora.

„Predmet spora je tražbina tužitelja, kao zaposlenika tuženika, s osnova neisplaćene plaće za slobodan dan korišten nakon dežurstva subotom, nedjeljom i blagdanom, i to za mjesec srpanj i kolovoz 2011. godine te za razdoblje od mjeseca lipnja pa do mjeseca studenog 2013. godine. Pobijanom presudom sud prvog stupnja tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti prihvaća pa mu, u skladu sa izračunom knjigovodstveno-financijskog vještaka, dosuđuje iznos od 5.617,03 kuna pozivom na primjenu odredbi čl.60. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva (NN broj 9/05 – dalje: KU-9/05 i NN broj 88/13 – dalje: KU-88/13), kojim odredbama je propisano da radniku nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i u dan blagdana pripada pravo na plaćeni slobodan dan.

Tuženik žalbom ukazuje na postojanje žalbenog razloga iz odredbe čl.356. ZPP-a, pri čemu ponavlja svoje tvrdnje koje je iznio i u postupku pred prvostupanjskim sudom, i to da tužitelju ne pripada pravo na naknadu plaće za slobodan dan nakon dežurstva subotom, nedjeljom i u dane blagdana jer je Zajedničko povjerenstvo za tumačenje kolektivnog ugovora dalo tumačenje odredbe čl.60.st.2. KU-9/05 i u svezi s tim donijelo obvezujući zaključak broj 367 prema kojem se slobodan dan nakon dežurstva ne evidentira i ne obračunava a to onda znači da se ni ne plaća, da sud prvog stupnja taj obvezujući zaključak nije uzeo u obzir čime je povrijedio odredbe čl.18.st.3. i čl.19.st.6. KU-88/13, no navedene žalbene tvrdnje tuženika ne mogu se prihvatiti kao pravno utemeljene.

Odredbama KU-9/05 i KU-88/13 koji su se primjenjivali u utuženom vremenskom razdoblju, i to u njihovim čl.60.st.2. izričito je propisano: „Nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i blagdanom, radnik ima pravo na jedan plaćeni slobodan dan.“ Navedena odredba u potpunosti je jasna i nedvosmislena i prema njoj radnik, nakon što je odradio dežurstvo u subotu, nedjelju ili na dan blagdana, ima pravo na slobodan dan i ima pravo da mu taj slobodan dan bude plaćen, a kako to pravilno zaključuje i sud prvog stupnja, pa su protivne žalbene tvrdnje tuženika potpuno pravno neutemeljene.

Pobijajući pravo tužitelja na plaćeni slobodni dan tuženik se neosnovano poziva na zaključak broj 367 Zajedničkog povjerenstva za tumačenje kolektivnog ugovora, i neosnovano u žalbi tvrdi da je sud prvog stupnja, kada taj zaključak nije uvažio, povrijedio odredbe čl.18. i čl.19. KU-9/05. Naime, iz zapisnika (list 9) sa sjednice Zajedničkog povjerenstva za tumačenje KU-9/05 održane 25.02.2010. godine proizlazi da je povjerenstvu

postavljeno pitanje „da li se nakon odrađenog dežurstva u nedjelju slobodan dan koji se koristi u ponedjeljak evidentira i obračunava kao 8 plaćenih sati“, a u svezi sa tim pitanjem donesen je zaključak u kojem je dan odgovor sa „NE“. Polazeći od odredbi čl.18. i čl.19. KU-9/05, kojima je propisano osnivanje povjerenstva za tumačenje odredbi KU i način rada toga povjerenstva, zadaća povjerenstva bi bila u tumačenju odredbi KU koje nisu u potpunosti jasne te koje u svojoj primjeni izazivaju određene dvojbe ili nedoumice. Dakle, zajedničko povjerenstvo je ovlašteno dati tumačenje kako primijeniti nejasnu odredbu i takvo tumačenje doista obvezuje stranke kolektivnog ugovora, ali povjerenstvo nije ovlašteno davati takva tumačenja kojima se zapravo mijenja neka potpuno jasna odredba KU, odnosno kojim se ukida neko pravo koje je jasnom odredbom KU priznato. Ako bi se navedeni zaključak primijenio upravo onako kako ga tumači tuženik – tj. da radniku nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i u dane blagdana pripada pravo na slobodan dan ali da mu ne pripada pravo da mu taj slobodan dan bude plaćen, to bi predstavljalo upravo takovo nedopušteno tumačenje, odnosno izmjenu odredbe čl.60.st.2. KU-09/05 protivno odredbama kolektivnog ugovora kojim je propisano na koji način se vrši izmjena i dopuna postojećeg ugovora.

Prema tome, sud prvog stupnja je, protivno žalbenim tvrdnjama tuženika, pravilno primijenio odredbu čl.60.st.2. KU-9/05, i odredbu čl.60.st.2. KU-88/13, kada je tužitelju priznao pravo na naknadu plaće za korišteni slobodni dan nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i u dane blagdana, i kada mu je s tog osnova dosudio iznos od 5.617,03 kuna, koji iznos ni tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom nije ni bio sporan niti je sporan u ovom žalbenom stadiju postupka.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-455/16-2, od 27. II. 2017.

PLAĆE – NAKNADA PLAĆE - DODACI

Prekovremeni rad liječnika na specijalističkom usavršavanju – preko propisanog godišnjeg (180 sati) maksimuma

(čl.65.st.4. Zakona o radu – "Narodne novine" br. 93/14 i 127/17 i čl.3.b Pravilnika o specijalističkom usavršavanju doktora medicine – "Narodne novine" br.100/11, 133/11, 54/12, 49/13, 139/14, 116/15, 62/16 i 6/17)

Svaki stvarno odrađeni rad dulji od punog radnog vremena, pa i onaj preko zakonom propisanog maksimuma (180 sati godišnje) predstavlja prekovremeni rad koji je poslodavac dužan platiti radniku – naknadu za taj rad ostvaren u dežurstvu tijekom trajanja specijalističkog usavršavanja u drugoj ustanovi (bolnici) liječniku specijalizantu je dužna isplatiti ustanova (bolnica) kod koje je liječnik u ugovornom (radnom) odnosu uz pravo refundiranja isplaćenog od ustanove (bolnice) za koju je taj rad izvršen tijekom usavršavanja.

„Sud prvog stupnja je utvrdio da je tužiteljica radnik tuženika; da su tužiteljica i tuženik dana 26. veljače 2013. godine zaključili Ugovor o međusobnim pravima i obvezama, kojim je tuženik kao poslodavac odobrio tužiteljici specijalizaciju iz ginekologije i opsteticije; da se je tužiteljica navedenim ugovorom obvezala obavljati specijalizaciju u Kliničkoj bolnici Sveti Duh u Zagrebu a tuženik joj se je obvezao isplaćivati za vrijeme specijalizacije plaću i ostala materijalna prava; da je tužiteljica u skladu sa zaključenim ugovorom obavljala specijalizaciju u navedenoj zdravstvenoj ustanovi te je u okviru toga obavljala rad u dežurstvu; da je tužiteljica tijekom specijalizacije kroz rad u dežurstvu

ostvarivala prekovremene sate rada; da je plaću za prekovremene sate rada tuženik uredno isplaćivao tužiteljici do mjeseca svibnja i za dio mjeseca lipnja (za 28 sati) 2016. godine, i to prema evidenciji i obračunu tih sati koje mu je dostavljala ustanova (KB Sveti Duh Zagreb) u kojoj je tužiteljica obavljala specijalizaciju, nakon čega je navedena ustanova tuženiku uredno refundirala sve ono što je on isplatio tužiteljici s osnova prekovremenih sati rada; da je KB Sveti Duh Zagreb i za utuženo razdoblje (lipanj-prosinac 2016.) dostavljala tuženiku evidenciju o broju ostvarenih sati rada i obračun prekovremenih sati rada za tužiteljicu, i da tuženik za navedeno razdoblje nije isplatio tužiteljici ostvarene prekovremene sate jer isti prelazi zakonom propisani godišnji maksimum (180 sati) koliko radnik može raditi prekovremeno.

Polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja sud prvog stupnja prihvaća tužbeni zahtjev tužiteljice za isplatu ukupnog iznosa od 32.159,91 kunu pri čemu se poziva: na odredbu čl.3.b Pravilnika o specijalističkom usavršavanju doktora medicine (NN 100/11, 133/11, 54/12, 49/13, 139/14, 116/15, 62/16, 9/16-ispravak i 6/17), kojom je propisano da specijalističko usavršavanje doktora medicine obuhvaća, pored teorijskog, i praktični program usavršavanja koje provodi ovlašteno tijelo ili zdravstvena ustanova koji uključuje i dežurstva specijalizanta u dijelu programa koji je predmet specijalizacije – iz čega sud prvog stupnja izvodi zaključak da je tužiteljica pri provedbi specijalizacije bila dužna obavljati i rad u dežurstvu (u kojem je ostvarila prekovremene neplaćene sate) prema rasporedu nadležne osobe ustanove (KB Sveti Duh Zagreb) u kojoj je obavljala praktični dio programa specijalističkog usavršavanja, i na odredbe čl.92.st.1. i čl.94. Zakona o radu (NN broj 93/14 – dalje: ZOR/14) kojima je propisana obveza poslodavca isplatiti plaću radniku za obavljani rad, i obveza poslodavca da za otežane uvjete rada, prekovremeni i noćni rad te za rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi, isplatiti radniku pravo na povećanu plaću – iz čega sud prvog stupnja izvodi zaključak da je utužena obveza isplate plaće za ostvarene sate prekovremenog rada temeljna zakonom propisana obveza poslodavca prema radniku. Pri navedenom sud prvog stupnja zauzima i pravni stav da odredba čl.65.st.4. ZOR/14, kojom je propisano da prekovremeni rad pojedinog radnika ne smije trajati duže od sto osamdeset sati godišnje, osim ako je ugovoreno kolektivnim ugovorom, u kojem slučaju ne smije trajati duže od dvjesto pedeset sati godišnje, kao i činjenica da svi tužiteljici neplaćeni prekovremeni sati rada prelaze navedeni zakonom propisani maksimum, nemaju utjecaja na njeno pravo da joj svi stvarno odrađeni prekovremeni sati u dežurstvu budu i plaćeni.

Sva naprijed navedena utvrđenja i zaključke suda prvog stupnja, kao pravilne, prihvaća i ovaj sud drugog stupnja a ne prihvaćaju se protivne žalbene tvrdnje tuženika. Prije svega, tuženik potpuno pogrešno pravno tumači odredbu čl.65. ZOR/14, a napose odredbu st.4. toga članka kojom je doista propisan zakonski maksimum prekovremenog rada tijekom jedne godine. Naime, navedena odredba postoji radi zaštite prava i interesa radnika a ne radi zaštite nekog poslodavčeva interesa. To znači da poslodavac ne bi smio tražiti od radnika da radi preko toga maksimuma, a ako to učini čini prekršaj. Međutim, navedena odredba ni u kom slučaju nema učinak oslobađanja obveze poslodavca da radniku isplati plaću za prekovremeni rad koji je radnik ostvario protivno toj odredbi ukoliko je radnik na zahtjev poslodavca stvarno radio prekovremeno, jer to iz nje ni ne proizlazi, a takvo njeno tumačenje i primjena bili bi u suprotnosti i sa odredbama ZOR/14 o temeljnim obvezama poslodavca prema radniku – prije svega odredbi čl.7.st.1. i čl.92. da radniku za obavljani rad isplati plaću.

Točne su žalbene tvrdnje tuženika da tužiteljica u konkretnom slučaju nije radila prekovremeno po nalogu njenog ugovornog poslodavca – tj. tuženika, niti je tuženik kao njen

poslodavac bio u mogućnosti utjecati na količinu (broj sati) prekovremenog rada pa i na rad preko maksimuma iz odredbe čl.65.st.4. ZOR/14, jer je o tome odluku donosila ustanova u kojoj je određeno da će tužiteljica obavljati specijalističko usavršavanje. Međutim, ni navedene činjenice nemaju nikakvog utjecaja na obvezu tuženika da tužiteljici, kao njen poslodavac, isplati plaću za sav njen rad koji je ona ostvarila u obavljanju specijalističkog usavršavanja u za to ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi, dakle i za prekovremene sate, pa i one koji prelaze zakonom propisani maksimum, s tim da ta isplata koja se odnosi na plaću za puno radno vrijeme ide na teret sredstava poslodavca (tuženika), a isplata koja se odnosi na plaću za prekovremeni rad (bio on zakonit ili nezakonit) ide na teret ustanove u kojoj se provodi specijalizacija i čiju korist je taj rad i izvršen. Naime, iz odredbe čl.3b Pravilnika o specijalističkom usavršavanju doktora medicine, na koju se pri donošenju pobijane presude poziva i prvostupanjski sud, proizlazi da praktični dio specijalističkog usavršavanja obuhvaća i dežurstva specijalizanta u ustanovi u kojoj provodi praktični do osposobljavanja, a obavljanjem kojeg je tužiteljica i ostvarila sporne prekovremene sata rada. Dakle, tužiteljica je bila u obvezi raditi i u dežurstvu (prekovremeno) ustanove u kojoj je provodila praktični dio programa svoga specijalističkog usavršavanja, naravno sve to u skladu sa odlukom o rasporedu rada i dežurstvu ovlaštene osobe te ustanove, pa slijedom toga ima pravo da joj i taj rad bude plaćen, a taj joj rad može isplatiti samo njen poslodavac (tuženik) a ne i ustanova za koju je taj rad obavljen, a poslodavac nakon isplate može refundirati od te ustanove isplaćeno, što je u ovom slučaju sve do mjeseca lipnja 2016. godine tuženik i činio a KB Sveti Duh Zagreb sve isplaćeno tužiteljici uredno tuženiku refundirao.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-377/17-2, od 20. XI. 2017.

ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNIKU – ŠTETA NA RADU I U SVEZI S RADOM

Manje utvrđena i isplaćena invalidska mirovina – zbog neisplate radniku pripadajućih dodataka na plaću

(čl.102. Zakona o radu – "Narodne novine" br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/13, 142/13, 123/13, 30/04, 68/05, 94/09 i 149/09)

Invalidska mirovina utvrđena u manjem iznosu od pripadajućeg kao posljedica poslodavčeva propusta da radniku, u razdoblju koje prethodi odlasku u mirovinu, obračuna i isplati mu sve pripadajuće dodatke (za prekovremeni rad, rad noću, u smjeni, subotom, nedjeljom) na plaću i sve doprinose, predstavlja štetu koja je nastala u svezi sa radom i za koju odgovara poslodavac radnika.

„Prvostupanjski sud je utvrdio da je tužitelj bio zaposlen kod tuženika u MORH-u kao djelatna vojna osoba i da mu je prestala djelatna vojna služba zbog profesionalne nesposobnosti za rad s danom 30. lipnja 2009; da je rješenjem HZMO od 20. rujna 2009. tužitelju priznato pravo na invalidsku mirovinu od 01. srpnja 2009. u iznosu od 2.654,82 kn mjesečno, a nakon toga je tužitelju od 01.siječnja 2012. priznata mjesečna mirovina u iznosu od 2.677,56 kn te od 01. srpnja 2012. u iznosu od 2.709,86 kn; da je presudom Općinskog suda u V.G. broj P-853/11 od 30. studenog 2012. naloženo tuženiku da tužitelju plati ukupno 154.090,94 kn bruto na ime dodatka na plaću za razdoblje od svibnja 2006. do ožujka 2009. a koja je postala pravomoćna 07.siječnja 2013. i ovršna 14.veljače 2013.; da je prisilnom naplatom tužitelj od tuženika naplatio potraživanja iz predmeta Općinskog suda u V.G. broj

P-853/11 dana 13. svibnja 2013.; da je rješenjem HZMO od 04.lipnja 2014. po uvaženoj tužbi u obnovljenom postupku temeljem novih podataka o plaći i dodataka na plaću te uplaćenih doprinosa određena nova svota mirovine i to od 01.siječnja 2013. u mjesečnom iznosu od 3.030,88 kn a nakon toga od 01.srpnja 2013. iznos od 3.061,03 kn; da tužitelj tužbeni zahtjev za naknadu štete temelji na tvrdnji da je zbog manje isplaćenih plaća po kolektivnom ugovoru od svibnja 2006. do ožujka 2009. tužitelju u vremenu od 01. srpnja 2009. do 31. prosinca 2012. isplaćena manja mirovina; da je zbog propusta tuženika da tužitelju pravovremeno isplaćuje sve plaće i dodatke na plaću sa pripadajućim doprinosima tužitelju nastala šteta koju ima pravo namiriti prema odredbi čl. 102. st. 1. Zakona o radu („Narodne novine“ br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, u daljnjem tekstu:ZR) jer tuženik nije tužitelju isplatio dodatke na plaću s naslova prekovremenog rada, rada subotama, nedjeljama, noću i u smjenama, koje dodatke je tuženik presuđen platiti tužitelju, dakle da je tuženik postupao protupravno; da razlika između isplaćene mirovine i one koju bi tužitelj ostvario da je tuženik isplatio pripadajuće plaće tužitelju iznosi 8.199,90 kuna

Na temelju naprijed utvrđenih činjenica, prvostupanjski sud tužitelju primjenom čl. 102. ZR-a, a u odnosu na utvrđenje dospelosti obveze primjenom čl. 1086. i čl. 29. st. 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15, u daljnjem tekstu: ZOO) dosuđuje na ime naknade štete iznos kao u izreci pobijane presude.

Odluku prvostupanjskog suda prihvaća i ovaj sud, a tuženik neosnovano u žalbi ponavlja prigovor nenadležnosti suda jer na temelju provedenog upravnog postupka, a nakon što je tuženik 13.svibnja 2013. izvršio uplatu doprinosa i dostavio propisane obrasce Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje mogao biti izvršen novi obračun mirovine, a prava po novom obračunu pripadaju tek od pokretanja obnove postupka. Bez uspjeha se prigovara da je tužitelj mogao obnovu postupka zatražiti 29. rujna 2005. jer se uvidom u presudu Općinskog suda u V.G. broj P-853/2011 od 30. listopada 2012. utvrđuje da je postala pravomoćna 07. siječnja 2013., a tužitelj je taj postupak pokrenuo odmah po pravomoćnosti presude. Tuženik se bez valjane osnove poziva na odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju koje nisu od značaja za konkretan spor jer tužitelj prije nastanka promjene donošenjem pravomoćne presude i uplate doprinosa nije mogao podnijeti zahtjev za obnovu postupka.

Budući je tužitelj zbog postupanja tuženika pretrpio štetu u vidu manje isplaćene mirovine u vremenu kako je utvrđeno, dužan je nadoknaditi takovu štetu tuženik, primjenom čl. 102. ZR-a pa žalba tuženika nije osnovana.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-24/17-2, od 16. II. 2017.

PRESTANAK UGOVORA O RADU – REDOVITI OTKAZ – RAZLOZI ZA OTKAZ – POSLOVNO UVJETOVANI OTKAZ

Otkaz radniku čije vraćanje na rad je naloženo sudskom odlukom – zbog popunjavanja radnog mjesta tijekom vođenja sudskog spora

(čl.115.st.1. Zakona o radu – "Narodne novine" br. 93/14)

Višak radnika, koji nastao zbog popunjavanja radnog mjesta (drugim radnikom na neodređeno vrijeme) tijekom trajanja sudskog spora s radnikom kojem je za to radno mjesto otkazan ugovor zbog skrivljenog ponašanja i u kojem je radnik uspio te je pravomoćnom sudskom odlukom naloženo njegovo vraćanje na rad, poslodavac nije

ovlašten rješavati donošenjem odluke o poslovno uvjetovanom otkazu radniku kojeg je bio u obvezi vratiti na rad – jer se u navedenom slučaju ne radi ni o gospodarskim, ni o tehničkim ni o organizacijskim razlozima koji opravdavaju donošenje takve odluke.

„U ovom predmetu nije sporno da je tuženik Odlukom o otkazu od 01.03.2013. otkazao tužiteljici Ugovor o radu sklopljen 01.07.2010. na neodređeno vrijeme za radno mjesto tajnika i to zbog skrivljenog ponašanja; da je presudom O.r.s. u Z. broj Pr-7837/13-32 od 21.11.2014. utvrđeno da je navedena Odluka o otkazu nezakonita, da radni odnos tužiteljici nije prestao te je tuženiku naloženo vratiti tužiteljicu na posao na radno mjesto tajnika, te je u tom dijelu presuda postala pravomoćna 19.05.2015.; da je u međuvremenu tuženik s danom 01.06.2015. zaposlio drugu osobu na radno mjesto tajnika; da je tuženik u izvršenju presude prvostupanjskog suda od 21.11.2014. dana 06.07.2015. uspostavio prava tužiteljice iz radnog odnosa za radno mjesto tajnika prijavom na mirovinsko i zdravstveno osiguranje, ali ju faktično nije vratio na rad; da je narednog dana (07.07.2015.) tuženik ponovno otkazao tužiteljici Ugovor o radu od 01.07.2010., i to zbog poslovno uvjetovanih razloga, jer je radno mjesto tajnika popunjeno drugim radnikom, a prema Pravilniku o stručnoj službi HJK tuženik na radnom mjestu tajnika može imati samo jednog izvršitelja.

Polazeći od činjenice da je tuženik znao da se između stranaka vodi radni spor radi utvrđenja Odluke o otkazu od 01.03.2013. nedopuštenom, s mogućim povoljnim ishodom za tužiteljicu i u tom slučaju obvezom tuženika da tužiteljicu vrati na posao na radno mjesto tajnika, sud prvog stupnja je zaključio da tuženik nije smio zaposliti drugu osobu na to radno mjesto na neodređeno vrijeme, već je to do pravomoćnog okončanja radnog spora mogao učiniti samo na određeno vrijeme. Kako je navedeno radno mjesto popunio, da je očito imao potrebe za obavljanjem poslova tog radnog mjesta, pa se prema ocjeni prvostupanjskog suda ne može govoriti o prestanku potrebe za obavljanjem poslova radnog mjesta tajnika, a slijedom toga ni o opravdanom razlogu za poslovno uvjetovani otkaz ugovora o radu tužiteljici.

Pravilno prvostupanjski sud zaključuje da potreba za obavljanjem poslova radnog mjesta tajnika nije prestala te da u konkretnom slučaju ne postoji opravdani razlog za poslovno uvjetovani otkaz ugovora o radu tužiteljici. Naime, prema odredbi čl. 115. st. 1. Zakona o radu ("Narodne novine" broj 93/14, u daljnjem tekstu: ZR-a) poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok (redoviti otkaz), ako za to ima opravdani razlog, između ostalog ako prestane potreba za obavljanjem određenog posla zbog gospodarskih, tehnoloških ili organizacijskih razloga (poslovno uvjetovani otkaz). Gospodarski razlozi predstavljaju okolnosti koje su uglavnom nastale neovisno o poslovnim potezima poslodavca, primjerice smanjenje opsega posla, gubitak dijela tržišta, neprofitabilnost određene djelatnosti, pa i pojedinog radnog mjesta, uslijed čega više nije moguće zadržati punu zaposlenost te nastaje potreba za smanjenjem broja radnika. Tehnički razlozi nastaju kao posljedica aktivnosti samog poslodavca usmjerenih prema unapređenju dotadašnjeg načina poslovanja i rada, npr. uvođenjem nove tehnologije, veće informatizacije i automatizacije poslovanja, uslijed čega dolazi do viška radnika. Organizacijski razlozi isključivo su posljedica djelovanja poslodavca jer uslijed promjene odnosno organizacije poslovanja dolazi do viška radnika, npr. objedinjavanjem više radnih mjesta u jedno odnosno ukidanjem pojedinih radnih mjesta, ukidanjem cijele neefikasne službe ili odjela, povjeravanjem pojedinih poslova drugom trgovačkom društvu.

U konkretnom slučaju nije se ostvario niti jedan od navedenih razloga. Potreba za obavljanjem poslova radnog mjesta tajnika nije prestala zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga. Tuženik je potrebu za obavljanjem tih poslova imao cijelo vrijeme od

Odluke o otkazu od 01.03.2013. pa do donošenja osporavane Odluke o otkazu od 07.07.2015. Zato je i prije donošenja potonje Odluke popunio to radno mjesto drugom osobom, a u izvršenju presude prvostupanjskog suda od 21.11.2014., kojom je tuženiku naloženo vraćanje tužiteljice na rad, na radno mjesto tajnika, nakon što je presuda postala ovršna, tuženiku je nastao višak radnika. U takvoj situaciji kod tuženika nije došlo do promjene u organizaciji rada u smislu da je ranije imao sistematizacijom radnih mjesta predviđen i sukladno tome zaposlen veći broj izvršitelja na radnom mjestu tajnika, pa je radi uspješnijeg obavljanja poslova i bolje organizacije ili smanjenja troškova donio poslovnu odluku o smanjenju broja izvršitelja na tom radnom mjestu.

Zbog toga, budući da se ne radi o prestanku potrebe za obavljanjem rada tužiteljice zbog organizacijskih, a niti tehničkih ili gospodarskih razloga, problem viška radnika na radnom mjestu tajnika tuženik nije bio ovlašten rješavati putem poslovno uvjetovanog otkaza ugovora o radu tužiteljici. Tuženik je bio dužan postupiti po pravomoćnoj i ovršnoj presudi Općinskog radnog suda u Zagrebu broj Pr-7837/13-32 od 21.11.2014. i vratiti tužiteljicu na radno mjesto na kojem je radila prije otkaza ugovora o radu jer to radno mjesto još uvijek postoji, i u takvoj situaciji autonomno pravo tuženika da organizira rad i odlučuje o izboru radnika za čijim radom ima ili nema potrebe ne obuhvaća i slobodu da se poslovno uvjetovanim otkazom služi kako bi se riješio radnika čije vraćanje na rad mu je naloženo pravomoćnom presudom. Drugačija je situacija u slučaju uspjeha u radnom sporu radnika čije je radno mjesto u međuvremenu ukinuto, pa ga na to mjesto poslodavac ne može vratiti, a ne postoji niti mogućnost vraćanja radnika na druge odgovarajuće poslove, jer se tada radi o promjenama u unutarnjoj organizaciji poslodavca zbog kojih je prestala potreba za radom tog radnika. Iz svih navedenih razloga ovaj sud je suglasan s ocjenom prvostupanjskog suda da u konkretnom slučaju tuženik nije imao opravdani razlog za poslovno uvjetovani otkaz ugovora o radu tužiteljici.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-270/16-5, od 12. X. 2017.

PRESTANAK UGOVORA O RADU – OTKAZ – IZVANREDNI OTKAZ – RAZLOZI ZA OTKAZ

Neovlašteno raspolaganje tekstom novinskog članka

(čl.116. Zakona o radu – "Narodne novine" br. 93/14 i 127/17)

Neovlašteno raspolaganje radnom verzijom novinskog članka njegovim prosljeđivanjem trećim osobama i na taj način omogućavanjem objave u drugim medijima, protivno opravdanom stavu uredništva o potrebi njegove autorske dorade i provjere u njemu sadržanih informacija, predstavlja osobito tešku povredu obveza iz radnog odnosa te opravdani razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu.

„Prvostupanjski sud je utvrdio da je tužiteljica kod tuženika zaposlena na radnom mjestu novinara urednika; da je uoči parlamentarnih izbora koji su održani dana 11. rujna 2016., i to dana 9. rujna 2016., tužiteljica neovlašteno prosljedila političkoj stranci, H. k. d. u., neobjavljen radnu verziju članka novinarku tuženika I.B.V. pod naslovom „T. M. s. d. H. 10,6 milijuna kuna“; da je uz elektronskom poštom prosljeđeni članak tužiteljica dostavila i slijedeći komentar: „Ovaj tekst vodstvo H. odlučilo je ne objaviti s obrazloženjem da bi bilo neetično jer je M. nositelj liste u VI izbornoj jedinici. Dobro bi bilo da pokaže svojima u VI izbornoj jedinici. Etičnosti radi. Ip“; da je istoga dana (9. rujna 2016.) ovaj tekst objavljen na portalima D.hr. i M.hr uz popratne komentare; da je autorica teksta isti smatrala dovršenim

ali da je uredništvo ocijenilo da ga treba doraditi, zbog čega u vrijeme kada je tužiteljica prosljedila članak navedenoj političkoj stranci uredništvo nije odobrilo objavljivanje članka; da je nakon izvršene dorade tuženik objavio tekst članka dana 18. rujna 2016.

Na temelju navedenih, u bitnome nespornih činjenica, kao i nesporne činjenice da nitko od novinara tuženika, pa niti tužiteljica, nije imao ovlaštenje objaviti niti bilo kome prosljeđivati navedeni neobjavljeni članak, prvostupanjski sud cijeni da se radi o takvoj osobito teškoj povredi obveze iz radnog odnosa s obzirom na koju, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju stranaka, nastavak tužiteljičinog radnog odnosa kod tuženika nije moguć. Da su se dakle ostvarile pretpostavke za izvanredan otkaz ugovora o radu iz čl. 119. Zakona o radu (NN broj 93/14 – dalje: ZR).

U odnosu na u žalbi ponovljenu tvrdnju tužiteljice da uredništvo nije imalo opravdanog razloga tražiti bilo kakvu doradu teksta, da se je radilo o cenzuri motiviranoj time da javnost ne bude informirana o dugu supruge jednog bivšeg ministra, nositelja liste jedne predizborne koalicije neposredno prije parlamentarnih izbora, prvostupanjski sud pobijanu presudu u bitnome obrazlaže time da se nije radilo o prosljeđivanju informacije sadržane u navedenom tekstu, već o prosljeđivanju teksta bez odobrenja nadležnih urednika. U odnosu na ovakve razloge za ocjenu da li su se u konkretnom slučaju ostvarile zakonske pretpostavke za izvanredan otkaz ugovora o radu, treba potvrditi ocjenu prvostupanjskog suda da prosljeđivanje jednoj političkoj stranci navedenog teksta unatoč zabrani uredništva, doista predstavlja tešku povredu obveza iz radnog odnosa, te da se povreda obveze doista ne sastoji u iznošenju informacija sadržanih u tekstu već u neovlaštenom raspolaganju tekstem.

Međutim, da bi se ocijenilo da li se radi o takvoj osobito teškoj povredi obveze iz radnog odnosa s obzirom na koju, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć, potrebno je ocijeniti i ostale relevantne okolnosti na koje tužiteljica ukazuje već u prvostupanjskom postupku. Prije svega, da li su postojali opravdani razlozi za doradu teksta i prethodnu provjeru određenih informacija, kao razlog njegovog neobjavljivanja odmah nakon što je sačinjen, ovo osobito imajući u vidu da tužiteljica svoje postupke opravdava interesom javnosti za pravovremenom informacijom, uz ocjenu da nakon održanih parlamentarnih izbora ona više ne bi bila pravovremena.

Iako se na temelju iskaza saslušanih svjedoka ne može utvrditi da bi konkretna uputa o tome na temelju kojih izvida i na koji način treba doraditi tekst, autorica dobila od urednika već prije nego što je tekst objavljen na portalima, budući da autorica za razliku od urednika navodi da je sva konkretne upute dobila tek nakon objave teksta, utvrđene činjenice ne upućuju na zaključak da bi neobjavljivanje teksta prije izbora bilo neopravdano. Naime, ocjena je i ovog drugostupanjskog suda da je u ovakvom članku bilo bitno odgovoriti na pitanja uobičajenosti tzv. „payback“ aranžmana u poslovanju H. i farmaceutskih tvrtki te uobičajenih načina i rokova namirenja takvih dugova. Iako iz sadržaja članka objavljenog po tuženiku proizlazi da ravnatelj H. iz vremena nastanka duga S.V. nije ništa rekao o konkretnim okolnostima nastanka ovog duga, ovaj drugostupanjski sud cijeni razumljivim i pokušaj da se od njega dobiju informacije o tome. Ovakvo postupanje urednika doduše upućuje na nešto veći oprez pri objavljivanju teksta, vjerojatno upravo zbog njegovog mogućeg utjecaja na rezultate parlamentarnih izbora. Međutim, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, ova okolnost je predstavljala razlog više za provjeru informacija te iznošenje svih relevantnih okolnosti slučaja, budući da učinak nepotpune ili netočne informacije na izborni rezultat više ne bi bio popravljen.

Iako je za ocjenu opravdanosti odluke o potrebi dorade teksta odlučno da li je to objektivno bilo potrebno s obzirom na sve relevantne okolnosti, treba ipak reći da iz

provedenih dokaza ne proizlazi da su urednici od samog početka autorici teksta na bilo koji način otežavali rad na tekstu ili je demotivirali u radu na tekstu. Naprotiv, i sama autorica u svome iskazu navodi da je njezin rad na navedenom tekstu započeo tako što je ona na temelju jednog dokumenta HZZO-a došla na ideju za taj tekst, da je o tome razgovarala sa urednikom L. te da joj je urednik, nakon što je razmislio, rekao kako smatra da ona treba raditi na tom tekstu. Konačno, za ocjenu radi li se o reakciji tužiteljice na neopravdano cenzuriranje informacije, bitno je kako iz provedenih dokaza proizlazi, a između stranaka niti nije sporno, da kod tuženika niti u jednom trenutku nije bilo dovedeno u pitanje objavljivanje navedenog teksta.

Slijedom navedenog ocjena je ovog drugostupanjskog suda da se nije radilo o cenzuriranju informacije u svrhu pogodovanja jednoj političkoj opciji, kako to tvrdi tužiteljica, te da stoga tužiteljčina teška povreda obveze iz radnog odnosa predstavlja takvu osobito tešku povredu zbog koje je dozvoljen izvanredni otkaz ugovora o radu.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-411/17-2, od 07. XII. 2017.

PRESTANAK UGOVORA O RADU – OSTALO – OTPREMNINA U SLUČAJU OTKAZA

Neprekidno trajanja radnog odnosa – uračunavanje otkaznog roka

(čl.119.st.1. Zakona o radu – "Narodne novine" br. 149/09, 61/11, 82/12 i 73/13)

Kod redovitog otkaza ugovora o radu radni odnos radnika kod poslodavca prestaje istekom otkaznog roka – stoga se u vrijeme neprekidnog trajanja radnog odnosa kod poslodavca, prema kojem se utvrđuje visina otpremnine, uzima i vrijeme trajanja radniku priznatog otkaznog roka a ne samo vrijeme provedeno na radu kod poslodavca do donošenja odluke o otkazu.

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužiteljice za isplatu razlike otpremnine u iznosu od 5.109,68 kn. Naime, tužiteljica je tijekom postupka tvrdila da je tuženik odlukom o poslovno uvjetovanom otkazu ugovora o radu od 05. ožujka 2013. otkazao ugovor o radu s pravom na otkazni rok od 2 mjeseca i 2 tjedna i propisao u čl. 3. da radnici prestaje radni odnos nakon isteka otkaznog roka, zatim da je tuženik utvrdio kako tužiteljica ima pravo na otpremninu u iznosu od 1/3 prosječne mjesečne plaće koju je ostvarila u 3 mjeseca prije prestanka ugovora o radu na temelju 12 godina rada tužiteljice kod tuženika, no u ovoj parnici tvrdi da je radni odnos zasnovala 20. ožujka 2000. i da otkazni rok je trebao trajati do 23. svibnja 2013. i da je stoga otpremnina trebala biti obračunata na temelju 13 godina neprekidnog radnog staža, što predstavlja utuženi iznos od 5.109,68 kn.

Prvostupanjski sud je ocijenio da tužiteljica ima pravo na isplatu otpremnine za 13 godina rada kod tuženika i da je visinu otpremnine trebalo utvrditi s danom isteka otkaznog roka i takvo shvaćanje prvostupanjskog suda prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

Naime, prema odredbi čl. 119. st. 1. Zakona o radu (NN broj 149/09, 61/11, 82/12 i 73/13 – dalje: ZR) radnik kojem poslodavac otkazuje nakon 2 godine neprekidnog rada, osim ako se otkazuje iz razloga uvjetovanih ponašanjem radnika, ima pravo na otpremninu u iznosu koji se određuje s obzirom na dužinu prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa s tim poslodavcem. Prema odredbi čl. 113. st. 1. ZR-a otkazni rok počinje teći danom dostave

otkaza ugovora o radu. S obzirom na to da je odlukom o poslovno uvjetovanom otkazu ugovora o radu od 05. ožujka 2013. godine u čl. 2. određeno da radnica ima pravo na otkazni rok od 2 mjeseca i 2 tjedna koji je počeo teći 08. ožujka 2013., a u čl. 3. je propisano da radnici prestaje radni odnos nakon isteka otkaznog roka, što znači 24. svibnja 2013., proizlazi da je s tim danom tužiteljici prestao radni odnos, kako to osnovano tužiteljica tvrdi i u tužbi. S obzirom na to da je tužiteljica neosporno kod tuženika počela raditi 20. ožujka 2000. godine, proizlazi da je do prestanka radnog odnosa 24. svibnja 2013. godine navršila 13 godina neprekidnog rada kod tuženika pa ima pravo na otpremninu za 13 godina rada, kako je to pravilno utvrdio i prvostupanjski sud.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-476/16-3, od 31. III. 2017.

OTKAZ – OTPREMNINA U SLUČAJU OTKAZA

Osnovica za izračun otpremnine – kada se radnik prije otkaza nalazi na bolovanju

(čl.126.st.2.Zakona o radu – "Narodne novine" br. 93/14)

Vremensko razdoblje relevantno za izračun otpremnine je period posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, pa kada radnik u tom razdoblju ne radi zbog privremene nesposobnosti za rad (bolovanja) osnovicu za izračun otpremnine čini prosječna „pretpostavljena plaća“ – plaća koju bi radnik u tom razdoblju ostvario da je radio na poslovima svoga radnog mjesta uz primjenu svih normativa kojima je uređeno pitanje obračuna plaće.

„Tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom nije bilo sporno da je tužiteljica bivša radnica tuženika kojoj je prestao radni odnos odlukom tuženika o poslovno uvjetovanom otkazu ugovora o radu od 26.01.2016. godine, da joj pripada pravo na otpremninu, i da je tužiteljica kod tuženika bila u radnom odnosu pune 32 godine. Provedenim dokazima sud prvog stupnja je utvrdio da tužiteljica u momentu donošenja odluke o poslovno uvjetovanom otkazu nije radila jer je, počevši od 24. ožujka 2014. godine pa sve do dana prestanka radnog odnosa bez prekida bila na bolovanju i da joj je u tom razdoblju isplaćivana naknada plaće.

Pred prvostupanjskim sudom bilo je sporno prema kojoj osnovici tužiteljici pripada pravo na obračun otpremnine – dali prema onoj (7.757,22 kune) koju je izračunao tuženik za vremensko razdoblje (listopad – prosinac 2015. godine) posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, ili primjenom osnovice, tj. prosječne plaće (8.215,02 kune odnosno 9.090,28 kuna) izračunate za vremensko razdoblje od prosinca 2013. godine pa do veljače 2014. godine, tj. za razdoblje koje prethodi bolovanju tužiteljice. Sud prvog stupnja, polazeći od odredbe čl.70. Kolektivnog ugovora za I. d.d., zauzima pravni stav da tužiteljici pripada pravo na otpremninu obračunatu prema plaći isplaćenoj u vremenskom razdoblju posljednja tri mjeseca koje prethodi otkazu ugovora o radu, a kako je tužiteljica u tom razdoblju bila na bolovanju te joj nije isplaćivana plaća već naknada plaća, pravo na otpremninu joj pripada prema prosjeku plaće koji bi ona ostvarila u tom razdoblju da nije bilo bolovanja (pretpostavljena plaća).

Pitanja vezana za otpremninu u Zakonu o radu (NN broj 93/14 – dalje: ZOR/14) regulirana su u njegovoj odredbi čl.126., u kojoj je propisano, i to u st.2., da se otpremnina ne smije ugovoriti, odnosno odrediti u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće

koju je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca. Iz navedene zakonske odredbe potpuno izvjesno proizlazi da su parametri za izračun pripadajuće otpremnine: prosječna mjesečna plaća i razdoblje od tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu. Odredbom čl.70.st.2. Kolektivnog ugovora tuženika je propisano da kad radnik prema odredbama Zakona o radu ima pravo na otpremninu da mu pripada otpremnina u visini od najmanje 60 % prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene radniku u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu za svaku navršenu godinu rada kod poslodavca i pravnih prednika poslodavca, osim ako to poslodavac i sindikati drukčije ne utvrde pisanim sporazumom. Iz navedene odredbe proizlazi da je Kolektivnim ugovorom tuženika, kada je riječ o parametrima za izračun pripadajuće otpremnine, potpuno jednako propisano kao i odredbom čl.126.st.2. ZOR/14 – jer oba propisa govore o prosječnoj plaći (ostvarenoj odnosno isplaćenju, s tim da je u KU navedeno da je riječ o bruto plaći) radnika, i to o onoj koja je isplaćena u razdoblju od tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu. Stoga je potpuno neutemeljeno pozivanje tužiteljice u žalbi na odredbu čl.9.st.3. ZOR/14, kojom je propisana obveza primjene za radnika najpovoljnijeg prava.

Tijekom postupka nije bilo sporno da tužiteljica u vremenskom razdoblju (listopad – prosinac 2015. godine), koje je u smislu naprijed navedenog relevantno za utvrđivanje osnovice za izračun pripadajuće otpremnine, tj. tri mjeseca prije otkaza ugovora o radu, nije radila zbog toga što se je nalazila na dugotrajnom i kontinuiranom (od ožujka 2014. godine) bolovanju, pa joj slijedom toga u tom razdoblju nije isplaćivana plaća već joj je isplaćivana naknada plaće. U takvoj situaciji, prema stavu ovog drugostupanjskog suda a kako to ispravno smatra i tuženik, osnovicu za izračun otpremnine treba utvrditi prema visini plaće koja bi tužiteljici u relevantnom vremenskom periodu (listopad-prosinac 2015.) bila isplaćena da je radila na svome radnom mjestu uz primjenu svih normativnih akata poslodavca kojima je uređeno pitanje obračuna i isplate plaća – tj. prema pretpostavljenoj plaći, a ne prema isplaćenim plaćama iz vremenskog razdoblja (prosina 2013. godine – veljača 2014. godine) koje prethodi razdoblju tužiteljčina bolovanja, kako to ona pogrešno tvrdi tijekom postupka a i sada u žalbi.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-393/17-2, od 04. XII. 2017.

PRESTANAK UGOVORA O RADU – OTKAZ – TERET DOKAZIVANJA

Dokazivanje kriterija za usporedbu i bodovanje viška radnika

(čl.135.st.3. u svezi čl.115.st.2. Zakona o radu – "Narodne novine" br. 93/14)

Dokazivanja postojanja opravdanog razloga za poslovno uvjetovani otkaz tereti poslodavca, a to podrazumijeva, pored postojanja gospodarskih, organizacijskih i tehnoloških razloga koji su doveli do viška izvršitelja na određenom radnom mjestu, i dokazivanje da je poslodavac primijenio zakonom propisane te s njegove strane određene dodatne kriterija za usporedbu i bodovanje radnika zatečenih na radnom mjestu na kojem se pojavio višak izvršitelja.

„Tužitelj svoju tvrdnju o nedopuštenosti otkaza zasniva na više činjeničnih tvrdnji - da poslovno uvjetovani otkaz nije mogao dobiti zbog privremene nesposobnosti za rad uslijed profesionalne bolesti, da otkazni rok nije mogao teći za vrijeme profesionalne nezaposlenosti za rad, kao i da se pri donošenju odluke kojom će od usporednih radnika na radnom mjestu

građevinski radnik – miner otkazati ugovor o radu, tuženik nije pridržavao propisanih kriterija u smislu čl. 115. st. 2. Zakona o radu (NN broj 93/14 – dalje: ZR).

U odnosu na prigovor nepridržavanja propisanih kriterija pri davanju prednosti pojedinom od usporednih radnika, prvostupanjski sud cijeni da je teret dokazivanja bio na tužitelju, da je tužitelj trebao navesti kojem je od usporednih radnika protivno propisanim kriterijima tuženik dao prednost u odnosu na tužitelja, da tužitelj takvih konkretnih činjeničnih tvrdnji nije iznio, pa da stoga nije dokazao da se tuženik nije pridržavao propisanih kriterija.

Međutim, u ovome radnom sporu povodom tužbe radnika radi utvrđenja nedopuštenim poslovno uvjetovanog otkaza, na poslodavcu je teret dokazivanja postojanja opravdanog razloga za otkaz (čl. 135. st. 3. ZR). Ovo podrazumijeva ne samo teret dokazivanja na okolnost potrebe smanjenja broja radnika, već i na okolnost da su pravilno primijenjeni važeći kriteriji pri uspoređivanju (bodovanju) zatečenih radnika na konkretnom radnom mjestu, u svrhu donošenja odluke o tome kojim od usporednih radnika se ima otkazati ugovor o radu. Teret dokazivanja na strani poslodavca na ovu okolnost proizlazi i iz obveze poslodavca da dokaže da se je prije donošenja odluke o otkazu savjetovao sa radničkim vijećem te da je radničkom vijeću dostavio podatke važne za donošenje odluke (čl. 150. ZOR-a) što podrazumijeva i konkretne podatke o kriterijima uspoređivanja radnika, a u konkretnom postupku i iz obveze poslodavca na provođenje postupka za slučaj kolektivnog viška radnika (čl. 127. ZR-a) u kojem postupku poslodavac ove podatke ima dostaviti i Zavodu za zapošljavanje. Konačno, ukoliko poslodavac ove podatke ne bi dovoljno određeno iznio u postupku savjetovanja sa radničkim vijećem, a niti u postupku radi zaštite prava radnika koji prethodi radnom sporu, radnik kao tužitelj niti ne bi bio u mogućnosti iznositi činjenice odlučne za utvrđivanje nedopuštenosti otkaza. Stoga se niti ne ukazuje opravdanim stavljati radniku teret dokaza na ovu okolnost.

U pismenoj odluci o otkazu tuženik ne navodi na temelju kojih usporednih kriterija te u konkurenciji sa kojim radnicima je tuženik utvrđen viškom, dok se povodom zahtjeva za zaštitu prava koji je tužitelj podnio povodom otkaza tuženik nije očitovao. Tijekom ovoga parničnog postupka tuženik navodi da je kriterije za utvrđivanje kolektivnog viška radnika on propisao svojom Odlukom o racionalizaciji i reorganizaciji poslovanja društva te prilaže ovu Odluku kojom je kao najznačajniji kriterij pripisan kriterij odnosa prema radu (mogućih 17 bodova), a nakon toga kriterij starosti (moguća 4 boda), kriterij trajanja radnog odnosa kod tuženika (0,2 boda po godini) te kriterij obveza uzdržavanja (do 5 bodova). Međutim, tuženik niti tijekom ovoga postupka ne navodi koji su to radnici bili usporedni u odnosu na tužitelja te koliko je koji od radnika, uključujući i tužitelja, ostvario bodova na temelju ovako propisanih kriterija. Iako tuženik u spis prilaže i novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Odluku o potrebnom broju izvršitelja sistematizacije radnih mjesta, zapisnike sačinjene povodom savjetovanja sa sindikalnim povjerenicima u funkciji radničkog vijeća te obavijest Hrvatskom zavodu za zapošljavanje o Kolektivnom višku radnika, niti jedna od priloženih isprava ne sadrži podatke o izvršenom bodovanju usporednih radnika, pa čak niti podatak iz kojeg bi bilo vidljivo koliki broj radnih mjesta je smanjen na poslovima koje je obavljao tužitelj.

Iz navedenih razloga osnovani su žalbeni navodi koji se u bitnome svode na tvrdnje da tuženik tijekom cijelog postupka nije naveo konkretne činjenice o rezultatima bodovanja usporednih radnika, kao i da tužitelj nije mogao provjeriti prema kojim kriterijima je postao višak. Pogrešno ocijenivši na kojoj strani je teret dokazivanja na odlučnu okolnost pravilne primjene kriterija pri donošenju odluke koji od usporednih radnika se ima utvrditi viškom,

prvostupanjski sud je pogrešno utvrdio činjenično stanje na navedenu spornu okolnost. Stoga je temeljem čl. 373.a Zakona o parničnom postupku (NN broj 148/11-pročišćeni tekst i 25/13 – dalje: ZPP) žalba uvažena te je prvostupanjska presuda preinačena usvajanjem tužbenog zahtjeva.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-125/17-2, od 27. IV. 2017.

KOLEKTIVNI UGOVORI – SUDSKA ZAŠTITA PRAVA IZ KOLEKTIVNIH UGOVORA

Dodatak za posebne uvjete rada liječnika radiologa – u razdoblju od 28.10.2012. do 01.12.2013. godine

(čl.65. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja – "Narodne novine" br. 88/13, i čl.1. i čl.3. Uredbe o dodacima na plaće za pojedine poslove zaposlenih u zdravstvu – "Narodne novine" br. 20/03 i 47/03)

Od prestanka (28.10.2012.) produžene primjene KU za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (NN broj 9/05, 20/06, 156/09, 52/10 i 7/11) pa do početka (01.12.2013.) primjene KU za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (NN broj 143/13) pravo na dodatak na plaću od 20 % za posebne uvjete rada ne pripada svim liječnicima specijalistima radiologije – veća samo subspecijalistima zaposlenim na poslovima intervencijske radiologije.

„Iz utvrđenja prvostupanjskog suda proizlazi da tužiteljici primjenom čl. 65. st. 1. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (NN broj 88/13 – dalje:KU 88/13) za rad na radnom mjestu specijaliste radiologije u razdoblju veljača – studeni 2013. pripada pravo na dodatak na plaću za otežane uvjete rada od 20%, a ne 16% kako joj je tuženik obračunao i isplatio, pa prvostupanjski sud pozivom na tu odredbu prihvaća tužbeni zahtjev i obvezuje tuženika da joj na ime manje isplaćene plaće u tom razdoblju isplati bruto iznos od 4.416,89 kn.

Međutim KU-88/13, na kojem se temelji prvostupanjska presuda za sporno razdoblje veljača - studeni 2013., primjenjivao se je u razdoblju od 1. lipnja 2013. do 30. studenoga 2013., no unatoč tome sud prvog stupnja ne iznosi razloge iz kojih tužiteljici i u razdoblju veljača - svibanj 2013. pripada pravo na dodatak za plaću od 20% , pa je u pravu žalitelj kada ističe da presuda u tom dijelu nema razloga o toj odlučnoj činjenici, čime je ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354.st.2.t.11. Zakona o parničnom postupku (NN broj 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – dalje: ZPP) na čije postojanje izričito upire žalitelj, no utvrđeni nedostatak u pisanoj izradi presude i ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka ne uvjetuje njezino ukidanje u smislu čl. 373.a st. 3. ZPP-a jer bitne činjenice proizlaze iz u spisu priloženih isprava i izvedenih dokaza.

Naime, prava i obveze iz rada i po osnovi rada radnika u djelatnosti zdravstva i zdravstvenog osiguranja nisu bila regulirana kolektivnim ugovorim u razdoblju od 28. listopada 2012. kada je u smislu čl. 27. Zakona o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje (NN broj 82/12 – dalje:Zakon o reprezentativnosti) prestala produžena primjena ranijeg Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (NN broj 9/05., 20/06., 156/09., 52/10., 7/11. – dalje: KU-9/05.) pa sve do 1. lipnja 2013. kada je počela primjena KU-88/13. U takvoj situaciji u

pogledu prava na isplatu dodatka na plaću za razdoblje od 1. veljače do 31. svibnja 2013. po ocjeni ovoga suda valja primijeniti odredbe Uredbe o dodacima na plaće za pojedine poslove zaposlenih u zdravstvu (NN broj 20/03., 47/03. – dalje: Uredba), jer na takvu ocjenu upućuje sadržaj odredbi čl. 100. KU-9/05. i čl. 98. KU-88/13. kojima je propisano da se Uredba ne primjenjuje za vrijeme važenja tih kolektivnih ugovora.

Odredbom čl. 1. i 3. Uredbe propisano je da dodatak na plaću u omjeru od 20%, među inim, ima i liječnik specijalist radiologije-intervencijski radiolog. Odredbom čl. 65. KU-88/13. također je propisano da dodatak na plaću u omjeru od 20% na ime posebnih uvjeta rada, među inim, pripada i liječniku specijalistu radiologije-intervencijskom radiologu. Iz sadržaja i smisla navedenih odredbi jasno proizlazi da pravo na dodatak od 20% pripada samo liječnicima specijalistima radiologije zaposlenim na poslovima intervencijskog radiologa, a ne svim liječnicima specijalistima radiologije. Naime, intervencijska radiologija je priznata medicinska subspecijalizacija radiologije, a subspecijalisti iz intervencijske radiologije su radiolozi s dodatnom naprednom izobrazbom glede izvođenja minimalno invazivnih zahvata kojima se zamjenjuju komplicirani klasični operacijski zahvati. Stoga jezično i teleološko tumačenje navedenih odredbi rezultira zaključkom da se dodatak na plaću odnosi isključivo na subspecijaliste iz intervencijske radiologije, jer bi u suprotnom kao ovlaštenike ovog materijalnog prava bilo dostatno navesti samo liječnike specijaliste iz radiologije. Kako nije sporno da tužiteljica nije zaposlena na radnom mjestu i poslovima intervencijskog radiologa, već da obavlja samo poslove liječnika specijalista radiologije, ona uz pravilnu primjenu odredbi čl. 1. i 3. Uredbe za razdoblje veljača - svibanj 2013. i čl. 65. KU-88/13. za razdoblje lipanj - studeni 2013. nema pravo na dodatak na plaću u omjeru od 20%, a na što s punim pravom ukazuje žalitelj.

U tom se kontekstu tužiteljica neosnovano tijekom prvostupanjskog postupka, što ponavlja i u odgovoru na žalbu, poziva na Zaključak broj 17. s 4. sjednice Zajedničkog povjerenstva za tumačenje Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja od 24. siječnja 2014. Naime, taj se zaključak odnosi na tumačenje odredbe čl. 57. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja ("Narodne novine", broj 143/13., dalje: KU-143/13.), koji se primjenjuje od 1. prosinca 2013., a prema kojem pravo na dodatak na plaću od 25% s osnova posebnih uvjeta rada ima svaki liječnik specijalist radiologije, a ne samo intervencijski radiolog, no pravo tužiteljice na taj dodatak počevši od 1. prosinca 2013. tuženik nije niti osporavao, dočim se i po ocjeni ovoga suda taj zaključak ne može primijeniti retroaktivno i na razdoblje prije 1. prosinca 2013. jer se radi o zaključku Zajedničkog povjerenstva osnovana isključivo za tumačenje KU-143/13. (čl. 18. KU-143/13.), koji se i odnosi na primjenu odredbe čl. 57. KU-143/13.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-195/16-3, od 13. XI. 2017.

OSTVARIVANJE PRAVA I OBVEZA IZ RADNOG ODNOSA – OSTALO

Troškovi stanovanja djelatnih vojnih osoba – članova posade broda

(čl.49.st.2. Pravilnika o službi na brodovima u Oružanim snagama Republike Hrvatske – "Narodne novine" br. 5/14)

Pravo na naknadu troškova stanovanja na kopnu djelatnih vojnih osoba članova posade broda Oružanih snaga Republike Hrvatske prosuđuje se primjenom odredbe čl.49. Pravilnika o službi na brodovima OSRH – pa za ostvarenje tog prava nije dostatno ne postojanja adekvatnog smještaja na brodu već je nužno da je član posade broda, zbog tog neadekvatnog smještaja i neosiguravanja drugog smještaja od strane zapovjedništva postrojbe, stvarno imao taj trošak iznajmljivanjem stambenog prostora na kopnu.

„Predmet ovog spora je zahtjev tužitelja za naknadu troškova stanovanja za razdoblje od prosinca 2013. do listopada 2014. nakon što je tužitelj kao djelatna vojna osoba rješenjem Ministarstva obrane od 18. prosinca 2013. raspoređen u drugu diviziju obalne straže Hrvatske ratne mornarice, ophodni broj OB-03 sa sjedištem u Puli.

Prvostupanjski sud pobijanu dosuđujuću presudu u bitnome obrazlaže time da je na temelju iskaza saslušanih svjedoka utvrdio da na brodu nisu postojali prikladni uvjeti za smještaj posade, da se takav smještaj na brodu ne može smatrati smještajem na vojnoj lokaciji i da je brod tužitelja bio smješten u luci Pula koja je više od 50 km udaljena od prebivališta tuženika, te da upravo iz ovih razloga tužitelj ostvaruje pravo na naknadu za stanovanje.

Prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude ne navodi određeno temeljem kojih materijalno pravnih odredbi tužitelj ostvaruje pravo na naknadu za stanovanje s tim da prethodno iznosi sadržaj pojedinih materijalno pravnih normi koje bi se prema ocjeni prvostupanjskog suda očito imale primijeniti na utvrđeno činjenično stanje. Tako se poziva na odredbu čl. 29. st. 1. Pravilnika o stambenom zbrinjavanju („NN“ 131/12) kojim je propisano da će se djelatnim vojnim osobama raspoređenim po potrebi službe u drugom mjestu službe koje je najmanje 50 km udaljeno od mjesta stalnog stanovanja ili se nalazi na otoku, kojima se u roku od 30 dana od dana rasporeda ne može dati na korištenje službeni stan, a nisu smještene u vojnim lokacijama, isplatiti naknada za stanovanje te na odredbu čl. 91. Zakona o obrani („NN“ 73/13) uz konstataciju da se temeljem navedene odredbe smještaj na brodu ne može smatrati smještajem na vojnoj lokaciji. Upućuje i na odredbe čl. 49. st. 1. i 2. Pravilnika o službi na brodovima OSRH, kojima je propisano da zapovjednik Hrvatske ratne mornarice organizacionom zapovjedi određuje na kojim će brodovima posada biti stalno, a na kojim će privremeno biti smještena te da na brodovima na kojima ne postoje prikladni uvjeti za smještaj posade, zapovjedništvo plovne postrojbe osigurava smještaj na kopnu. Na temelju ovakvog obrazloženja prvostupanjske presude za zaključiti je kako prvostupanjski sud smatra da zbog utvrđene činjenice da na brodu ne postoje prikladni uvjeti za smještaj posade ali i činjenice da brod ne predstavlja vojnu lokaciju tužitelj ostvaruje pravo na isplatu naknade za stanovanje temeljem čl. 29. st. 1. Pravilnika o stambenom zbrinjavanju.

Ocjena je ovog drugostupanjskog suda da pri ocjeni prava na smještaj i eventualne naknade zbog neadekvatnog smještaja članova posada brodova Hrvatske ratne mornarice nema mjesta primjeni Pravilnika o stambenom zbrinjavanju, već da su njihova prava uređena posebnim propisom – Pravilnikom o službi na brodovima u Oružanim snagama Republike Hrvatske („NN“ 5/2014). Navedenim Pravilnikom je propisano da zapovjedništvo glavne postrojbe ima osigurati smještaj na kopnu ukoliko na brodu ne postoje prikladni uvjeti za smještaj postrojbe (čl. 49. st. 2.)

Unatoč tome što navedenim Pravilnikom nije propisano pravo na naknadu za stanovanje za slučaj da članu posade broda nije osiguran smještaj na kopnu, ocjena je ovog drugostupanjskog suda da time nije isključeno ovakvo pravo ukoliko je član posade broda uslijed neadekvatnog smještaja na brodu imao opravdani trošak stanovanja na kopnu.

Međutim, tužitelj tijekom postupka uopće ne iznosi činjeničnu tvrdnju da bi kroz utuženo razdoblje uslijed neadekvatnog smještaja na brodu imao trošak iznajmljivanja stambenog prostora na kopnu. Dakle iz činjenica na kojima tužitelj zasniva potraživanje ne proizlazi njegova osnovanost neovisno od toga da li je on imao osiguran adekvatan smještaj na brodu. Stoga su neodlučne žalbene tvrdnje o pogrešnom utvrđenom činjeničnom stanju na okolnost adekvatnosti ovoga smještaja.

Slijedom navedenom valjalo je uslijed pogrešne primjene materijalnog prava preinačiti pobijanu presudu odbijanjem tužbenog zahtjeva.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-271/16-2, od 30. XI. 2017.

V. GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO

PARNIČNI POSTUPAK

POREZI, PRISTOJBE, TROŠARINE, CARINE, DOPRINOSI I NAKNADE – PRISTOJBE - SUDSKE

Vrijednost predmeta spora za obračun pristojbe – kod subjektivne kumulacije (aktivnog suparničarstva)

(čl.23.st.2. Zakona o sudskim pristojbama – "Narodne novine" br. 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11, 112/12, 157/13 i 110/15)

Kada u jednoj parnici svaki od više (25) tužitelja postavljaju tužbene zahtjeve iste vrste (isplata kunskog iznosa) koji proizlaze iz bitno istovrsne činjenične i pravne osnove (naknada štete na posebnim dijelovima zgrade zbog nedostataka u izgradnji) vrijednost predmeta spora za obračun pristojbe ne čini zbroj svih zahtjeva, već se pristojba za svakog tužitelja zasebno obračunava prema vrijednosti njegova zahtjeva.

„Nije u pravu žalitelj kada pozivom na odredbu čl. 23. st. 1. Zakona o sudskim pristojbama (NN broj 74/95., 57/96., 137/02., 125/11., 112/12., 110/15., dalje: ZSP) ističe da vrijednost predmeta spora čini zbroj vrijednosti zahtjeva svih tužitelja u iznosu od 1.740.000,00 kn, te da je i visinu njegove pristojbene obveze na tužbu valjao utvrditi u postotku od ukupnog iznosa sudske pristojbe na tužbu od 5.000,00 kuna.

Naime, i po ocjeni ovoga suda drugog stupnja pri utvrđivanju vrijednosti predmeta spora mjerodavne za određivanje visine pristojbene obveze tužitelja nema mjesta primjeni odredbe čl. 23. st. 1. ZSP, jer je tom odredbom propisano da se vrijednost predmeta spora u slučaju kada je jednom tužbom obuhvaćeno više zahtjeva protiv istog tuženika, bez obzira temelje li se svi zahtjevi na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, određuje prema zbroju vrijednosti svih zahtjeva. Iz sadržaja i smisla te odredbe jasno proizlazi da se ona odnosi na situaciju kada jedan tužitelj u tužbi ističe više zahtjeva protiv istog tuženika, što ovdje nije slučaj.

Iz spisa je vidljivo da je tužbu uključujući i tužitelja podnijelo ukupno 26 osoba, te da od toga 25 tužitelja zahtijeva naknadu štete zbog nedostataka u gradnji posebnih dijelova zgrade – stanova u zgradi u S., I.B. 1, dok jedan tužitelj zahtijeva naknadu štete zbog nedostataka u gradnji na zajedničkim dijelovima zgrade. Dakle, radi se o suparničarstvu na aktivnoj i pasivnoj strani, zbog čega kod utvrđivanja vrijednosti predmeta spora suprotno navodima žalbe valja primijeniti odredbu čl. 23.st. 2. ZSP-a, kako to pravilno zaključuje i prvostupanjski sud. Tom je odredbom propisano da se vrijednost predmeta spora u slučaju suparničarstva kada su predmet spora zahtjevi ili obveze iste vrste koje se temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, te ako postoji stvarna i mjesna nadležnost istog suda za svaki zahtjev i za svakog tuženika, određuje prema vrijednosti svakog pojedinog zahtjeva. S obzirom na činjeničnu osnovu na kojoj tužitelji temelje svoje zahtjeve za naknadom štete (nedostaci u gradnji), neosnovane su i bez uporišta u činjeničnim navodima tužbe žalbeni navodi kako se ti zahtjevi ne temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi.

Prema tome, vrijednost predmeta spora u odnosu na tužitelja predstavlja vrijednost njegova zahtjeva za naknadom štete u iznosu 70.000,00 kn, kako to pravilno utvrđuje prvostupanjski sud.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1237/17-2, od 30. VIII. 2017.

PRISTOJBE I TROŠARINE – PRISTOJBE - SUDSKE

Visina pristojbe za stupnjevitú tužbu

(čl.21.Zakona o sudskim pristojbama – "Narodne novine" br. 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11, 111/12, 157/13 i 110/15 i čl.40.st.5. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Obveza plaćanja sudske pristojbe za stupnjevitú tužbu (tužba iz čl.186.b st.1. i st.2. ZPP-a) koja je povučena prije nego što je tužitelj postavio točno određeni zahtjev za isplatu, koji je prije toga trebao biti utvrđen vještačenjem, određuje se prema vrijednosti predmeta spora u iznosu od 50.000,00 kuna uz odgovarajuću primjenu odredbe čl.40.st.5. ZPP-a.

„Osnovano tužitelj u žalbi ističe da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio da je tužbeni zahtjev u ovom predmetu postavljen u iznosu od 158.534,00 kuna, jer su u tužbi specificirani samo iznosi preplate mjesečnih anuiteta po Ugovoru o namjenskom kreditu od 18.06.2007, koji u ukupnom zbroju iznose 79.267,00 kuna (točka I. petita), a glede iznosa s osnove preplaćene glavnice tužitelj je naveo da potražuje iznos koji će se utvrditi provedenim financijskim vještačenjem (točka II. petita), dakle tužbu u tom dijelu podnio je sukladno čl. 186.b Zakona o parničnom postupku NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje: ZPP).

Odredbama čl. 21. st. 1. i 2. Zakona o sudskim pristojbama ("Narodne novine" broj 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13 i 110/15, u daljnjem tekstu: ZSP-a) određeno je da se u parničnom postupku plaćaju pristojbe prema vrijednosti predmeta spora, a vrijednost predmeta spora radi naplate pristojbe utvrđuje se prema vrijednosti koju ima predmet spora u vrijeme podnošenja tužbe. Odredbom st. 3. istog zakonskog članka određeno je da se na utvrđivanje vrijednosti predmeta spora odgovarajuće primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako tim Zakonom nije drukčije propisano.

Budući da je u ovom postupku tužba povučena a da prethodno tužitelj nije označio vrijednost predmeta spora u odnosu na zahtjev iz t. II. petita, a niti je prvostupanjski sud rješenjem utvrdio njegovu vrijednost, u ovom slučaju je trebalo na odgovarajući način primijeniti odredbu čl. 40. st. 5. ZPP-prema kojoj se smatra da navedena vrijednost iznosi 50.000,00 kn, odnosno da vrijednost predmeta spora po oba zahtjeva tužbe iznosi 129.267,00 kn.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1215/16-4, od 14. IX. 2017.

POREZI, PRISTOJBE, TROŠARINE, CARINE, DOPRINOSI I NAKNADE – PRISTOJBE - SUDSKE

Zastara naplate pristojbe nastale prije 01. siječnja 2014. godine

(čl.32. u svezi čl.3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama – "Narodne novine" br. 157/13)

Na nenaplaćenu pristojbenu obvezu nastalu prije 01. siječnja 2014. godine dulji rok zastare od pet godina primjenjuje se samo ako do toga dana (stupanje na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama – NN broj 157/13) nije nastupila zastara naplate pristojbe primjenom do tada važećeg roka od dvije godine.

„Neosnovano žalitelj u žalbi ponavlja već istaknuti prigovor zastare naplate pristojbe. Doduše, odredbom čl. 10. st. 1. Zakona o sudskim pristojbama (NN broj 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11 i 112/12 – dalje: ZSP), koja je bila na snazi u vrijeme podnošenja tužbe i nastanka pristojbene obveze, propisano je da pravo na naplatu pristojbe zastarijeva za dvije godine po isteku godine u kojoj je trebalo platiti pristojbu.

Shodno navedenoj odredbi dvogodišnji rok za naplatu pristojbe počeo je teći od 1. siječnja 2013., no nije istekao do 1. siječnja 2014. kada je stupila na snagu odredba čl. 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama ("Narodne novine", broj 157/13., dalje: ZID ZSP/13.). Tom je odredbom izmijenjena odredba čl. 10. ZSP-a tako da je rok zastare prava na naplatu pristojbe propisan u trajanju od 5 godina po isteku godine u kojoj je trebalo platiti pristojbu, a njezina primjena proizlazi iz odredbe čl. 32. ZID ZSP/13. koja propisuje da će se pristojba obračunavati i naplaćivati u skladu s odredbama tog Zakona i u predmetima u kojima sudska pristojba nije naplaćena do dana stupanja na snagu tog Zakona.

Kako je tužiteljeva obveza plaćanja pristojbe na tužbu nastala 27. travnja 2012., a pristojba nije naplaćena do stupanja na snagu odredbe čl. 3. u vezi čl. 32. ZID ZSP/13., to do donošenja rješenja o pristojbi od 5. veljače 2016. nije protekao petogodišnji rok zastare prava na naplatu pristojbe, pa žalba nije osnovana.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1237/17-2, od 30. VIII. 2017.

SUDOVI – IZUZEĆE – SUDACA – RAZLOZI ZA IZUZEĆE

Sumnja stranke u nepristranost suca

(čl.71.st.1.t.7. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Pretpostavke za izuzeće suca zbog drugih okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost ispunjene su, ne samo onda kada postoje dokazi u njegovu pristranost (da ima neki interes ili ulogu u slučaju, da ima formirani stavi ili mišljenje o postupku ili strankama, da ima animozitete ili simpatije prema nekoj od stranaka), već i onda kada sudac ne pruža dovoljno jamstva da se isključi svaka moguća sumnja (dojam javnosti, percepcija same stranke) u njegovu nepristranost – što je slučaj kada se radi o bliskom odnosa kumstva između raspravnog suca i punomoćnika (odvjetnika) jedne od stranaka u postupku.

„Odredbom čl. 71.st.1.t.7. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje: ZPP), na kojoj tužena temelji svoj zahtjev za izuzeće suca K.G., propisano je da sudac ne može obavljati sudačku dužnost ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.

Iz sadržaja dopune zahtjeva za izuzeće suca K.G. i njegova očitovanja proizlazi da je on u odnosu kumstva s punomoćnikom tužiteljice – odvjetnikom D.N., koji je krsni kum njegovoj djeci. U obrazloženju rješenja predsjednika prvostupanjskog suda broj Su-13/2015-5 od 22. siječnja 2015., kojim je odbijen zahtjev tužene za izuzećem suca izraženo je pravno shvaćanje da odnos kumstva između suca K.G. i punomoćnika tužiteljice – odvjetnika D.N. s obzirom na narav i intenzitet ne može izazivati sumnju u njegovu nepristranost u ovom postupku.

Međutim, takva ocjena značaja kumstva u odnosu na nepristranost suca ne može se prihvatiti osnovanom. Naime, jedna od osnovnih pretpostavki za pravično suđenje je nepristranost suca, što podrazumijeva da sudac nema poseban interes ili ulogu u određenom slučaju, te da nema već formirano mišljenje o postupku ili strankama – sudionicima tog postupka. Pojam nepristran može se definirati kao odsustvo pristranosti, animoziteta ili simpatije prema jednoj od stranaka u postupku, no postoje i slučajevi kada pristranost nije manifestna već prividna. Upravo zbog toga je u praksi Europskog suda za ljudska prava (dalje: ESLJP) zauzeto stajalište da se sudac može smatrati nepristranim samo ako zadovoljava uvjete kako subjektivnog tako i objektivnog testa nepristranosti. Kod subjektivnog testa nepristranosti predmnijeva se osobna nepristranost suca dok se ne dokaže protivno, dok se objektivni test nepristranosti sastoji u tome da se utvrdi da li sudac pruža dovoljno jamstva da se isključi svaka sumnja u njegovu pristranost. U tom kontekstu čak i vanjski dojam ima određenu važnost, jer je u pitanju povjerenje koje sudovi i suci u demokratskom društvu moraju poticati u javnosti. Upravo stoga već samo postojanje sumnje u nepristranost suca i takva percepcija stranke zahtijeva da se takav sudac izuzme iz suđenja, pri čemu je takvu sumnju dovoljno učiniti vjerojatnom, što znači da u takvom slučaju za odluku o izuzeću nije odlučno je li sudac doista pristran ili nepristran (presude ESLJP-a u predmetima *De Cubbervs.* Belgija, *Hauschildtvs.* Danska i dr.).

Sukladno tome već i sama sumnja tužene u nepristranost suca K.G. zbog njegova bliska odnosa i kumstva s punomoćnikom tužiteljice – odvjetnikom D.N., u smislu odredbe čl. 71. st. 1. t. 7. ZPP-a opravdava njegovo izuzeće od suđenja u ovom postupku.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1520/15-2, od 30. VIII. 2017.

PARNIČNI TROŠKOVI – OSTALA PRAVILA O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Kod povlačenja tužbe– u parnicama radi povrata preplaćenog po ugovorima o kreditu u CHF

(čl.158.st.1. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Kada tijekom parnice za povrat preplaćenog po ugovoru o kreditu u CHF zbog ništetnosti odredbe o promjenjivoj stopi ugovorne kamate tužitelj povuče tužbu zbog toga što je tuženik sklopljenim dodatkom ugovora o konvertiranju kredita (iz CHF u

EUR) utvrđeni iznos preplate tužitelju uračunao u otplatu konvertiranog kredita – tuženik je dužan tužitelju naknaditi parnični trošak jer se u navedenoj situaciji ima smatrati da je povlačenje tužbe posljedica udovoljenja tužbenom zahtjevu.

„Sud prvog stupnja donio je rješenje kojim je utvrđeno je da je tužba u ovoj pravnoj stvari povučena (točka I. izreke), odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu parničnog troška (točka II. izreke) i zahtjev tuženika za naknadu parničnog troška (točka III. izreke) te je odlučeno da svaka stranka snosi svoj trošak (točka IV. izreke). Tu odluku (o troškovima) sud prvog stupnja je donio pozivom na odredbu čl. 159. Zakona o parničnom postupku NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje: ZPP), utvrdivši da je tužitelj tužbu u ovom predmetu povukao nakon što su stranke dana 04.04.2016. sklopile Dodatak Ugovoru o kreditu kojim je kredit po ranije sklopljenom ugovoru konvertiran na način da je valutna klauzula u CHF zamijenjena valutnom klauzulom u EUR, čime su stranke međusobnim popuštanjem na nov način uredile svoj ugovorni odnos, zbog čega taj ugovor ima obilježja ugovora o izvansudskoj nagodbi, pa se na konkretni slučaj ima primijeniti naprijed navedena odredba.

Osnovano tuženik žalbom ukazuje na pogrešnu primjenu odredbe čl. 159. ZPP-a, jer između stranaka nije došlo do zaključenja sudske nagodbe, radi čega u ovom slučaju kod odlučivanja o troškovima postupka nije primjenjiva navedena zakonska odredba. Unatoč tome odluka prvostupanjskog suda, kojom je odbijen tuženikov zahtjev za naknadu parničnog troška, nije donesena na štetu tuženika jer se u ovom slučaju ima na odgovarajući način primijeniti odredba čl. 158. 1. ZPP-a kojom je propisana obveza naknade troškova postupka kada dođe do povlačenja tužbe zbog udovoljenja tužbenom zahtjevu.

Naime nije sporno da je u ovom predmetu tužitelj postavio zahtjev za isplatu s osnove povrata preplaćenih iznosa zbog ništetnosti odredbe o promjenjivoj stopi ugovorne kamate u Ugovoru o namjenskom kreditu sklopljenom 18.06.2007. te da su stranke tijekom postupka, dana 04.04.2016., sklopile Dodatak Ugovoru o kreditu, nakon čega je tužitelj podneskom od 14.06.2016. povukao tužbu. Iz zaključenog Dodatka Ugovoru o kreditu proizlazi da su njime stranke kredit odobren Ugovorom od 18.06.2007. u iznosu od 149.200,00 CHF konvertirale u valutu EUR, da je navedenim Dodatkom utvrđeno postojanje razlike između zbroja uplaćenih iznosa po kreditu u CHF i zbroja anuiteta po kreditu u EUR – tj. utvrđena je preplata u iznosu od 40.053,53 kn na dan 30.09.2015. (čl. 5.) i da se navedena preplata uračunava tužitelju u otplatu preostalih anuiteta kredita u EUR (čl. 6. Dodatka).

Time što je navedenim Dodatkom Ugovoru o kreditu utvrđeno postojanje preplate, što je bio predmet spora i predmet tužbenog zahtjeva, i time što je tuženik utvrđeni iznos preplate tužitelju uračunao u otplatu rata kredita konvertiranog u valutu EUR, tuženik je u suštini udovoljio postavljenom tužbenom zahtjevu, zbog čega je tužitelj i povukao tužbu u ovom predmetu, a navodi žalbe kojima tuženik tvrdi suprotno ne mogu se uvažiti kao osnovani. Zbog navedenog u ovom predmetu valjalo je o troškovima postupka odlučiti primjenom odredbe čl.158. st. 1. ZPP-a koja regulira pravo tužitelja na naknadu parničnog troška. Budući da je protiv odluke o troškovima postupka žalbu podnio samo tuženik, ta se odluka povodom žalbe ne može preinačiti na njegovu štetu (čl. 374. ZPP-a), pa je pobijanu odluku kojom je odbijen zahtjev tuženika za naknadu troška tuženika te odluku kojom je odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka valjalo, uz odbijanje žalbe tuženika, potvrditi na temelju odredbe čl. 380. t. 2. ZPP-a kao u izreci ovog rješenja.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1215/16-3, od 14. IX. 2017.

PREDSTEČAJNA NAGODBA

Neprijavljivanje tražbine – utjecaj na prekinutu parnicu

(čl.70.st.3. i čl.81. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi – "Narodne novine" br.108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15 i 78/15)

Propust tužitelja da u pokrenutom postupku predstečajne nagodbe prijavi svoju tražbinu koju je tuženik (dužnik predstečajne nagodbe) u ranije pokrenutoj parnici osporio do određivanja prekida parničnog postupka, ne predstavlja procesnu smetnju za meritorno odlučivanje o toj tražbini nakon što po sklapanju predstečajne nagodbe parnica bude nastavljena.

„Pravno su neutemeljene žalbene tvrdnje tuženika da u predmetnoj parnici nisu postojale procesne pretpostavke za meritorno odlučivanje o postavljenom tužbenom zahtjevu samo zbog toga što tužitelj svoju tražbinu nije prijavio u postupku predstečajne nagodbe.

Naime, u ovom žalbenom stadiju postupka nije sporno da je tijekom postupka (03.01.2013. godine) pred prvostupanjskim sudom nad tuženikom bio pokrenut postupak predstečajne nagodbe u skladu sa odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN broj 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 78/15 – dalje: ZFPPN), i da je dana 11. veljače 2013. godine na prijedlog obiju stranaka (dakle i tuženika kao dužnika predstečajne nagodbe) u ovom parničnom postupku bio određen prekid postupka; da je dana 20.01.2014. godine zaključena predstečajna nagodba nakon čega je nastavljen predmetni parnični postupak; da zaključenom predstečajnom nagodbom nije obuhvaćena predmetna tražbina tužitelja niti ju je tužitelj prijavio u postupku predstečajne nagodbe; i da je predmetna novčana tražbina nastala prije pokretanja postupka predstečajne nagodbe.

Sud prvog stupnja je pravilno postupio kada je, nakon pravomoćnog okončanja postupka predstečajne nagodbe, nastavio predmetni parnični postupak u smislu meritornog odlučivanja o postavljenom tužbenom zahtjevu. To znači da su neutemeljene žalbene tvrdnje tuženika, pozivom na odredbu čl.70.st.3.t.1. ZFPPN, da navedena okolnost (ne prijavljivanje tražbine od strane vjerovnika u postupku predstečajne nagodbe) uz nespornu okolnost da se radi o tražbini koja je nastala prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe, može imati za posljedicu gubitak prava da o osnovanosti tužiteljeve tražbine odluči sud u ovom parničnom postupku. Prije svega navedena posljedica za navedenu činjeničnu situaciju nije propisana navedenom odredbom na koju se poziva tuženika ali ni ostalim odredbama ZFPPN.

Naime, odredbom čl.70.st.3. ZFPPN je propisano:

„Prekinuti postupci iz st.1. ovog članka nastavit će se na prijedlog vjerovnika: 1) nakon sklopljene predstečajne nagodbe – u odnosu na tražbine ili dio tražbine koje su u postupku predstečajne nagodbe osporene, 2) nakon izvršnosti rješenja o obustavi postupka predstečajne nagodbe.“

Ovdje treba ukazati i na odredbe čl.81.st.2. i st.3. ZFPPN kojima je propisano:

„(2) Nakon sklapanja predstečajne nagodbe nije dopušteno pokretanje ovršnog, upravnog ili parničnog postupka protiv dužnika, radi utvrđenja i ostvarenja tražbine koja je nastala prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe, a u tom postupku nije prijavljena od strane vjerovnika niti je tu tražbinu dužnik uvrstio u popis obveza prema vjerovnicima iz čl.60.st.3. ovog zakona.

(3)U odnosu na tražbine utvrđene u postupku predstečajne nagodbe i obuhvaćene predstečajnom nagodbom, ovršni i upravni postupci pokrenuti prije otvaranja postupka prestečajne nagodbe obustavit će se, a u parničnim postupcima sud će u odnosu na te tražbine tužbu odbaciti, na prijedlog dužnika nakon sklapanja predstečajne nagodbe.“

Ovom odredbom propisani su pravni učinci predstečajne nagode, i to za eventualno novo pokrenute parnice glede onih tražbina koje su nastale prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe a nisu bile prijavljene u tom postupku (st.2.), i za parnice u tijeku – koje su bile u prekidu zbog otvorenog postupka predstečajne nagodbe glede tražbina koje su utvrđene u postupku prestečajne nagodbe i obuhvaćene predstečajnom nagodbom (st.3.), i u navedenim situacijama sud bi pozivom na navedene odredbe trebao odbaciti tužbu tužitelja. Međutim, navedenom odredbom nisu izričito propisani pravni učinci sklopljene predstečajne nagodbe za one parnice koje su bile pokrenute glede tražbina koje su nastale prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe te su bile u prekidu određenom u skladu sa odredbom čl.70.st.1. ZFPPN, a vjerovnici (tužitelji) te tražbine nisu prijavili u postupku predstečajne nagodbe pa iste nisu ni obuhvaćene predstečajnom nagodbom. Prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, u navedenoj situaciji, ne bi bilo moguće odgovarajućom primjenom odredbe čl.81.st.2. ZFPPN odbaciti tužbu tužitelja kao nedopuštenu – a to osobito ako se imaju u vidu ostale odredbe ZFPPN kojima je reguliran postupak te ciljevi i svrha postupka predstečajne nagodbe.

Što je svrha postupka predstečajne nagodbe propisano je odredbom čl.20. ZFPPN – a to je da se dužniku koji je postao nelikvidan i/ili insolventan omogući financijsko restrukturiranje na temelju kojeg će postati likvidan i solventan, te vjerovnicima omoguće povoljniji uvjeti namirenja njihovih tražbina od uvjeta koje bi vjerovnik ostvario da se protiv dužnika pokrene stečajni postupak. Navedena svrha za samog dužnika se ostvaruje kroz pravni učinak predstečajne nagodbe propisan odredbom čl.80.st.1. ZFPPN, prema kojoj na temelju predstečajne nagodbe dužnik se oslobađa obveze da vjerovniku isplati iznos koji je veći od postotka prihvaćenog u predstečajnoj nagodbi a rokovi plaćanja se odgađaju u skladu sa predstečajnom nagodbom, te se dužnik u tom opsegu oslobađa obveze prema osobama kojima pripada pravo na regres (jamci). Međutim da bi se ostvario ovaj učinak pretpostavka je da je određena tražbina vjerovnika bila prijavljena u postupku predstečajne nagodbe. Kada je riječ o prijavi tražbina u postupku predstečajne nagodbe, polazeći od odredbi ZFPPN ova obveza nije samo na vjerovniku tražbine već je to u jednakoj mjeri obveza i dužnika predstečajne nagodbe. Naime, odredbom čl.52.st.2.t.4. ZFPPN je propisano da oglas o pozivanju vjerovnika radi sklapanja predstečajne nagodbe sadrži poziv svim vjerovnicima da u određenom roku prijave nagodbenom vijeću svoje tražbine, a prema odredbi čl.42. istog zakona obveza je dužnika prestečajne nagodbe da u financijskom izvješću, između ostalog, navede i popis svih svojih obveza prema svojim vjerovnicima. Konačno, ovdje valja ukazati i na odredbu čl.60.st.3. ZFPPN, kojom je propisano da se tražbine u pogledu kojih nisu podnesene prijave vjerovnika smatraju utvrđenim ako je njihovo postojanje i visinu dužnik naveo u svojem izvješću iz čl.42. istog zakona. Ako se poveže odredba čl.60.st.3. ZFPPN sa odredbom čl.42. istog zakona te odredbama (čl.20. i čl.81.st.1.) kojima je propisana svrha pokretanja postupka te pravni učinci kojima se ta svrha ostvaruje, može se izvesti zaključak da prijava obveze (tražbine vjerovnika) učinjena od strane samog dužnika njenim uvrštavanjem u financijsko izvješće istovremeno predstavlja i njeno priznanje od strane dužnika predstečajne nagodbe. To nadalje znači da će dužnik u izvješću iz odredbe čl.42. ZFPPN navesti one tražbine koje za njega nisu sporne tj. koje priznaje, a neće navesti one tražbine za koje smatra da ne postoje odnosno da ne postoji njegova obveza na njihovo namirenje.

Kada je riječ o tražbini tužitelja iz predmetne parnice nije sporno da istu tužitelj (kao vjerovnik) nije prijavio u postupku predstečajne nagodbe, ali istu nije ni tuženik (kao dužnik predstečajne nagodbe) uvrstio u popis svojih obveza iz odredbe čl.42. ZFPPN, a to nije učinio stoga što ju nije ni priznavao kao svoju obvezu. Naime, u momentu otvaranja postupka predstečajne nagodbe nad tuženikom predmetna parnica je već bila u tijeku, i tuženik je u toj parnici tu tražbinu osporio. Dakle, u momentu otvaranja postupka predstečajne nagodbe tuženik je imao relevantna saznanja o tome da od njega tužitelj iz te parnice potražuje isplatu točno određenog iznosa, tj. da tvrdi da prema njemu ima određenu tražbinu, pa s obzirom na to i s obzirom na naprijed navedene odredbe ZFPPN, tuženik bi istu i uvrstio u izvješće iz odredbe čl.42. ZFPPN da je istu smatrao nespornom.

Prema tome, kako je u smislu navedenog obveza prijavljivanja tražbina u postupku predstečajne nagodbe na obje strane – i na vjerovniku ali i na dužniku, u konkretnoj situaciji kada tu prijavu nisu učinili ni vjerovnik (tužitelj) ni tuženik (kao dužnik) koji je za nju znao jer je glede nje bila u tijeku parnica u kojoj ju je osporio, nametanje obveze prijave tražbine isključivo tužitelju s posljedicom odbacivanja tužbe zbog toga što tu obvezu nije ispunio, predstavljalo bi nerazmjern teret za tužitelja kao vjerovnika tražbine (jednako i Europski sud za ljudska prava u predmetu Bačić protiv Hrvatske povodom zahtjeva broj 43595/06) te povredu prava na pravično suđenje propisano odredbom čl.6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Dakle, u navedenoj situaciji kada je parnični postupak radi ostvarenja predmetne tražbine bio u tijeku u momentu otvaranja postupka predstečajne nagodbe u kojoj se je tuženik glede te tražbine očitovao – njenim osporavanjem i po osnovu i po visini slijedom čega ju nije ni uvrstio u financijsko izvješće iz odredbe čl.42. ZFPPN, ima se uzeti kao da je ta tražbina bila osporena i u postupku predstečajne nagodbe, slijedom čega su bile ispunjene procesno pravne pretpostavke da se, u smislu odredbi čl.70.st.3. i čl.81. ZFPPN, nastavi meritorno odlučivanje o postojanju predmetne tražbine.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-260/16-2, od 13. XII. 2016.

POSTUPAK PRED PRVOSTUPANJSKIM SUDOM – GLAVNA RASPRAVA – TIJEK GLAVNE RASPRAVE

Odbijanje raspravljanja tuženika i presumirano povlačenje tužbe

(čl.295.st.2. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Presumirano povlačenje tužbe moguće je samo kada je to izričito propisano – stoga za to ne postoje pretpostavke u situaciji odbijanja tuženika da se upusti u raspravljanje na glavnoj raspravi na koju neopravdano nije pristupio tužitelj.

„Pobijanim rješenjem je određeno kako se smatra da je tužitelj povukao tužbu pozivom na odredbu čl. 295. st. 2. Zakona o parničnom postupku (NN broj 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14 – dalje: ZPP), a uz obrazloženje da uredno pozvani tužitelj nije pristupio na ročište za glavnu raspravu na kojem ročištu se tuženik nije htio upustiti u raspravljanje o glavnoj stvari.

Pogrešno prvostupanjski sud smatra da u opisanoj procesnoj situaciji ima mjesta primjeni zakonske presumpcije o povlačenju tužbe iz čl. 295. st. 2. ZPP-a koja odredba glasi:

„Ako s ročišta za glavnu raspravu neopravdano izostanu obje stranke ili ako dođu na ročište ali se neće upustiti u raspravljanje ili se udalje s ročišta, smatrat će se da je tužitelj povukao tužbu.“

Naime, zakonska presumpcija o povlačenju tužbe iz navedene odredbe odnosi se na situaciju kada obje stranke pristupe na ročište za glavnu raspravu ali se ne upuste u raspravljanje. Očito je zakonodavac ovakvu mogućnost predvidio kao moguću posljedicu već postojećeg spora između stranaka, kada su obje pristupile na sud. Kada na ročište za glavnu raspravu pristupi samo jedna stranka, takvo ponašanje protivne stranke u pravilo bi imalo biti posljedica zloupotrebe mogućnosti na takvo stranačko disponiranje zbog čega odredba čl. 295. st. 1. ZPP-a, kojom je propisano da će za slučaj da na ročište za glavnu raspravu ne dođe jedna stranka sud održati raspravu s prisutnom strankom, ne sadrži ovakvu presumpciju za slučaj da prisutna stranka ne želi raspravljati.

Primijenivši zakonsku presumpciju o povlačenju tužbe iz čl. 295. st. 2. ZPP-a na opisanu procesnu situaciju, prvostupanjski je sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-2182/15-2, od 30. XI. 2017.

POSTUPAK PO PRAVNIM LIJEKOVIMA – REDOVNI PRAVNI LIJEK

Žalba izjavljena elektroničkim putem

(čl.357. u svezi čl.106.st.1. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Izjavljivanje pravnog lijeka protiv sudske odluke predstavlja parničnu radnju stranke koja mora biti poduzeta u pismenom obliku – i isprava o njoj (žalba) mora biti sačinjena na papiru u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku, pa stoga istu nije moguće ni dopušteno poduzeti (dostaviti sudu) u elektroničkom obliku.

„Neosnovano tužitelj prigovara da je kod donošenja pobijane odluke propušteno primijeniti odredbu čl. 133. st. 1. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje: ZPP), kada sud utvrđuje da stranka ne može izjaviti žalbu sudu elektroničkim putem. Odredbom čl. 133. st. 1. ZPP-a je pored ostalih načina dostave pismena suda strankama propisana i dostava elektroničkim putem u skladu s posebnim zakonom, a ne način dostavljanja podnesaka iz čl. 106. st. 1. u vezi čl. 357. ZPP-a, prema kojoj odredbi se između ostaloga i pravni lijekovi podnose sudu pisano u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku.

Pravo fizičkih i pravnih osoba na uporabu elektroničke isprave u postupcima pred sudom uređeno je posebnim zakonom, Zakonom o elektroničkoj ispravi („Narodne novine“ br. 150/05) i Zakonom o elektroničkom potpisu („Narodne novine“ br. 10/02, 80/08 i 30/14), a za to trebaju biti ispunjene potrebne pretpostavke i to prije svega postojanje izričito očitovane volje kojom se prihvaća uporaba i promet elektroničkih isprava te u onim postupcima gdje se posebnim zakonima izričito ne traži uporaba isprava na papiru.

Odredbom čl. 106. st. 1. i čl. 113. u vezi čl. 357. ZPP-a, pravni lijekovi se podnose pisanim podneskom sudu neposredno, preporučenom poštom ili telegrafski, a u slučaju da

podnesak ne sadrži sve potrebno da bi se po njemu moglo pristupiti, u roku od tri dana je potrebno dostaviti sudu podnesak sa svime što je potrebno i to neposredno u sudu ili preporučenom poštom.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-749/16-4, od 05. XII. 2016.

POSTUPAK PO PRAVNIM LIJEKOVIMA – ŽALBA PROTIV RJEŠENJA – KADA JE ŽALBA DOPUŠTENA

Rješenje o razdvajanju postupka po protutužbi

(čl.378.st.1. u svezi čl.311.st.5. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Nije dopuštena žalba protiv rješenja kojim je odlučeno o odvojenom raspravljanju i odlučivanju o zahtjevu po podnesenoj protutužbi – jer navedeno rješenje je odluka suda o upravljanju postupkom koju nije dopušteno pobijati posebnom žalbom.

„Rješenjem Općinskog suda u B. broj Pr-246/2016-7 od 14. travnja 2017. godine određeno je da će se razdvojiti postupak u vezi protutužbe tuženika te da će se nakon pravomoćnosti toga rješenja protutužba tuženika od 11. travnja 2017. godine zvesti pod posebnim brojem kao tužba tužitelja R.H. protiv tuženika V.K.

Protiv navedenog rješenja žalbu izjavljuje tužena no žalba nije dopuštena.

Odredbom čl.378.st.1.Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje: ZPP) je propisano da je protiv rješenja prvostupanjskog suda žalba dopuštena samo ako u ovom zakonu nije određeno da žalba nije dopuštena.

Pobijano rješenje sud prvog stupnja donosi pozivom na odredbu čl.313.st.3. ZPP-a kojom je propisano da sud može odrediti da se odvojeno raspravlja o pojedinim zahtjevima u istoj tužbi i nakon završetka odvojenog raspravljanja može donijeti posebne odluke o tim zahtjevima. Rješenje koje sud donosi pozivom na odredbu čl.313.st.3. ZPP-a predstavlja rješenje o rukovođenju glavnom raspravom u smislu odredbe čl.311. ZPP-a, a protiv takvog rješenja, u smislu odredbe st.5. navedenog članka, nije dopuštena posebna žalba.

Prema tome, kako je pobijano rješenje ono kojim je sud odlučio o razdvajanju postupka povodom podnesene tužbe slijedom čega se isto može podvesti pod naprijed navedenu odredbu čl.313.st.3. ZPP-a te isto predstavlja stoga rješenje o rukovođenju postupkom, i kako je izričitom odredbom čl.311.st.5. ZPP-a propisano da posebna žalba protiv rješenja o rukovođenju postupkom nije dopuštena, to je onda valjalo, unatoč pouci suda prvog stupnja kojom je dopušteno izjavljivanje žalbe protiv pobijanog rješenja, pozivom na odredbu čl.380.t.1. ZPP-a, podnesenu žalbu odbaciti.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-222/17-2, od 21. VIII. 2017.

POSEBNI POSTUPCI – POSTUPAK U PARNICAMA IZ RADNIH ODNOSA

Nesuspendivnost žalbe

(čl.437.st.2. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Ako ocijeni da za to postoje opravdani razlozi sud je ovlašten odrediti – bilo izrekom odluke na koju se odnosi bilo u uputi o pravnom lijeku protiv te odluke, i onda kada za to ne postoji prijedlog stranke, da izjavljena žalba ne zadržava provedbu ovrhe donesene odluke.

„Sud prvog stupnja je donio rješenje kojim je odbio prijedlog tuženika za ukidanje potvrde o ovršnosti stavljene na presudu i rješenje tog suda broj Pr-2096/15 od 2. veljače 2016. godine. Protiv navedenog rješenja tuženik podnosi žalbu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, no žalba nije osnovana.

Nije sporno da je sud prvog stupnja u pouci o pravnom lijeku sadržanoj u presudi i rješenju od 2. veljače 2016. odredio da žalba ne zadržava ovrhu odluke.

Odredbom čl. 437. st. 1. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje:ZPP) određeno je da je rok za podnošenje žalbe u parnici iz radnog odnosa osam dana, a odredbom st. 2. istog zakonskog članka određeno je da iz važnih razloga sud može odlučiti da žalba ne zadržava ovrhu odluke. Intencija ove zakonske odredbe je da se poveća djelotvornost sudskih odluka u radnim sporovima, i nesuspendivnost žalbe u ovoj situaciji ovisi o diskrecijskom pravu prvostupanjskog suda.

Protivno žalbenim navodima tuženika, to što odluka prvostupanjskog suda da žalba ne zadržava ovrhu nije sadržana u izreci presude i rješenja od 2. veljače 2016. nema za posljedicu nemogućnost stjecanja svojstva ovršnosti, jer zakonom nije propisano da takva odluka mora biti sadržana u izreci presude i rješenja (kao što je to npr. slučaj kod odluke drugostupanjskog suda o dopuštanju tzv. izvanredne revizije u postupku u sporu male vrijednosti – čl. 467.a ZPP-a).Stoga je žalbu tuženika valjalo odbiti i pobijano rješenje potvrditi na temelju odredbe čl. 380.t. 2. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-270/16-7, od 12. X. 2017.

POSEBNI POSTUPCI – POSTUPAK U SPOROVIMA MALE VRIJEDNOSTI – POSEBNOSTI U POSTUPKU PRED PRVOSTUPANJSKIM SUDOM

Izostanak tužitelja s prvog ročišta – presumirano povlačenje tužbe

(čl.465.st.1. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

Donošenje rješenja o presumiranom povlačenju tužbe zbog nepristupa tužitelja na prvo ročište temelji se na činjenici potpune pasivnosti tužitelja – koja pretpostavka nije ostvarena onda kada za tužitelja na to ročište pristupi osoba punomoćnika (odvjetnik) makar i bez uredne (potpisane) punomoći ukoliko ona od suda zatraži dozvolu zastupanja uz obvezu naknadne dostave valjane punomoći u po sudu određenom joj roku.

„Pobijano rješenje o utvrđenju da je tužba povučena sud prvog stupnja donosi pozivom na primjenu odredbe čl.465.st.1. i čl.98.st.1. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje:ZPP) – jer na prvo ročište održano dana 15. ožujka 2016. godine nije pristupio tužitelj, odnosno jer je na to ročište za tužitelja pristupio zamjenik (odvjetnica Ž.K.) punomoćnika (odvjetnik O.S.) bez potpisanih punomoći.

Naime, iz stanja spisa proizlazi da je tužitelj, prije održavanja prvog ročišta u spis dostavio punomoć za zastupanje po svojim točno određenim radnicima. Na prvo ročište u ovom sporu male vrijednosti, koje je održano dana 15. ožujka 2016. godine (list 49), za tužitelja nisu pristupili kao punomoćnici osobe za koje je prethodno u spis dostavljena punomoć, već je pristupila odvjetnica Ž.K. kao zamjenik punomoćnika odvjetnika O.S. temeljem zamjениčke punomoći (list 51), zamolivši pri tome da se punomoćniku tužitelja dodjeli kraći rok za dostavu po tužitelju potpisane punomoći, no navedenom zahtjevu sud prvog stupnja nije udovoljio već je postupio kao da za tužitelja na ročište nije nitko pristupio te je donio pobijano rješenje. Isto tako, iz spisa proizlazi i to da je u spis predmeta dana 17. ožujka 2016. godine zaprimljen podnesak (list 52) odvjetnika O.S. kao punomoćnika tužitelja, predan na poštu na dan (15.03.2016.) održavanja navedenog prvog ročišta, uz koji je dostavio sudu za sebe urednu po tužitelju potpisanu punomoć te zamjениčku punomoć za odvjetnicu Ž.K..

Imajući u vidu naprijed navedene činjenice, u pravu je tužitelj kada tvrdi da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio odredbu čl.98.st.1. i da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta za donošenje pobijanog rješenja primjenom odredbe čl.465.st.2. ZPP-a.

Naime, odredbom čl.465.st.1. ZPP-a je propisano da se smatra da je tužitelj povukao tužbu ako ne dođe na prvo ročište na koje je uredno pozvan – osim ako se tuženik na tom ročištu ne upusti u raspravljanje. Navedenom odredbom je propisano presumirano povlačenje tužbe, no primjena te odredbe pretpostavlja potpunu pasivnost tužitelja, tj. situaciju kada za njega nitko ne pristupi na to ročište, o čemu se ne može govoriti u konkretnom slučaju. U konkretnom slučaju, kada je za tužitelja na ročište pristupio punomoćnik odnosno njegov zamjenik, makar i bez uredno potpisanih punomoći – ali je zatražio da mu se dozvoli zastupanje tužitelja uz obvezu da u vrlo kratkom roku dostavi potpisane punomoći, ne može se govoriti o takvoj pasivnosti tužitelja koja je sankcionirana odredbom iz čl.465.st.1. ZPP-a. To tim više što u navedenoj situaciji, u skladu sa odredbom čl.98.st.2. ZPP-a, sud može dopustiti da radnje u postupku za stranku privremeno obavi osoba koja nije podnijela punomoć, s tim da će u tom slučaju narediti toj osobi da naknadno u određenom roku podnese punomoć ili odobrenje stranke za poduzimanje parnične radnje. Tek ukoliko punomoćnik odnosno stranka ne bi postupili prema navedenoj odredbi sud bi bio u mogućnosti donijeti rješenje pozivom na primjenu odredbe čl.465.st.1. ZPP-a, no kako sud prvog stupnja nije postupio na način kako to propisuje odredbe čl.98.st.2. ZPP-a, već je odmah donio rješenje iz odredbe čl.465.st.1. ZPP-a, tužitelju je onemogućeno raspravljanje u parnici.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-666/16-2, od 25. X. 2017.

OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA

OPĆENITO O OVRŠNOM POSTUPKU I POSTUPKU OSIGURANJA – SREDSTVA I PREDMET OVRHE I OSIGURANJA – PREDLAGANJE NOVOG SREDSTVA I PPREDMETA OVRHE**Obustava ovrhe na novčanim sredstvima**

(čl.5.st.3. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Nedostatnost novčanih sredstava na bankovnim računima ovršenika, zbog čega ovršni sud prihvaća ovrhovoditeljev prijedlog za promjenu sredstva i predmeta ovrhe, ne čini zakonom predviđeni razlog za obustavu ovrhe određene na novčanim sredstvima ovršenika na računima banaka.

„Nije sporno da je tijekom ovog ovršnog postupka ovršenik J.S. umro pa je postupak ovrhe nastavljen protiv njegova nasljednika – M.S. kao ovršenika, da je nakon toga povodom prijedloga ovrhovoditelja za promjenu predmeta i sredstva ovrhe rješenjem o ovrsi broj Ovr-1238/15-9 od 18.03.2016. godine određena ovrha protiv M.S. na novčanim sredstvima na računima kod banaka, i da je Fina povodom dostavljenog joj navedenog rješenja o ovrsi na provedbu izvijestila ovršni sud o nemogućnosti provedbe ovrhe zbog toga što na računu ovršenica nema dostatno novčanih sredstava slijedom čega je zaprimljena osnova evidentirana u očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje. Konačno, nije sporno da je nakon toga ovrhovoditelj podnio sudu prijedlog za promjenu predmeta i sredstva ovrhe – tj. predložio je da se ovrha odredi na nekretninama ovršenice.

U konkretnom slučaju nakon što je ovrhovoditelj predložio određivanje ovrhe novim sredstvom i na novom predmetu ovrhe valjalo je primijeniti odredbu čl. 5. st. 3. Ovršnog zakona (NN broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – dalje: OZ/08) koja glasi: „Ako se pravomoćno rješenje o ovrsi određenim sredstvom ili na određenom predmetu ne može provesti, ovrhovoditelj može radi namirenja iste tražbine predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe. U tom slučaju sud će donijeti novo rješenje o ovrsi i nastaviti ovrhu na temelju toga rješenja. Ovrha određena prijašnjim rješenjem o ovrsi obustavit će se ako ovrhovoditelj povuče ovršni prijedlog u povodu kojega je ona određena ili ako za to budu ispunjeni drugi zakonom predviđeni razlozi.“

Polazeći od navedene zakonske odredbe u konkretnom slučaju nije bilo mjesta izdvajanju zaprimljenog prijedloga za promjenu sredstva i predmeta ovrhe u novi spis – već je o njemu valjalo odlučiti u istom spisu predmeta. Nadalje, pri određivanju ovrhe novim sredstvom odnosno na novom predmetu ovrhe temeljem navedene odredbe obustava ovrhe određena prijašnjim rješenjem, a riječ je ovrsi na novčanim sredstvima na računima banaka, moguća je samo ako ovrhovoditelj povuče ovršni prijedlog ili ako su za obustavu ispunjeni drugi zakonom predviđeni razlozi.

Iz prijedloga ovrhovoditelja za promjenu predmeta i sredstva ovrhe ne proizlazi da on povlači prijedlog za ovrhu na novčanim sredstvima po računima banaka, pa to ne može ni biti temelje za obustavu ovrhe u smislu odredbe čl.5.st.3. OZ/08.

Nadalje, u konkretnom slučaju, a polazeći od toga da je prethodnim rješenjem o ovrsi ovrha određena na novčanim sredstvima na računima banaka, nisu ispunjene ni druge

zakonom propisane pretpostavke za obustavu ovrhe – odnosno te pretpostavke nisu ispunjene time što na računima ovršenika nema dostatno novčanih sredstava za namirenje tražbine ovrhovoditelja. To stoga što se u provedbi navedene ovrhe primjenjuju i odredbe specijalnog propisa – Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN broj 91/10 i 112/12 – dalje: ZPONS), koji zakon je u primjeni od 01.01.2011. godine, i kojima je propisano da se osnove za plaćanje provode bez vremenskog ograničenja, i da osnova za plaćanje koju nije moguće izvršiti ostaje upisana u očevidniku redosljeda osnova za plaćanje. Isto tako, u smislu odredbi ZPONS-a nije predviđena mogućnost prestanka izvršenja osnova za plaćanje prije namirenja novčane tražbine, već je, naprotiv, odredbama čl. 18. ovoga Zakona propisana mogućnost prestanka izvršenja osnova za plaćanje samo za slučaj zatvaranja svih računa ovršenika, ali uz pohranu osnova za plaćanje i ponovni upis u očevidnik za slučaj da ovršenik ponovno otvori račun (tako i Vrhovni sud RH u odluci Rev x-1076/15-2 od 26.04.2016.).

Polazeći od naprijed navedenog nije bilo mjesta za donošenje pobijanog rješenja o obustavi ovrhe u ovom ovršnom predmetu na novčanim sredstvima ovršenice pa je stoga valjalo, temeljem odredbe čl.380.t.3. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/94, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 – dalje: ZPP) u svezi čl.19.st.1. OZ/08, uvažiti žalbu ovrhovoditelja kao osnovanu i ukinuti pobijano prvostupanjsko rješenje.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-5763/16-2, od 12. XII. 2016.

OPĆENITO O OVRŠNOM POSTUPKU I POSTUPKU OSIGURANJA – ODREĐENA POSTUPOVNA PITANJA – TROŠKOVI POSTUPKA

Pravo na trošak izravne naplate

(čl.14.st.4. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13, 93/14 i 55/16)

Postupak izravne naplate je zakonom propisani obavezni put prisilnog ostvarenja novčane tražbine određenim sredstvom (na novčanim sredstvima po bankovnim računima) ovrhe, pa slijedom toga i trošak potreban za tu naplatu predstavlja ovršni trošak na koji ovrhovoditelj ima pravo od ovršenika.

„U ovom predmetu ovrhovoditelj je zatražio donošenje odluke o naknadi troškova koje je imao podnošenjem Financijskoj agenciji (dalje: FINA) zahtjeva za izravnu naplatu novčane tražbine na novčanim sredstvima ovršenika na svim računima kod svih banaka – a pobijanom odlukom sud prvog stupnja taj zahtjev odbija pozivom na odredbu čl.14.st.4. Ovršnog zakona (NN 112/12, 25/13, i 93/14 – dalje: OZ/12), izražavajući pri tome stav da postupak izravne naplate nije ovršni postupak zbog čega ovrhovoditelj nije ovlašten zahtijevati ni naknadu troškova tog postupka.

Navedeni pravni stav suda prvog stupnja, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, nije pravilan. Naime, odredbom čl.1.st.1. OZ/12 dano je određenje ovršnog postupka – to je postupak po kojem sudovi i javni bilježnici provode prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava. Nadalje, pitanje prava na naknadu troškova u ovršnom postupku uređeno je odredbom čl.14. OZ/12, i prema st.4. navedenog članka ovršenik je ovrhovoditelju dužan naknaditi one troškove koji su bili potrebni za ovrhu.

Dakle, odredba čl.14. OZ/12 govori o troškovima potrebnim za ovrhu, no prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, pri ocjeni radi li se o takvim troškovima i zavisno od toga ima li

ovrhovoditelj pravo na njihovu naknadu u predmetnom slučaju moraju se uzeti u obzir i odredbe OZ/12 kojima je posebno uređen postupak provedbe ovrhe određenim sredstvom – u konkretnom slučaju na novčanim sredstvima na bankovnim računima ovršenika. Naime, u situaciji kada ovrhovoditelj raspolaže ovršnom ispravom koja je svojstvo pravomoćnosti i ovršnosti stekla nakon 15. listopada 2012. godine, kao što je to slučaj i u konkretnom predmetu, ovrhovoditelj nije u mogućnosti zahtijevati prisilno ostvarenje svoje novčane tražbine na bankovnim računima ovršenika u postupku ovrhe kako ga definira odredba čl.1.st.1. OZ/12 – odnosno nije ovlašten podnijeti prijedlog za ovrhu sudu a da se prije toga nije pokušao naplatiti u postupku izravne naplate podnošenjem zahtjeva FINI, a ako bi to učinio njegov prijedlog bi ovršni sud temeljem odredbe čl.211. OZ/12 odbacio kao nedopušten. Pri ovome treba ukazati i na to da je navedeni postupak izravne naplate, koji provodi FINA, reguliran odredbama čl.209. do čl.213. OZ/12, i odredbama specijalnog zakona – Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN broj 91/10 i 112/12).

Polazeći od navedenih zakonskih odredbi proizlazi zaključak da je trošak ovrhovoditelja, koji je on imao podnošenjem zahtjeva za izravnu naplatu, trošak koji je bio potreban za ovrhu – odnosno za prisilnu naplatu njegove tražbine, neovisno od toga da li će ta tražbina biti namirena u tom postupku ili u kasnijem postupku sudske ovrhe. Zbog toga, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda taj trošak se treba smatrati troškom o kojem govori odredba čl.14.st.4. OZ/08, neovisno od toga što on nije nastao u postupku ovrhe pred sudom, pa je stoga sud prvog stupnja pogrešno primijenio naprijed navedenu odredbu OZ/12 kada je zauzeo stav da ovrhovoditelju ne pripada pravo na trošak izravne naplate tražbine putem FINE.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-240/17-2 od 24. III. 2017.

OPĆENITO O OVRŠNOM POSTUPKU I POSTUPKU OSIGURANJA – ODREĐENA POSTUPOVNA PITANJA – TROŠKOVI POSTUPKA

Trošak potreban za ovrhu – trošak plaćen komisionaru za radnju transferiranja pokretnina

(čl.14.st.4. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13 i 93/14)

Polazeći od zakonom propisanog načina provedbe ovrhe na pokretninama ovršenika, trošak koji je ovrhovoditelj platio javnom komisionaru za radnju transferiranja (prijevozno sredstvo i radnu snagu) zaplijenjenih pokretnina predstavlja trošak koji je potreban za provedbu ovrhe, pa je stoga naplatu tog troška ovrhovoditelj ovlašten zahtijevati od ovršenika.

„Nakon obustave ovrhe ovrhovoditelj je podnio zahtjev za naknadu troška ovrhe u ukupnom iznosu od 1.467,20 kuna. Od navedenog troška sud prvog stupnja dosuđuje ovrhovoditelju samo trošak izlaska sudske ovršiteljke radi pokušaja pljenidbe pokretnina ovršenika, a odbija kao neosnovan zahtjev za iznos od 625,00 kuna jer se radi o trošku komisionara na koji on nema pravo prema odredbi čl.4.st.5. Pravilnika o tarifi za naknadu troškova i nagradu za obavljanje javne komisije djelatnosti (NN 115/12 – dalje: Pravilnik).

Žalba ovrhovoditelja je osnovana jer je prvostupanjski sud, odbijajući ovrhovoditelja za navedeni trošak, pogrešno primijenio materijalno pravo iz odredbe čl.14.st.4. Ovršnog zakona (NN broj 112/12 – dalje: OZ/12), kojom je odredbom propisano da je ovršenik dužan ovrhovoditelju naknaditi sve one troškove koji su bili potrebni za provedbu ovrhe.

Prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda ovrhovoditelju pripada pravo na trošak u iznosu od 625,00 kuna koji se odnosi na trošak javnog komisionara, a koji trošak je ovrhovoditelj platio komisionaru. Naime, iz stanja spisa proizlazi da je pravomoćnim rješenjem o ovrsci u ovom predmetu ovrha određena na pokretninama ovršenika, s tim da je već rješenjem o ovrsci određeno da će se zaplijenjene pokretnine povjeriti na čuvanje i prodaju javnom komisionaru – C., O., Z.2. Isto tako, iz stanja spisa proizlazi da je ovršni sud, nakon donošenja rješenja o ovrsci, pismenom od 14.06.2016. obavijestio ovrhovoditelja o ročištu radi zapljene, oduzimanja i otpreme pokretnina ovršenika, i pozvao ga da osigura sve što je potrebno (prijevozno sredstvo, radnu snagu) za provođenje navedene ovršne radnje – uz upozorenje i na posljedice (obustavu ovrhe) ako tako ne postupi. U skladu sa donesenim rješenjem o ovrsci i navedenim pozivom ovršnog suda ovrhovoditelj je, radi otpreme zaplijenjenih pokretnina ovršenika, angažirao prijevozno sredstvo i radnu snagu javnog komisionara iz rješenja o ovrsci, koji je radi provedbe navedene radnje i pristupio na uredovanje dana 30.06.2016. godine sa prijevoznim sredstvom i radnom snagom. Konačno, iz stanja spisa proizlazi da je za uslugu osiguranja radne snage i prijevoznog sredstva na navedenom uredovanju javni komisionar ovrhovoditelju ispostavio račun broj 132-pos1-1 od 14.07.2016. godine na iznos od 625,00 kuna (sa obračunatim PDV-om) u skladu sa cjenikom svojih usluga, i da je ovrhovoditelj navedeni trošak komisionaru platio (list 35-38).

S obzirom na način provedbe ovrhe na pokretninama ovršenika – što podrazumijeva i radnju otpreme osobi koja će oduzete pokretnine ovršenika čuvati, i da je ovrhovoditelj taj koji mora osigurati uvjete za njeno poduzimanje – tj. osigurati prijevozno sredstvo i radnu snagu potrebnu za otpremu zaplijenjenih pokretnina, to onda i trošak angažiranja prijevoznog sredstva i radne snage u konkretnom slučaju javnog komisionara kojem su zaplijenjene pokretnine trebale biti povjerene na čuvanje i prodaju, ima se smatrati troškom koji je bio potreban za provedbu ovrhe, i stoga ovrhovoditelju u skladu sa odredbom čl.14.st.4. OZ/12 pripada pravo i na taj trošak. Na ovrhovoditeljevo pravo na navedeni trošak nema utjecaja okolnost što je predmetni postupak ovrhe obustavljen zbog toga što kod ovršenika nisu zatečene pokretnine na kojima bi se mogla provesti ovrha – a što je imalo za posljedicu da na uredovanju održanom 30.06.2016. godine nije došlo do otpreme pokretnina javnom komisionaru, kao što navedena okolnost ne isključuje pravo javnog komisionara potraživati od ovrhovoditelja stvarni trošak koji mu je nastao u svezi s pokušajem poduzimanja navedene radnje, jer to ne proizlazi ni iz odredbi OZ/12 (čl.155.), ali ni iz odredbi Pravilnika na koje se poziva suda prvog stupnja. Naime, odredba čl.4.st.5. navedenog pravilnika isključuje pravo javnog komisionara na nagradu u slučaju kada je postupak ovrhe obustavljen ili kada zaplijenjene pokretnine nisu prodane ali ne i na naknadu stvarno nastalih troškova. Odredbom čl.3.st.4. Pravilnika propisano je pravo komisionara na dodatan iznos predujma troška ako je od strane ovrhovoditelja bio angažiran i za otpremu pokretnina, kao što je to slučaj u ovom ovršnom predmetu, i pravo na naknadu toga troška nije isključeno time što kod ovršenika nisu pronađene pokretnine za otpremu.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-902/16-2, od 18. I. 2017.

**OPĆENITO O OVRŠNOM POSTUPKU I POSTUPKU OSIGURANJA –
ODREĐENA POSTUPOVNA PITANJA – PRIMJENA ODREĐABA DRUGIH
ZAKONA**

**Prekid postupka – zbog odlučivanja o prethodnom pitanju Europskog suda
pravde**

(čl.21.st.1 Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13 i 93/14 i čl.213.st.1.t.2.Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13)

U postupku odlučivanja o prigovoru (pravodobnom, dopuštenom i obrazloženom) protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave sud nema procesne mogućnosti odbacivanja prijedloga za ovrhu zbog nenadležnosti javnog bilježnika za donošenje rješenja o ovrsi – pa stoga u tom stadiju nema mjesta ni određivanju prekida postupka do donošenja odluke suda Europske unije (EU) o tumačenju odredbi Uredbe EU broj 1215/2012 i u svezi s tim o pitanju nadležnosti javnih bilježnika (prethodno pitanje), jer odluka o tom pitanju nije od utjecaja za pravilnost odluke koju nacionalni sud treba i može donijeti o izjavljenom prigovoru.

„Pobijano rješenje sud prvog stupnja donosi pozivom na odredbu čl.213.st.1.t.2.Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 – dalje:ZPP), a to stoga što je u činjenično i pravno istovrsnom predmetu toga suda pod brojem 6 Povrv-1620/15 pokrenut postupak o prethodnom pitanju pred Europskim sudom pravde o tumačenju odredbi Uredbe (EU) broj 1215/2012 Europskog parlamenta i vijeća od 12. prosinca 2012. godine o nadležnosti, priznanju i izvršenju odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, s tim da je navedenom sudu postavljeno pitanje primjenjuje li se u konkretnom slučaju navedena Uredba i da li se ista odnosi i na nadležnost javnih bilježnika u Republici Hrvatskoj – a navedeni zahtjev za donošenje prethodne odluke je zaprimljen kod navedenog suda pod brojem C-551/15.

Osnovano ovršenik u žalbi tvrdi da u konkretnoj situaciji – tj. u postupku odlučivanja o prigovoru ovršenika protiv već donesenog rješenja o ovrsi javnog bilježnika, nije bilo mjesta za određivanje prekida postupka primjenom odredbe čl.213.st.1.t.2. ZPP-a.

Naime, odredbom čl.267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: UFEU) propisano je da je Sud Europske unije nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču tumačenja ugovora, valjanosti i tumačenja akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije, i ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči. Odluka o tome hoće li podnijeti zahtjev Sudu EU za donošenje odluke o prethodnom pitanju u nadležnosti je nacionalnog suda i nacionalni sudovi trebaju sami odlučiti hoće li Sudu EU postaviti takav zahtjev, neovisno o tome jesu li stranke u postupku to zatražile. Prema ustaljenoj praksi Suda EU-a (sažetoj u predmetu CILFIT 1982. br. 238/81), sud zadnje instance se može osloboditi obveze podnošenja zahtjeva za tumačenje prava Europske unije po Sudu EU, između ostalih, i u situaciji ako nacionalni sud ustanovi da je pitanje prava EU-a koje je istaknuto nevažno za rješavanje tužbenog zahtjeva. Upravo u navedenoj situaciji, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, nema mjesta ni za prekidanje postupka odlukom nižeg (prvostupanjskog) suda primjenom odredbe čl.213.st.1.t.2. ZPP-a – a o takvoj situaciji je riječ upravo u konkretnom predmetu.

Naime, postupanje javnog bilježnika povodom podnesenog prijedloga za ovrhu te postupanje suda u predmetima koje mu prosljeđuje javni bilježnik na odlučivanje propisani su odredbama čl.281. i čl.282. OZ/12. U skladu sa navedenim odredbama odbacivanje ovršnog prijedloga, i to pozivom na odredbu čl.279.st.3. OZ/12 zbog toga što javni bilježnik ne bi bio nadležan odlučiti o prijedlogu za ovrhu, moguće je samo u stadiju postupka u kojem javni bilježnik još nije odlučio o prijedlogu za ovrhu donošenjem rješenja o ovrsi, odnosno samo onda kada javni bilježnik ocjeni da je prijedlog zbog njegove nenadležnosti nedopušten pa

spis dostavi sudu na odlučivanje u skladu sa odredbom čl.281.st.2. OZ/12. Međutim, ukoliko javni bilježnik ocjeni prijedlog za ovrhu dopuštenim i osnovanim, pa u skladu sa odredbom čl.281.st.1. OZ/12 donese rješenje o ovrshi, protiv kojeg je ovršenik izjavio pravovremen, dopušten i obrazložen prigovor, pa javni bilježnik spis dostavi sudu na odlučivanje temeljem odredbe čl.282.st.3. OZ/12, tada sud može o izjavljenom prigovoru odlučiti samo na jedan od načina propisanih odredbama čl.57. i čl.58. OZ/12, a iz navedenih odredbi ne proizlazi ovlast suda da povodom prigovora donosi bilo kakvu drugačiju odluku (rješenje o obustavi ovrhe, rješenje o odbacivanju prijedloga za ovrhu) zbog ocjene da javni bilježnik u konkretnom slučaju nije bio nadležan odlučivati o prijedlogu za ovrhu. Upravo zbog toga postavljanje navedenog pitanja, kao prethodnog pred Sudom EU, nije odlučno za donošenje odluke koju sud treba donijeti u ovom stadiju postupka – tj. pri odlučivanju o izjavljenom prigovoru protiv rješenja o ovrshi primjenom odredbi čl.57. i čl.58. OZ/12, već odluka o tom pitanju može biti odlučna samo za postupanje javnih bilježnike povodom podnesenih prijedloga za ovrhu i u postupku koji sud treba provesti kao povodom prigovora protiv izdanog platnog naloga.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-9/17-4 od 24. IV. 2017.

OVRHA – OVRŠNA ISPRAVA – OVRŠNOST NAGODBE

Ovrha na temelju rješenja o sklapanju predstečajne nagodbe

(čl.27. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13 i 93/14)

Kada se ovrha predlaže na temelju rješenja o sklapanju predstečajne nagodbe – ovršnu ispravu ne čini sudska odluka (rješenje) već nagodba kojom su utvrđene tražbine vjerovnika predstečajne nagodbe – pa stoga za stjecanje svojstva ovršnosti te ovršne isprave nije potreban nalog za ispunjenje tražbine i protek roka za to ispunjenje, već je potrebno da je u nagodbi utvrđena tražbina vjerovnika dospjela.

„Iz spisa predmeta proizlazi da je ovrhovoditelj dana 4. svibnja 2015. podnio prijedlog za ovrhu na novčanoj tražbini ovršenika po računima i to na temelju rješenja Trgovačkog suda u Z.o sklopljenoj predstečajnoj nagodbi broj Stpn-76/14 od 26. svibnja 2014. Uvidom u gore navedeno rješenje o sklopljenoj predstečajnoj nagodbi prvostupanjski sud je utvrdio da su utvrđene tražbine vjerovnika prema dužniku, a ovdje ovršeniku N.i.d.o.o., Z., no da ista ne sadrži nalog za ispunjenje tražbina.

Odredbom čl. 25. st. 1. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 112/12, 25/13 i 93/14, dalje: OZ) propisano je da je sudska odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje ovršna ako je postala pravomoćna i ako je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje. Pogrešno je prvostupanjski sud primjenom navedene zakonske odredbe zaključio da tražbina utvrđena u rješenju o predstečajnoj nagodbi ne može steći svojstvo ovršnosti, jer da nema naloga za ispunjenje ili činjenje i da stoga nema svojstvo ovršne isprave i time neosnovano pozivom na odredbe čl.39. st.1. u svezi st.3. OZ-a odbacuje prijedlog kao nedopušten.

Naime, predstečajna nagodba ima snagu ovršne isprave za sve vjerovnike čije su tražbine utvrđene sukladno čl.66. st. 13. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN 108/12, 144/12, 81/13 i 112/13), kako to pravilno ovrhovoditelj u žalbi ukazuje. Ona to svojstvo ima i sukladno odredbi čl. 23. st. 1. OZ-a. Prijedlog za ovrhu podnesen je dana 4. svibnja 2015. kada je predan na poštu preporučeno i to radi naplate ukupnog iznosa od 15.646,36 kn sa zakonskim zateznim kamatama tekućim na 4 jednaka mjesečna iznosa

glavnice od 3.911,59 kn s datumima dospijeca 16.01.,16.02.,16.03, i 16.04. 2015. Iz sklopljene nagodbe proizlazi da se ovršenik kao dužnik obvezao namiriti vjerovnike, između ostalih, i ovrhovoditelja za dug prema njemu u iznosu od 187.756,53 kn i to u mjesečnim ratama od 3.911,59 kn s rokovima dospijeca s 15. u mjesecu počevši od 15.01.2015. godine pa sve do 15.11.2018. godine, te u iznosu od 3.911,80 kn s dospijecom 15.12.2018. godine.

U skladu sa odredbom čl.27.st.1. i 2. i 3. OZ-a, sudska nagodba je ovršna ako je tražbina koju prema njoj treba ispuniti dospjela, a dospijeće nagodbe dokazuje se zapisnikom o nagodbi ili javnom ispravom ili po zakonu ovjеровljenom ispravom, a u suprotnom pravomoćnom sudskom odlukom. Iz priloženog sudskog rješenja o odobrenju nagodbe, suprotno zaključku prvostupanjskog suda, može se utvrditi dospijeće pojedinih mjesečnih iznosa duga koji dospijeva nakon sklopljene nagodbe i tada nema osnove za određivanjem roka za dobrovoljno ispunjenje. Dakle, priložena sudska nagodba u smislu čl.29.st.1. OZ-a je ovršna isprava podobna za ovrhu, jer su u njoj naznačeni vjerovnik i dužnik te predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja obveze. Kako su pojedini mjesečni iznosi dospjeli od dana sklapanja nagodbe do dana podnošenja prijedloga za ovrhu, nagodba je u tom dijelu postala ovršna (čl.27. st. 4. OZ-a) i ovrha se može odrediti u odnosu na dospjele iznose i nije nužno da se ta ovršnost utvrđuje izdavanjem potvrde ovršnosti, niti je potrebno određivati rok za dobrovoljno ispunjenje prema čl. 29. st.3. OZ-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-1133/15-3, od 31. I. 2017.

PREDLAGANJE I ODREĐIVANJE OVRHE – PRIJEDLOG ZA OVRHU – SADRŽAJ PRIJEDLOGA

Rok za dostavu podataka potrebnih za pribavljanje OIB-a ovršenika – zakonski rok

(čl.39.st.5. i st.6. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13, 93/14 i 55/16)

Rok u kojem (osam dana) je ovrhovoditelj dužan dostaviti podatke (adresa prebivališta, datum rođenja, matični broj i sl.) za ovršenika, bez kojih sud nije u mogućnosti po službenoj dužnosti pribaviti od nadležnog tijela OIB za ovršenika, zakonski je rok pa slijedom toga nije moguće na zahtjev ovrhovoditelja njegovo produljenje, i njegovim protekom stječu se uvjeti za odbacivanje prijedloga za ovrhu.

„U ovom predmetu ovrhovoditelj je podnio prijedlog za ovrhu na temelju ovršne isprave, radi namirenja novčane tražbine ovrhovoditelja ovrhom na svim računima ovršenice, a koji prijedlog za ovrhu je podnesen 15. srpnja 2016. U ovršnom prijedlogu ovrhovoditelj nije naznačio OIB ovršenice, a niti je OIB naznačen u ovršnim ispravama na temelju kojih se ovrha zahtijeva. Prvostupanjski sud je sukladno čl. 39. st. 4. Ovršnog zakona (NN broj 112/12, 25/13 i 93/14 dalje: OZ) pokušao po službenoj dužnosti pribaviti OIB ovršenice, pa je u tu svrhu zatražio od Porezne uprave Ispostave Đ. podatak o identifikacijskom broju ovršenice, ali je najprije dobiven podatak da ne može na temelju dobivenih podataka jednoznačno utvrditi OIB (list 9 i 10 spisa), a na ponovni upit suda da ne može dostaviti OIB, jer adresa nije točna (list 11). Nakon toga je prvostupanjski sud zaključkom od 30. rujna 2016. kojeg je ovrhovoditelj primio 7. listopada 2016. pozvao ovrhovoditelja da u roku od osam dana od dana dostave tog zaključka dopuni podatke o ovršenici na način da dostavi podatak o datumu i mjestu rođenja ovršenice, njezin matični broj građana, posljednje poznato

prebivalište i adresu, a što je u skladu sa čl. 39. st. 5. OZ-a, jer da će u protivnom sud odbaciti prijedlog za ovrhu zbog nemogućnosti pribave OIB-a ovršenice. Ovrhovoditelj nije u roku postupio po tom zaključku već je podneskom od 7. listopada 2016. koji je zaprimljen kod suda 10. listopada 2016. zatražio produljenje roka.

Budući da ovrhovoditelj nije u roku, pa sve niti do donošenja pobijanog rješenja dostavio tražene podatke, a sud nije na temelju dostupnih podataka uspio pribaviti OIB ovršenice, to je prvostupanjski sud pravilno primjenom čl. 39. st. 6. OZ-a odbacio prijedlog za ovrhu. Neosnovano ovrhovoditelj u žalbi navodi da rok iz čl. 39. st. 5. OZ-a nije zakonski već sudski rok i da mu je sud trebao produljiti rok za dostavu podataka, jer dostava traženih podataka ne ovisi o ovrhovoditelju nego o administrativnim, upravnim i drugim službama tijela RH. Naime, odredbom čl. 111. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ br. 148/11 pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14 - dalje: ZPP) propisano je da ako rokovi nisu određeni zakonom, onda ih određuje sud s obzirom na okolnosti slučaja. Međutim, odredbom čl. 39. st. 5. OZ-a je propisano da je ovrhovoditelj u roku od osam dana od dana primitka poziva od strane suda dužan dostaviti podatke o ovršeniku. Prema tome, radi se o zakonskom, a ne sudskom roku, te ga sud ne može produživati.

Osim toga valja dodati da je ovrhovoditelj mogao i trebao i prije podnošenja prijedloga za ovrhu pribaviti OIB ovršenice ili barem druge podatke na temelju kojih sud ili javni bilježnik može pribaviti OIB, tim više što je i predlagao ovrhu na svim računima ovršenice, a prema Zakonu o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN broj 91/10 i 112/12) ovrha na novčanim sredstvima ovršenika provodi se na novčanim sredstvima po svim računima i oročenim novčanim sredstvima u svim bankama prema osobnom identifikacijskom broju ovršenika.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-10/17-2 od 18. IV. 2017.

PRVNI LIJEKOVI STRANAKA POTIV RJEŠNJA O OVRSI NA TEMELJU OVRŠNE ISPRVE – ŽALBA - OVRŠENIKA

Prigovor na poštivanje prava na dom kao žalbeni razlog – u ovrsi radi iseljenja

(čl.50.Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 i 73/17)

U ovrsi radi iseljenja iz stana ovršenik ne može s uspjehom u žalbi protiv rješenja o ovrsi iznositi prigovor prava na poštivanje doma kada je taj prigovor i činjenice na kojem se temelji mogao iznositi u postupku iz kojeg potječe ovršna isprava (pravomoćna presuda) – a to je propustio učiniti.

„Prvostupanjski sud je pobijanim rješenjem o ovrsi na temelju pravomoćne i ovršne presude Općinskog suda u D. broj P-1300/09 od 9. veljače 2010. odredio ovrhu radi iseljenja i predaje stana u neposredan posjed ovrhovoditelju, a u žalbi ovršenik ističe da je umirovljenik i prima mirovinu u iznosu od 1.965,00 kn mjesečno; da predmetni stan koristi sa svojom obitelji i to suprugom i troje djece te da nema u vlasništvu ili suvlasništvu drugi stan ili drugu nekretninu, pa da bi njegovim iseljenjem iz predmetnog stana on i njegova obitelj ostali bez krova nad glavom. Iz sadržaja žalbe proizlazi kako ovršenik smatra da mu je određivanjem ovrhe radi iseljenja povrijeđeno ustavno pravo na dom zajamčeno čl. 34. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) te čl.8. st. 1.

Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst i 8/99. - ispravak, 14/02. i 1/06).

Međutim, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, upravo te činjenice na kojima žalitelj temelji prigovor prava na poštivanje doma, on je mogao isticati u postupku u kojem je nadležni sud odlučivao o tome ima li isti pravo posjedovanja predmetnog stana i iz kojeg parničnog postupka i proistječe ovršna isprava, presuda Općinskog suda u D. broj P-1300/09 od 9. veljače 2010. Naime, sve te činjenice su ovršeniku bile poznate u vrijeme donošenja ovršne isprave 2010., jer iz priložene ovršne isprave i obrazloženja iste proizlazi da se ovršenik još od 1992. godine nalazi u predmetnom stanu, te da je on još od 1999. i pismeno pozivan da preda stan u posjed ovrhovoditelju, jer da mu je od 30. listopada 1997. kao i članovima njegove obitelji oduzet status povratnika. Dakle, i u vrijeme donošenja te presude 9. veljače 2010. ovršenik je znao da u tom stanu živi sa obitelji, te je u tom postupku iz kojeg potječe ovršna isprava mogao isticati da se radi o njegovom domu.

Nadalje, u presudi Europskog suda za ljudska prava Bjedov protiv Republike Hrvatske (*zahtjev br. 42150/09*, § 71, 29. svibnja 2012.) navodi se "Ovršni postupak (koji je po svojoj prirodi izvanparnični i čija je osnovna namjena osigurati učinkovito izvršenje presude) nije za razliku od redovnog građanskog postupka ni osmišljen, niti primjereno opremljen postupovnim sredstvima i mjerama zaštite za temeljito i suprotstavljeno ispitivanje ovako složenih pravnih pitanja. Stoga ovlast za provedbu testa razmjernosti ima sud koji vodi redoviti građanski postupak u kojemu je odlučeno o građanskom zahtjevu koji je država podnijela tražeći prisilno iseljenje", (identično i u *Paulić protiv Hrvatske*, br. 3572/06, § 44., 22. listopada 2009.). Dakle, ovršni sud nije ovlašten u ovršnom postupku radi iseljenja ispitivati pravilnost sudskih odluka donesenih u parničnom postupku radi iseljenja neovlaštenih korisnika stanova u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, jer se samo tijekom redovnog građanskog postupka može utvrđivati je li sporni stan dom ovršenika i je li došlo do miješanja u njegovo pravo na dom te ovisno o tom utvrđenju ispitati je li miješanje bilo utemeljeno na zakonu i usmjereno na postizanje legitimnog cilja te konačno, ako jest imalo legitiman cilj, i je li mjera (iseljenja iz stana) bila nužna u demokratskom društvu.

Ispitujući pobijano rješenje ovaj drugostupanjski sud nije našao da bi bio ostvaren koji od žalbenih razloga na koje pazi po službenoj dužnosti sukladno odredbi čl. 50. Ovršnog zakona (NN broj 112/12, 25/13 i 93/14 – dalje: OZ), pa je slijedom navedenog valjalo, temeljem odredbe čl. 380. t. 2. Zakona o parničnom postupku (NN broj 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14) u svezi čl. 21. st. 1. OZ-a, odbiti žalbu ovršenika kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsko rješenje o ovrsi.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-956/16-2 od 28. IV. 2017.

ODGODA, OBUSTAVA I DOVRŠETAK OVRHE – DOVRŠETAK OVRHE

Kod ovrhe na bankovnim računima – kada na računima ovršenika nema novčanih sredstava

(čl.73.st.1. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13 i 93/14)

Dovršetak ovrhe pretpostavlja namirenje (barem djelomično) ovršne tražbine ovrhovoditelja, pa kada na bankovnim računima ovršenika nema novčanih sredstava, zbog čega je Financijska agencija rješenje o ovrsi stavila u očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje, navedena pretpostavka ne postoji jer nije provedena posljednja ovršna

radnja – radnja prijenosa zaplijenjenih sredstava na račun ovrhovoditelja, pa u toj situaciji nema ni mjesta utvrđenju rješenjem da je ovrha dovršena.

„Rješenjem Općinskog suda u S. broj Ovr-2968/14 od 05. listopada 2016. godine utvrđen je dovršetak ovrhe pozivom na primjenu odredbe čl.73.st.2. Ovršnog zakona (NN broj 112/12 – dalje:OZ/12), sve to nakon što je sud utvrdio da je pravomoćno rješenje o ovrsi, kojim je ovrha određena na svim računima ovršenika kod svih banaka, dostavljeno Financijskoj agenciji čime je sud poduzeo sve ovršne radnje u ovom ovršnom predmetu, i nakon što je Financijska agencija izvijestila sud 04. prosinca 2015. godine da je rješenje o ovrsi (osnova za naplatu) stavljena u očevidnik redosljeda osnova za plaćanje – glede koje obavijesti ovrhovoditelj nije imao nikakvih primjedbi niti prijedloga.

Osnovano ovrhovoditelj u žalbi ističe da je navedeno rješenje doneseno uz pogrešnu primjenu materijalnog prava iz odredbi OZ/12 kojima je regulirano određivanje i provedba ovrhe na novčanim sredstvima po bankovnim računima ovršenika. Odredba čl.73. OZ/12, na koju se poziva sud prvog stupnja u pobijanom rješenju, u st.1. propisuje kada se smatra da je ovrha dovršena – a to je pravomoćnošću odluke o odbacivanju ili odbijanju ovršnog prijedloga, provedbom ovršne radnje kojom se ovrha dovršava ili obustavom ovrhe. Odredbom st.2. istog članka je propisano da će ovršni sud dovršenje ovrhe provedbom ovrhe utvrditi rješenjem.

Iz stanja predmetnog spisa proizlazi da je ovrha u ovom predmetu određena na svim novčanim sredstvima ovršenika na svim njegovim računima i oročenim sredstvima u svim bankama, da je rješenje o ovrsi, kojim je ta ovrha određena, stekla svojstvo pravomoćnosti, i da je navedeno rješenje o ovrsi dostavljeno Financijskoj agenciji radi provedbe. Isto tako, iz spisa proizlazi da je Financijska agencija ovršnom sudu dostavila dana 04. prosinca 2015. godine potvrdu o nemogućnosti izvršenja osnove za plaćanje zbog nedostatka novčanih sredstava na bankovnim računima ovršenika, i da je zbog toga osnova za plaćanje (rješenje o ovrsi) stavljena u očevidnik redosljeda osnova za plaćanje. Prema tome, iz naprijed navedenih nespornih činjenica potpuno izvjesno proizlazi da tražbina ovrhovoditelja nije ni djelomično naplaćena – a sve to zbog toga što trenutno na bankovnim računima ovršenika nema raspoloživih novčanih sredstava.

Odredbom čl.174.st.1. OZ/12 je propisano da se ovrha na novčanoj tražbini provodi pljenidbom i prijenosom ako ovim zakonom za pojedine slučajeve nije drukčije određeno. Odredbama čl.176.st.2. i čl.186.st.1. OZ/12 je propisano da su pljenidba i prijenos provedeni dostavom ovršenikovom dužnika rješenja o ovrsi odnosno rješenja kojim je prijenos određen. Međutim, na predmetnu ovrhu primjenjuju se i posebne odredbe o ovrsi na novčanoj tražbini po računu iz čl.204. do čl.213. OZ/12, od kojih su za predmetni postupak značajne odredba čl.204., koja propisuje sadržaj rješenja o ovrsi kojim se određuje ovrha na bankovnim računima te da isto ima učinak rješenja o ovrsi kojim su određeni zapljena i prijenos radi naplate, odredba čl.205. OZ/12, koja regulira pitanje zapljene računa ovršenika, i odredba čl.206. OZ/12 koja posebno regulira način provedbe ovrhe na računima s tim da je navedeno regulirano i odredbama (čl.4. do čl.11.) specijalnog propisa – Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN broj 91/10 i 112/12 – dalje:ZPONS). Kod donošenja pobijanog rješenja sud prvog stupnja nije vodio računa o navedenim odredbama, što je i imalo za posljedicu da isto nije doneseno uz pravilnu primjenu odredbe čl.73. OZ/12. Navedenim odredbama OZ/12 i ZPONS-a reguliran je način postupanja u provedbi ovrhe (zapljena i prijenos) ne samo u slučaju kada na računima ovršenika ima dostatno novčanih sredstava za namirenje ovrhovoditeljeve tražbine, već i situacije kada na računima ovršenika nema

dostatno novčanih sredstava za to, ili ih uopće nema kao što je to slučaj i u ovom ovršnom predmetu.

Upravo polazeći od navedenih zakonskih odredbi, koje pretpostavljaju i situacije u kojima za namirenje tražbine ovrhovoditelja u momentu dostave Financijskoj agenciji osnove za plaćanje (rješenja o ovrsi) nema raspoloživih sredstava na računu ovršenika zbog čega ne postoje ni uvjeti za stvarnu provedbu ovršne radnje prijenosa, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, dio zakonske odredbe čl.73.st.1. OZ/12, koja propisuje da se ovrha smatra dovršenom provedbom ovršne radnje kojom se ovrha dovršava, treba tumačiti u smislu namirenja ili ostvarenja tražbine ovrhovoditelja. Naime, u situaciji kada na računu ovršenika nema novčanih sredstava potpuno je jasno da tražbina ovrhovoditelja nije namirena – što jest konačni cilj i svrha pokretanja i vođenja ovršnog postupka, odnosno potpuno je jasno da prijenos, kao posljednja ovršna radnja, stvarno nije provedena i da stoga u takvoj situaciji ovrha stvarno nije dovršena, pa stoga nije bilo ni mjesta donošenju pobijanog rješenja. Pri drugačijem stavu i tumačenju odredbe čl.73.st.1. OZ/12, uslijed donošenja rješenja kojim se utvrđuje da je ovrha dovršena ovrhovoditelj se više ne bi mogao ni koristiti svojim pravom tražiti promjenu sredstva odnosno predmeta ovrha.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-899/16-2, od 17. I. 2017.

OVRHA RADI NAPLATE NOVČANE TRAŽBINE – OVRHA NA NEKRETNINI – PRAVNI POLOŽAJ OVRŠENIKA NAKON PRODAJE NEKRETNINE – ISELJENJE OVRŠENIKA

Zahtjev za iseljenje – kada je predmet prodaje (ovrhe) suvlasnički dio (1/2) nekretnine ovršenika

(čl. 121. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 67/08)

Kada je predmet ovršne prodaje suvlasnički dio (1/2) nekretnine na kojoj posjed ovršenika i drugog suvlasnika (treće osobe) nije bio podijeljen, tada kupac tog suvlasničkog dijela u ovršnom postupku bez ovlasti za to od drugog suvlasnika nije od ovršenika ovlašten zahtijevati iseljenje i predaju nekretnine samo njemu u posjed – već je ovlašten predaju iste zahtijevati samo zajedno njemu i drugom suvlasniku.

„U ovom predmetu na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi broj Ovr-2131/11-4 od 18. siječnja 2012. godine na drugoj dražbi su ovrhovoditelju prodane nekretnine ovršenika ovrhovoditelju i to ½ dijela nekretnina upisanih u zk.ul. br. 1212 k.o. C., te su te nekretnine pravomoćnim rješenjem o dosudi dosuđene ovrhovoditelju, te je zaključkom prvostupanjskog suda od 16. svibnja 2014. godine odlučeno da se ove nekretnine predaju ovrhovoditelju.

Prodajom nekretnine ovršenik gubi pravo posjeda nekretnine i dužan ju je predati kupcu odmah nakon dostave zaključka o predaji nekretnine kupcu ako zakonom ili u sporazumu s kupcem nije drukčije određeno kako je to i propisano čl. 120. Ovršnog zakona (NN broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 67/08 – dalje: OZ, a ovrhovoditelj može već u prijedlogu za ovrhu a i kasnije sve do predaje nekretnine kupcu zatražiti i njezino ispražnjenje te predaju kupcu na temelju zaključka o predaji nekretnine kupcu (čl. 121. st. 1. OZ-a). Ovrhovoditelj je kao što je naprijed rečeno kupio predmetne

nekretnine, iste su mu dosuđene i zaključkom odlučeno da mu se predaju, a ovršenik nije izvršio predaju nekretnine, to je ovrhovoditelj i podnio ovaj prijedlog za iseljenje ovršenika odnosno ispražnjenje nekretnine i predaju kupcu.

Nekretnine upisane u zk.ul. br. 1212 k.o. C. nisu bile u cijelosti vlasništvo ovršenika već samo u ½ dijela, dok je drugi suvlasnik s ovršenikom na predmetnim nekretninama bio u vrijeme podnošenja prijedloga za ovrhu S.J. pa je ovrha i provedena samo na ½ nekretnine u suvlasništvu ovršenika, pa je ovrhovoditelj i kupio samo tu jednu polovinu te se u zemljišne knjige i uknjižio kao vlasnik na toj jednoj polovini nekretnine. Dakle, sada je ovrhovoditelj suvlasnik na ravne dijelove sa S.J., a svim suvlasnicima sukladno čl. 42. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09 i 143/12 - dalje: ZVDSP) pripada pravo na suposjed stvari, no oni mogu odlučiti da će međusobno podijeliti posjed stvari i/ili izvršavanje svih ili nekih vlasničkih ovlasti glede nje. Iz spisa ne proizlazi da je posjed između ovršenika kao ranijeg suvlasnika i S.J. bio podijeljen.

Svaki suvlasnik ima glede cijele stvari pravo postavljati protiv svakoga one zahtjeve koje može staviti vlasnik stvari s time da predaju cijele stvari u posjed može od trećega zahtijevati samo prema obvezno pravnim pravilima o nedjeljivim obvezama, kako je to i propisano čl. 46. st. 2. ZVDSP-a. Kad u nedjeljivoj obvezi ima više vjerovnika među kojima nije ni ugovorena ni zakonom određena solidarnost, jedan vjerovnik može zahtijevati da dužnik ispuni obvezu njemu samo ako je ovlašten od ostalih vjerovnika da primi ispunjenje, a inače svaki vjerovnik može zahtijevati od dužnika da obvezu ispuni svim vjerovnicima zajedno ili da je položi sudu ili javnom bilježniku, kako je to propisano čl. 64. st. 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 35 /05 i 41/08 - dalje: ZOO). Ovrhovoditelj kao jedan od suvlasnika nije sa S.J. kao drugim suvlasnikom solidarni vjerovnik i ovrhovoditelj nije ovlašten tražiti od ovršenika kao treće osobe predaju ove cijele nekretnine iz zk.ul. br. 1212 k.o. C. bez ovlaštenja drugog suvlasnika.

Izreka rješenja o ovrsi je u međusobnoj suprotnosti, jer se određuje ovrha udaljenjem ovršenika te trećih osoba i svih njihovi stvari iz nekretnine upisane u zk.ul. br. 1212 k.o. C. u ½ dijela i predajom navedene nekretnine slobodne od osoba i stvari u posjed ovrhovoditelju, dakle u cijelosti. Radi navedenog valjalo je uvažiti žalbu ovršenika, te ukinuti pobijano rješenje o ovrsi i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak, a u nastavku postupka prvostupanjski sud će najprije pozvati ovrhovoditelja da ispravi svoj prijedlog za ovrhu, tako da ili priloži ovlaštenje drugog suvlasnika ili da predloži predaju te nekretnine u suposjed njemu kao ovrhovoditelju i ovom drugom suvlasniku, pa će prvostupanjski sud nakon toga, a ovisno o daljnjem postupanju i prijedlogu ovrhovoditelja donijeti ponovnu odluku o cjelokupnom prijedlogu za ovrhu kao i o troškovima postupka.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-539/16-2, od 4.XI. 2016.

OV RHA RADI NAPLATE NOVČANE TR AŽBINE – OVRHA NA POKRETNINAMA – PRODAJA MOTORNIH VOZILA

Predlaganje oduzimanja motornog vozila od ovršenika

(čl.162.st.2. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13 i 93/14)

Kod ovrhe na motornom vozilu ovrhovoditelj mora sam voditi računa o danu uručenja ovršeniku zaključka s nalogom za predaju motornog vozila te nakon

bezuspješnog proteka roka (8 dana) za to, pod prijetnjom posljedice obustave ovrhe, pravovremeno u daljnjem roku od 60 dana predložiti ovršnom sudu oduzimanje motornog vozila.

„Prvostupanjski sud je primjenom odredbe čl. 162. st. 2. Ovršnog zakona (NN broj 112/12, 25/13 i 93/14 – dalje: OZ) obustavio ovrhu određenu rješenjem o ovrsi Ovr-1740/13 od 19. studenoga 2014., jer ovršenik nije u roku od osam dana od primitka zaključka suda predao vozilo ovrhovoditelju na čuvanje, a ovrhovoditelj nije u roku 60 dana predložio mjesto i način oduzimanja vozila.

Neosnovan je žalbeni navod da je sud propustio dostaviti zaključak ovrhovoditelju. Prema čl. 162. st. 1. OZ-a nakon stjecanja založnog prava na motornom vozilu u skladu s odredbom čl. 161. st. 4. ovog Zakona, sud će ovršeniku dostaviti rješenje o ovrsi te mu istodobno zaključkom naložiti da u roku od 8 dana preda vozilo sa svim njegovim pripadcima i ispravama osobi kojoj je rješenjem o ovrsi vozilo povjereno na čuvanje. Dakle, zaključak se dostavlja uz rješenje o ovrsi ovršeniku, a ne i ovrhovoditelju.

Ovršenik je zaključak primio 25. studenoga 2014., a rok za predaju vozila istekao mu je 3. prosinca 2014. i od slijedećeg dana počeo je teći rok ovrhovoditelju od 60 dana, a ne od dana kada je ovrhovoditelj saznao da je sud postupio prema čl. 162. st. 1. OZ-a, niti od dana kada je ovrhovoditelj primio rješenje o ovrsi, kako to pogrešno smatra ovrhovoditelj. Ovrhovoditelju je rok od 60 dana istekao 2. veljače 2015., a pobijano rješenje je donijeto 5. veljače 2015. Budući ovrhovoditelj nije u roku 60 dana od isteka roka ovršeniku za predaju vozila podnio prijedlog, pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo iz odredbe čl. 162. st. 2. OZ-a i obustavio ovrhu.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-535/15-2, od 26. X. 2016.

OVRHA RADI NAPLATE NOVČANE TRAZBINE – OVRHA NA PLAĆI I DRUGIM STALNIM NOVČANIM PRIMANJIMA – OVRHA NA DRUGIM STALNIM NOVČANIM PRIMANJIMA OVRŠENIKA

Dopustivost sudske ovrhe na mirovini ovršenika

(čl.197.st.1. u svezi čl.203. Ovršnog zakona – "Narodne novine" br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 i 73/17)

Glede dopustivosti sudske ovrhe na mirovini, kao na drugom stalnom novčanom primanju ovršenika, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o dopustivosti sudske ovrhe na plaći (čl.197.st.1. OZ) – pa stoga i na tom primanju ovršenika sudska ovrha je dopuštena samo ako iz prijedloga za ovrhu proizlazi da se mirovina ne isplaćuje na bankovni račun ovršenika, pa u protivnom slučaju sud će prijedlog za ovrhu odbaciti jer ovrhovoditelj prisilno ostvarenje svoje novčane tražbine treba zatražiti pljenidbom novčanih sredstava ovršenika na njegovim bankovnim računima.

„Neosnovan je žalbeni razlog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava.

Naime, ovrhovoditelj je radi namirenja novčane tražbine na temelju ovršne isprave, i to presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj P-9975/03 od 10. listopada 2007.,

predložio ovrhu na mirovini ovršenika koju prima kod Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Odredbom čl. 196. Ovršnog zakona (NN broj 112/12, 25/13, 93/14 i 55/16 – dalje: OZ) propisano je da se u ovrsi na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima primjenjuju odredbe odjeljka 1. do 3. ove glave, ako odredbama ovoga odjeljka nije drukčije određeno, a st. 1. čl. 197. OZ-a propisano je da se rješenjem o ovrsi na plaći određuje pljenidba određenog dijela plaće i nalaže poslodavcu koji ovršeniku ne isplaćuje plaću na račun kod banke da novčani iznos za koji je određena ovrha isplati, odnosno isplaćuje ovrhovoditelju nakon pravomoćnosti toga rješenja. Prema odredbi čl. 203. OZ-a odredbe ovoga odjeljka na odgovarajući se način primjenjuju i na ovrhu na drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika.

Budući ovrhovoditelj pri podnošenju prijedloga za ovrhu nije dostavio podatak iz kojeg bi proizlazilo da se ovršeniku mirovina ne isplaćuje na račun kod banke – to je sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo citirane odredbe čl. 196., čl. 197. st. 1. i čl. 203. OZ-a kada je odbio prijedlog za ovrhu.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž Ovr-374/16-2 od 13. X. 2017.

IZVANPARNIČNI POSTUPAK

POSTUPAK PRED SUDOM – POSEBNI IZVANPARNIČNI POSTUPCI – POSTUPAK RADI DONOŠENJA RJEŠENJA O ZDRAVLJU ŠTIĆENIKA**O pretpostavkama i donošenju odluke o sterilizaciji**

(čl.504.st.1.t.1. Obiteljskog zakona – "Narodne novine" br. 103/15 u svezi čl.8.st.2. Zakona o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece -"Narodne novine" br. 18/78 i 88/09)

Pravo žene da slobodno odlučuje o rađanju djece može biti ograničeno odlukom suda ako to zahtijevaju razlozi zaštite njenog zdravlja – pa kada je utvrđeno da svaka naredna trudnoća predstavlja vrlo visoki stupanj rizika za njen život i život fetusa, a da se zaštita zdravlja zbog njenog načina života i općeg zdravstvenog stanja (mentalna retardacija uz znakove poremećaja u ponašanju, sklonost čestom mijenjanju partnera) ne može postići blažim mjerama (kontracepcija), tada su ispunjene pretpostavke za donošenje odluke o zaštiti njenog zdravlja - sterilizaciji podvezivanjem jajovoda.

„Predlagatelj V.B. kao skrbnik D.L. je kod ovoga suda podnio prijedlog radi donošenja rješenja o zdravlju protustranke D.L. provođenjem postupka sterilizacije prilikom poroda ili neposredno nakon poroda, a ovaj sud je ocijenio da je prijedlog predlagatelja osnovan.

Svakome se jamči štovanje i pravna zaštita njegovog osobnog i obiteljskog života, a kako je to i propisano čl. 35. Ustava Republike Hrvatske (NN broj 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14). Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života priznato je i člankom 8. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Pravo svakog čovjeka da slobodno odlučuje o rađanju djece je zaštićeno u okviru prava svakoga na privatni i obiteljski život. Prema čl. 8. st. 2. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Pravo čovjeka da slobodno odlučuje o rađanju djece može se ograničiti radi zaštite zdravlja, a pod uvjetima i na način koji određuje Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece (NN broj 18/78 – dalje: Zakon o zdravstvenim mjerama), a kako je to i propisano čl. 2. Zakona o zdravstvenim mjerama. Sprječavanje neželjenog začeća može biti privremeno (kontracepcija) ili trajno (sterilizacija) kako je to propisano člankom 5. citiranog Zakona o zdravstvenim mjerama. Sterilizirati se može osoba koja je navršila 35 godina života. No, bez obzira na godine života sterilizirati se može žena čiji bi život bio ugrožen trudnoćom ili rađanjem, kako je to i propisano čl. 8. st. 2. citiranog Zakona o zdravstvenim mjerama. Bez obzira na godine života sterilizirati se može i osoba za koju se na temelju saznanja medicinske znanosti utvrdi da bi se dijete rodilo sa teškim prirođenim tjelesnim ili duševnim manama kako je to propisano čl. 8. st. 3. citiranog Zakona o zdravstvenim mjerama.

Nije sporno, a to proizlazi i iz provedenih dokaza, da je protustranka potpuno lišena poslovne sposobnosti zbog lakše mentalne retardacije uz znakove poremećaja u ponašanju, da je do sada rodila dvoje djece i da je u odnosu na oboje djece lišena prava na roditeljsku skrb

te da o njima vodi brigu baka djece, a predlagatelj u ovome predmetu, kao i da je protustranka i sada u visokom stupnju trudnoće, odnosno pred porodom. Međutim, činjenica što je protustranka lišena roditeljske skrbi za oboje djece nije sama po sebi razlog da bi se ograničilo pravo protustranke da slobodno odlučuje o rađanju djece, već se to pravo po ocjeni ovoga suda može ograničiti samo radi zaštite zdravlja protustranke.

Iz nalaza i mišljenja liječničkog vještaka ginekologa T.T. proizlazi da su prve dvije trudnoće protustranke završene carskim rezom i da je već zbog toga aktualna treća trudnoća protustranke vrlo rizična trudnoća te ju je indicirano završiti carskim rezom pa obzirom da bi to bio treći carski rez svaka daljnja trudnoća bila bi još rizičnija sa neizvjesnim završetkom te trudnoće. Po mišljenju vještaka, kao kod svake pacijentice kod koje su učinjena dva carska reza, tako i kod protustranke postoji opasnost za svaku slijedeću trudnoću da bi mogla završiti rupturom (prsnućem) maternice na mjestu ožiljaka od ranijih carskih rezova, a što bi moglo dovesti do smrti kako protustranke, tako i do smrti fetusa. Stoga je preporuka ginekologa svim ženama koje su rađale više puta carskim rezom da ne ostaju ponovno trudne zbog rizika od rupture maternice koja može uslijediti pri svakom slijedećem porođaju pa je i preporuka vještaka da se protustranci, kako zbog dosadašnjih završetka trudnoće, tako i zbog psihijatrijskog statusa, izvrši sterilizacija podvezivanjem jajovoda tijekom izvođenja trećeg carskog reza.

Dakle, upravo radi zaštite zdravlja protustranke i njene eventualne buduće djece potrebno je ograničiti pravo protustranke na slobodno rađanje djece. Neželjeno začće moguće je spriječiti i privremeno kontracepcijom. Međutim, prema mišljenju ginekološkog vještaka zbog dosadašnjih operativnih zahvata kod protustranke je kontraindicirano korištenje unutar materničkih uložaka (spiralala), a uzimanje oralne hormonske kontracepcije ne bi bilo pouzdano, jer je svojim dosadašnjim načinom života pokazala da je sklona mijenjanju partnera, a kako je mlada osoba (stara 30 godina) za očekivati da će i nakon oporavka od poroda održavati spolne odnose, pa obzirom na nemogućnost zaštite spiralom i neučinkovitosti hormonske kontracepcije, postoji dakle realna mogućnost da opet začne. Dakle, blažom mjerom (kontracepcijom) ne može se zaštititi zdravlje protustranke, pa je po ocjeni ovoga suda upravo nužno i razmjerno miješanje u pravo protustranke na slobodno rađanje djece sterilizacijom iste.

Obzirom na sve naprijed izloženo, po ocjeni ovoga suda, a radi zaštite zdravlja protustranke potrebno je prihvatiti prijedlog predlagatelja za donošenje rješenja o zdravlju protustranke sterilizacijom podvezivanjem jajovoda i to upravo istovremeno sa porodom za koji se također očekuje da će biti carskim rezom, pa je ovaj sud u skladu sa odredbom čl. 504. st. 1. t. 1. u svezi sa čl. 506. Obiteljskog zakona (NN broj 103/15) riješio kao u izreci.“

Županijski sud u Bjelovaru, R2-35/2016-16 od 19.XII.2016.

IZVANPARNIČNI POSTUPAK – POJEDINI IZVANPARNIČNI POSTUPCI – STEČAJ POTROŠAČA

Pretpostavke za otvaranje postupka stečaja – poštenje potrošača

(čl.53. Zakona o stečaju potrošača – "Narodne novine" br. 100/15)

Pretpostavka za otvaranje postupka stečaja potrošača je postojanje stečajnog razloga – nesposobnosti za plaćanje u smislu ispunjenja dospjelih novčanih obveza i

neprihvatanje potrošačeva plana ispunjenja obveza, a ne i poštenje (savjesnost) potrošača.

(Ne)poštenje potrošača, prije i tijekom postupka stečaja potrošača, utječe na oslobođenje potrošača od obveza koje prestanu nakon unovčenja njegove imovine i raspodjele prikupljenih sredstava vjerovnicima.

„Pobijano rješenje sud prvog stupnja donosi pozivom na primjenu odredbe čl.53. Zakona o stečaju potrošača (NN broj 100/15 – dalje:ZSP), i to nakon održanog pripremnog ročišta te nakon što je utvrdio da su ostvarene zakonske pretpostavke za otvaranje postupka stečaja potrošača.

U izjavljenoj žalbi vjerovnik A. d.o.o. S. u bitnome ističe da nije bilo mjesta donošenju pobijanog rješenja jer se Đ.M. ne može smatrati poštenim potrošačem, jer je u vremenskom periodu od 5 godina prije pokretanja predmetnog postupka besplatno raspolagao (darovao) svojom imovinom (nekretninama) u korist svoga sina, jer popis njegove imovine i obveza nije točan i potpun – nije naveo navedena raspolaganja u popisu imovine i obveza, i jer je svojim postupcima prije pokretanja predmetnog postupka nastojao na razne načine izbjeći podmirenje svojih dugovanja prema vjerovnicima pa i prema žalitelju, no navedene žalbene tvrdnje ne mogu se prihvatiti kao pravno utemeljene.

Vežano za istaknuti prigovor žalitelja da se potrošač Đ.M. ne može smatrati poštenim potrošačem i da zbog toga nije bilo moguće nad njim otvoriti postupak stečaja, žalitelju valja odgovoriti da, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, polazeći pri tome od relevantnih odredbi ZSP, poštenje potrošača nije zakonski uvjet za donošenje rješenja o otvaranju stečaja potrošača. Naime, pretpostavke koje moraju biti ispunjene za donošenje rješenja o otvaranju stečaja potrošača propisane su odredbom čl.53. ZSP – i prema toj odredbi sud će donijeti rješenje o otvaranju postupka stečaja potrošača ako utvrdi postojanje stečajnog razloga i ako na pripremnom ročištu nije prihvaćen plan ispunjenja obveza.

Nije sporno u ovom žalbenom stadiju postupka da plan ispunjenja obveza sačinjen od strane potrošača nije prihvaćen od strane vjerovnika na održanom pripremnom ročištu. Postojanje stečajnog razloga je propisano odredbom čl.5. ZSP – i on postoji onda kada je potrošač nesposoban za plaćanje u smislu ispunjenja dospjelih novčanih obveza (st.1. i st.2.), a to postoji onda ako najmanje 90 dana uzastopno ne može ispuniti jednu ili više dospjelih novčanih obveza u ukupnom iznosu većem od 30.000,00 kuna (st.3.). Postojanje stečajnog razloga u konkretnom slučaju sud prvog stupnja je utvrdio uvidom u dokumentaciju koja je priložena uz prijedlog za pokretanje stečaja potrošača prema kojoj potrošačevo dugovanje iznosi 1.131.462,53 kune. Postojanje navedenog stečajnog razloga žalitelj žalbom ne dovodi u pitanje.

Iz naprijed navedenih zakonskih odredbi ZSP, ali ni iz ostalih njegovih odredbi, ne proizlazi da je uvjet za otvaranje postupka stečaja potrošača i utvrđenje da se radi o poštenom potrošaču. Naime, navedeni zakon o svojstvu poštenja (savjesnosti) potrošača govori, prije svega, u odredbi čl.2. ZSP kojom je propisano što je cilj stečaja potrošača – da se poštenu potrošač oslobodi obveza koje prestanu nakon unovčenja njegove imovine i raspodjele prikupljenih sredstava vjerovnicima (st.1.), a u st.2. istog članka se propisuje na koji način se utvrđuje poštenje potrošača – prema njegovu ponašanju prije podnošenja prijedloga za otvaranje postupka stečaja potrošača, te prema njegovom ponašanju tijekom sudskog postupka i razdoblja provjere ponašanja u skladu sa odredbama toga zakona. Nadalje, o

(ne)poštenom potrošaču govori i odredba čl.14.st.5. ZSP – prema kojoj se potrošač, koji nije ispravio ili nadopunio netočan ili nepotpuni popis imovine i obveza, ne može smatrati poštenim potrošačem. Ovdje valja ukazati i na odredbe ZSP (čl.74. do čl.78.) temeljem kojih sud u postupku stečaja potrošača može donijeti odluku kojom će uskratiti potrošaču oslobođenje od preostalih obveza ili mu opozvati dano oslobođenje u određenim situacijama koje se vežu uz određene okolnosti i uz određeno njegovo ponašanje koje ga zapravo čini nepoštenim potrošačem.

Kada se navedene odredbe povežu sa odredbom čl.53. ZSP, koja ne propisuje donošenje rješenja o otvaranju postupak stečaja samu ukoliko sud utvrdi da se radi o poštenom potrošaču, i s obzirom da prema naprijed navedenim odredbama stečaj potrošača ne mora nužno okončati oslobođenjem od preostalih obveza, što je inače cilj ovog postupka u smislu odredbe čl.2. ZSP, proizlazio bi zaključak da navedena okolnost (poštenje potrošača) ne čini zakonom propisani uvjet bez kojeg sud neće otvoriti postupak stečaja.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-808/17-2, od 06. IV. 2017.

IZVANPARNIČNI POSTUPAK – POJEDINI IZVANPARNIČNI POSTUPCI – STEČAJ POTROŠAČA

Pojam potrošača

(čl.4.st.2. i st.3. Zakona o stečaju potrošača – "Narodne novine" br. 100/15)

Za pravnu ocjenu statusa potrošača nije relevantno iz kakvog odnosa (privatnog, poslovnog, profesionalnog) ili djelatnosti proizlaze dospjele nepodmirene obveze zbog kojih je pokrenut stečaj potrošača, već je relevantan njegov status u momentu pokretanja postupka stečaja – dali je ili nije obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti ili obveznik poreza na dobit.

„Pobijano rješenje sud prvog stupnja donosi pozivom na primjenu odredbe čl.53. Zakona o stečaju potrošača (NN broj 100/15 – dalje:ZSP), a u izjavljenoj žalbi vjerovnik A. d.o.o. S. ističe da nije bilo mjesta donošenju pobijanog rješenja jer se potrošač Đ.M. ne može smatrati potrošačem u smislu odredbe čl.4. st.2. i st.3. ZSP, jer je njegova obveza prema žalitelju proistekla iz potrošačeve profesionalne poslovne djelatnosti (poljoprivredne proizvodnje duhana) a prelazi iznos od 100.000,00 kuna, a sud prvog stupnja se pri tome nije bavio pitanjem da li je predlagatelj obveznik plaćanja poreza na dohodak ili poreza na dobit.

Naprijed navedene žalbene tvrdnje ne mogu se prihvatiti kao pravno utemeljene. Naime, u smislu odredbe čl.4.st.2. ZSP potrošačem se u smislu toga zakona smatra svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti. U smislu odredbe st.3. istog članka potrošačem se u smislu toga zakona smatra i fizička osoba koja je obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak i fizička osoba koja je obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit – ali u tom slučaju uz kumulativno ispunjenje dodatnih uvjeta: da nema više od 20 vjerovnika, da obveze iz obavljanja djelatnosti ne prelaze iznos od 100.000,00 kuna, da nema obveza iz radnog odnosa koje proizlaze iz obavljanja djelatnosti, da nije pokrenut predstečajni ili stečajni postupak.

Za ocjenu da li se radi o potrošaču u smislu odredbe čl.4.st.3. ZSP, prema ocjeni ovog suda drugog stupnja, nije relevantno od kuda potječu (iz kakvog odnosa) nepodmirene

dospjele obveze potrošača zbog kojih je pokrenut stečaj potrošača, već je odlučno u kakvom je statusu potrošač u momentu pokretanja postupka stečaja potrošača – tj. da li on je ili nije u tom momentu obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti ili obveznik poreza na dobit, pa samo ukoliko on je obveznik navedenih poreza tada moraju biti kumulativno ispunjeni naprijed navedeni dodatni uvjeti da bi on bio potrošač u smislu ovog zakona.

Odredbama Zakona o porezu na dohodak (NN broj 177/04 i dr. – dalje: ZPD/04), koji je bio u primjeni u vrijeme pokretanja izvan sudskog postupka stečaja potrošača, je propisano, i to u čl.17., da se dohotkom od samostalne djelatnosti smatra dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja i dohodak od poljoprivrede i šumarstva, a u čl.18. kojim je određeno što se smatra samostalnim djelatnostima, u st.3. toga članka je propisano da djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju, odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju, i da su fizičke osobe po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ako su po toj osnovi obveznici poreza na dodanu vrijednost prema posebnom zakonu ako po toj osnovi u poreznom razdoblju ostvare ukupni godišnji primitak veći od 35 % iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav poreza na dodanu vrijednost prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost te ako ostvaruju poticaje na način i pod uvjetima propisanim posebnim zakonom. Nadalje, tko je obveznik plaćanja poreza na dobit propisano je odredbama Zakona o porezu na dobit (NN broj 177/04 i dr. – dalje: ZD), i to u čl.2., pa je u smislu te odredbe obveznik tog poreza i fizička osoba koja ostvaruje dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka i ako izjavi da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak (st.3.), i fizička osoba koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti prema propisima o porezu na dohodak uz ispunjenje dodatnih uvjeta navedenih u tom stavku (st.4.).

Iz iskaza potrošača kojeg žalitelj nije osporavao i iz očitovanja predstavnika porezne uprave na pripremnom ročištu održanom dana 25. listopada 2016. godine proizlazi da potrošač Đ.M. od 20.09.2015. godine više nije u sustavu PDV-a, što znači da nije bio obveznik plaćanja poreza na dodanu vrijednost ni u momentu (18.02.2016.) pokretanja izvan sudskog postupka stečaja potrošača, a ni u momentu (11.05.2016.) podnošenja prijedloga za pokretanje sudskog postupka stečaja potrošača, a navedenu činjenicu koja proizlazi iz izjave predstavnika PU Ministarstva financija žalitelj žalbom izričito ni ne osporava. Iz navedenog bi stoga proizlazio zaključak da potrošač u vrijeme pokretanja predmetnog postupka nije bio u statusu obveznika plaćanja poreza na dohodak od nesamostalne djelatnosti – djelatnosti poljoprivrede u smislu naprijed citiranih odredbi ZPD/04. Nadalje, na temelju iskaza samog potrošača na navedenom pripremnom ročištu sud prvog stupnja utvrđuje da potrošač nije ni trgovačko društvo odnosno da nema prijavljen ni obrt – što žalitelj također izričito ne osporava u žalbi, iz čega bi onda proizlazio i zaključak da potrošač nije ni u statusu obveznika plaćanja poreza na dobit u smislu naprijed navedenih odredbi ZD-a. Prema tome, iz navedenog proizlazi zaključak da je Đ.M. u vrijeme pokretanja predmetnog postupka imao status fizičke osobe koja na tržištu ne djeluje u okviru neke trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, odnosno da nije osoba koja je obveznik plaćanja poreza na dohodak odnosno poreza na dobit, i da stoga ima svojstvo potrošača u smislu odredbe čl.4. ZSP, slijedom čega je bila ispunjena i navedena pretpostavka za donošenje rješenja o otvaranju postupka stečaja.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-808/17-2, od 06. IV. 2017.

